

ციბეხანი

№ 111 / 15 - 21 ოქტომბერი / 2012

უნდა იყოს თუ არა განათლება უფასო? **33. 08**

ქართული დემოკრატია წინ მიიწევს **33. 10**

თეა წულუკიანის პრიორიტეტები **33. 14**

კონკურენციის ახალი პოლიტიკა **33. 22**

საწვავის გიზენსიდან საპატიმრომდე **33. 26**

ბრძოლა „რუსთავი 2“-ისათვის **33. 32**

კულტურული პოლიტიკის მოლოდინები **33. 42**

ISSN 1987-7528

9 771987 752008

ფასი 2 ლარი

**მთავობიდან ოპოზიციაში
ბრძოლა "მილნეების შესახებ"**

33. 18

ახალი დინამიკა

www.tv9.ge

მთავრობიდან ოპოზიციას - ბიძოცა "მიღწევის შესანახი ნაწილი"

პირველი ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებში დამარცხების შემდეგ, „ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ“ მთავრობიდან ოპოზიციასში გადაინაცვლა. პარტიის ლიდერების განცხადებით, ისინი გამარჯვებულ „ქართულ ოცნებას“ ახალი მთავრობის ჩამოყალიბებაში სრულ თავისუფლებას მისცემენ, თუმცა ოპოზიციასში ბრძოლას მათ ხელთ არსებული ყველა სამართლებრივი რესურსით გააგრძელებენ.

ყოფილი მმართველი პარტიის წარმომადგენლები 2014 წლამდე რჩებიან დედაქალაქისა და რეგიონების საკრებულოებში, პარტიის ლიდერი, პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი კი დღევანდელი კონსტიტუციით, ფაქტობრივად, განუსაზღვრელი ძალაუფლებითაა აღჭურვილი.

მიუხედავად ამისა, „ქართული ოცნება“, ისევე როგორც პოლიტოლოგთა ნაწილი, მიიჩნევს, რომ ყოფილ მმართველ პარტიას საბრძოლველად ძალები აღარ დარჩა.

გიორგი გოგუა 33.18

თა წაჯიანის ჰიოხიბაბი

„თავისუფალი დემოკრატების“ ერთ-ერთი ლიდერი და ნაძალადევის მაჟორიტარი დეპუტატი თა წულუკიანი, დიდი ალბათობით, საქართველოს ახალი იუსტიციის მინისტრი იქნება. რა შეიცვლება სისხლის სამართლის კოდექსში? გაუქმდება, თუ არა საპროცესო შეთანხმება, რას ფიქრობს ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტზე და როდის გაიხსნება სასამართლო დარბაზები მედიისთვის? ამ თემებზე „ლიბერალი“ თა წულუკიანს ესაუბრა.

ლიკა ზაკაშვილი 33.14

ბაბაქია - ისა ჰოიბიხი ბაბიანის ჰაბ

2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ, საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების გარდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები ე.წ. „მეოთხე ხელისუფლებას“, მედია სფეროსაც შეეხო.

„ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის“ საბჭოს თავმჯდომარის – ზვიად ქორიძის თქმით, დღეისათვის არსებული მდგომარეობით, ერთი მხრივ, საქართველოს პრეზიდენტი, მეორე მხრივ კი, „ქართული ოცნება“ პოსტ-საარჩევნო გარემოში საკუთარი ელექტორატისთვის იბრძვიან.

გიორგი ჭეიშვილი 33.36

ჯანსუხი პოლიტიკის მოლოდინში

როგორი იყო კულტურის პოლიტიკა საქართველოში „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ და რამდენად ნაყოფიერი გამოდგა გავლილი ცხრა წელი ქართული კულტურისათვის? ხელოვნებამცოდნეები და კრიტიკოსები უკვე ყოფილი ხელისუფლების ძირითად აქცენტებს აფასებენ, ხოლო კულტურის ახალი მინისტრი გურამ ოდიშარია ახალი კონცეფციისა და პრიორიტეტების შესახებ საუბრობს.

 ლაშა ქავთარაძე
03.42

ფოტოჩაპოხტაჟი

რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა

 თემო ბარძიმაშვილი
03.50-55

ნომერში:

- 04 მოკლედ
- 06 რიცხვები, ციტატები
ორი აზრი
- 08 უნდა იყოს თუ არა განათლება უფასო?
კომენტარი
- 10 ქართული დემოკრატია წინ მიიწევს
პოლიტიკა
- 18 მთავრობიდან ოპოზიციაში – ბრძოლა „მიწნეების შესანარჩუნებლად“
ეკონომიკა
- 22 კონკურენციის ახალი პოლიტიკა
ჟურნალისტური გამოძიება
- 26 სანჯავის ბიზნესიდან საპატიმრომდე
ინტერვიუ
- 32 ბრძოლა „რუსთავი 2“-ისათვის
მედია
- 36 ტელემედია – ისევ პოლიტიკური გავლენის ქვეშ
საზოგადოება
- 39 სახელმწიფო სადაზღვევო პროგრამები გრძელდება
- 42 კულტურული პოლიტიკის მოლოდინში
- 46 სახელმწიფო შემწეობიდან სახელმწიფოს ვალდებულებებამდე
კომენტარი
- 56 ქართული გაკვეთილები
- 58 პოლიტიკა და დემო(ს)კრატია
ქალაქში მოხეტიალე კაცის ჩანაწერები
- 60 რიტმი, ტემპი და ქალაქი

გამომცემელი:

შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0183, ჟღენტის ქ. 35. ტელ.: (995 32) 2145002, 2145004. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge ვებ-გვერდი: www.liberali.ge

სხვა გამომცემები:

„ცხელი შოკოლადი“, გაზეთი „ლიბერალი“ „ლიბერალის“ სააქტორო უფლებები დაცულია. ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.

ბეჭდვა:

სტამბა „სენანი“. მისამართი: თბილისი, წერეთლის გამზ. 140. ტელ.: (995 32) 235 70 02. გამოდის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.

ფუსი რაიოთის ახტ-ახტო ნეჟი ბათაჟისუფლას

მოსკოვის სააპელაციო სასამართლომ რუსული პანკ-ჯგუფის, „ფუსი რაიოთის“ ერთ-ერთი წევრი, ეკატერინა სამუცევიჩი სასამართლოს დარბაზიდან გაათავისუფლა. მას ორი წლით თავისუფლების აღკვეთა პირობითი სასჯელით შეეცვალა.

სამუცევიჩს სასამართლომ ორი წლით დაუნიშნა გამოსაცდელი დრო. დანარჩენ ორ წევრს, ნადეჟდა ტოლოკონნიკოვას და მარია ალიოხინას განაჩენი სასამართლომ ძალაში დატოვა. ისინი სასჯელს საპატიმროში ორი წლით მოიხდიან.

სამუცევიჩს, ტოლოკონნიკოვას და ალიოხინას აგვისტოში ორ-ორი წლით პატიმრობა, რელიგიური სიძულვილით მოტივირებული ხულიგნობის ბრალდებით მიესაჯათ. „ფუსი რაიოთის“ წევრებმა თებერვალში მოსკოვის საკათედრო ტაძარში პრეზიდენტ ვლადიმირ პუტინის საწინააღმდეგო პერფორმანსი შეასრულეს – „ღვითისმშობელო განდევნე პუტინი“.

სასამართლოს განცხადებით, სამუცევიჩის გათავისუფლების მიზეზი ის გახდა, რომ ის მაცხოვრის ტაძრიდან დაცვამ პერფორმანსის დაწყებამდე გამოაძევა და პერფორმანსში მონაწილეობა ვერ მიიღო.

„ფუსი რაიოთის“ წევრებზე კვირის დასაწყისში, რუსეთის პრეზიდენტმა, ვლადიმირ პუტინმაც გააკეთა განცხადება. მისი თქმით, „ფუსი რაიო-

თის“ წევრებმა მიიღეს ის, რასაც იმსახურებდნენ.

პუტინის განცხადების შემდეგ, პანკ-ჯგუფის წევრების ახლობლებმა და ადვოკატებმა სასამართლოს საქმეებში პოლიტიკის ჩარევაზე საუბარი ღიად დაიწყეს. სამუცევიჩის მამამ როიტერთან საუბარში განაცხადა, რომ „პუტინის კომენტარის შემდეგ, საერთოდ არ ვფიქრობ, რომ ადვოკატებს რამის გაკეთება შეუძლიათ“.

ანბანა მახაჩის ვიზიტი საბერძნეთში

გერმანიის კანცლერის, ანგელა მერკელის ვიზიტი საბერძნეთში ათი-თასობით ადამიანმა გააპროტესტა. სამშაბათს პოლიციამ ცრემლსადენი გაზის გამოყენებით დაშალა მომიტინგეები, რომლებიც ცდილობდნენ იმ ადგილის ბლოკირებას, სადაც მერკელი საბერძნეთის პრემიერს, ანტონიო სამარასს ხვდებოდა. ნილბიანმა ახალგაზრდებმა პოლიციას ბოთლები ესროლეს და წინააღმდეგობა გაუწიეს.

იმ დროს, როდესაც მერკელი სამარასს პროგრესული რეფორმების გატარებისთვის მადლობას უხდოდა, მომიტინგეები აპროტესტებდნენ ქვეყანაში განხორციელებულ რეფორმებს, ხარჯების შემცირებასა და ვალეების აღებას. ერთ-ერთი მომიტინგის ფლაერზე ეწერა: „თქვენ არავინ გაპატიუებთ, იმპერიალისტები შორს!“ „არა მე-4 რაიხს!“.

მერკელმა განაცხადა, რომ „საბერძ-

ნეთმა ძალიან ბევრს მიაღწია, უამრავი რამ არის კიდევ გასაკეთებელი. გერმანია და საბერძნეთი მჭიდროდ ითანამშრომლებენ მომავალში“.

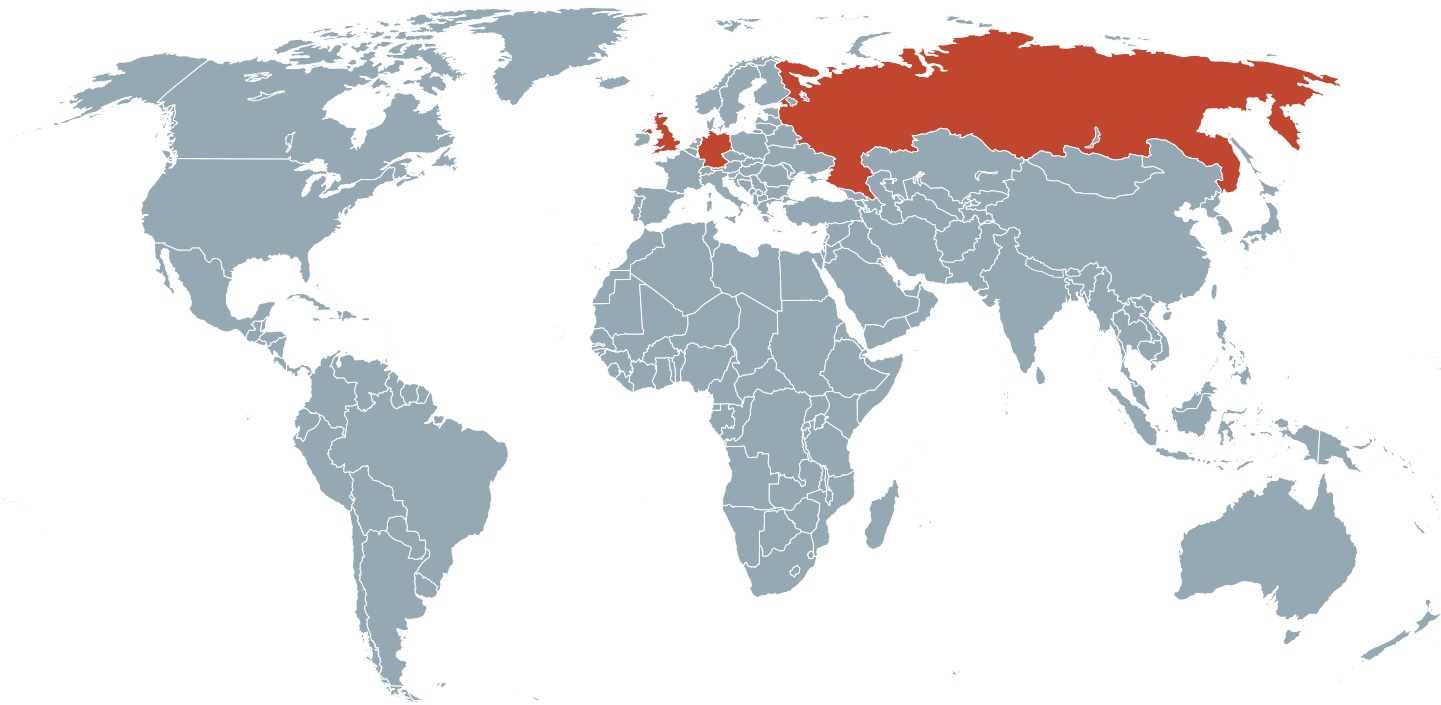
შეგახსენებთ, 2009 ბოლოს დაწყებული ეკონომიკური კრიზისისთვის ათენს თავი დღესაც არ დაუღწევია. ამ საკითხთან დაკავშირებით, საბერძნეთში განსხვავებული მოსაზრებებია, ერთი ჯგუფი მხარს უჭერს ევროკავშირის ჩარევას, კრედიტების აღებას, ხარჯების შემცირებას, ხოლო მეორე, სირიზას მემარცხენე პარტია ამის წინააღმდეგ გამოდის და ევროკავშირიდან გასვლას ითხოვს.

ბაჰაინისა და ეილი ბიჩსანეთის შთანხმება

დიდი ბრიტანეთი ბაჰრეინს საგარეო აგრესიისგან დაცვას დაპირდა. ხელშეკრულებას ხელი ლონდონში, 11 ოქტომბერს მოეწერა. შეთანხმების თანახმად, ორივე მხარე ითანამშრომლებს სხვადასხვა სამხედრო სფეროებში, იქნება ეს ტრენინგები, პერსონალის გაცვლა და სხვა ტექნიკურ-მეცნიერული კოოპერაცია. ბაჰრეინის საგარეო საქმეთა მინისტრმა, შეიხ ხალიდ ბინ აჰმად ალ-ხალიფამ და ბრიტანეთის თავდაცვის ხელმძღვანელმა ფილიპ ჰემონდმა, ცერემონიულ გარემოში მოაწერეს ხელი, რომელსაც ბაჰრეინის სამეფოს პრინცი, სალმან ბინ ჰამად ალ-ხალიფა ესწრებოდა.

ბაჰრეინის მმართველები ირანს შშირად ადანაშაულებენ ქვეყანაში არეულობის პროვოცირებისთვის, ამ ხელშეკრულების დადების მოტივაცია სწორედ თეირანისგან მომდინარე საფრთხე გახდა.

„არაბული გაზაფხულის“ ტალღა ბაჰრეინსაც მოედო. იქ სიტუაციის განმუხტვა საუდის არაბეთისა და კატარის სამხედრო ძალების დახმარებით მოხდა, რასაც უამრავი ადამიანის სიცოცხლე შეეწირა. მანამაში სამეფო ოჯახი სუნიტური მიმართულების ისლამს მისდევს, ხოლო მოსახლეობის უმეტესობა შიიტია.

სწორედ ეს უკანასკნელნი ითხოვდნენ დემოკრატიულ რეფორმების გატარებას და სამხედრო ტახტის დემონტაჟს. საპროტესტო გამოსვლები დღესაც გრძელდება, რაც სერიოზულ საფრთხეს უქმნის რეგიონში ძალთა ბალანსს.

ჰეზბოლას ლიდერი უპილოტო თვითმფრინავის ჩამოვარებას ბამოჯბაჯი

ჰეზბოლას ლიდერის ჰასან ნასრალას განცხადებით, ისრაელის ტერიტორიაზე ჩამოვარებული უპილოტო თვითმფრინავი ირანული წარმოებისაა და ებრაულ საჰაერო სივრცეში

ლიბანიდან შეაღწია. როიტერზე დაყრდნობით, ისრაელის არმიამ შაბათს უპილოტო თვითმფრინავი თავის საჰაერო სივრცეში ჩამოაგდო. „უპილოტო თვითმფრინავი გაიგზავნა ლიბანის ტერიტორიიდან, ასობით კილომეტრი გადაკვეთა, სანამ მტრის საზღვარს გადაკვეთავდა და მიაღწევდა ოკუპირებულ პალესტინის ტერიტორიამდე“ – ხუთშაბათს, სატელევიზიო მიმართვაში განაცხადა შეის ნასრალამ. მისივე განცხადებით, უპილოტო თვითმფრინავმა სენსიტიური ადგილების დაზვერვა შეძლო. „ეს არ არის პირველი და არ იქნება ბოლო. ჩვენ მივალწვეთ ისრაელის ყველა ზონას“, – დასძინა მან. ნასრალამ უარყო სირიის როლი უპილოტო თვითმფრინავთან დაკავშირებით.

ლიტუანიაში ნობელინის პრემია მოიხსნა

ჩინელმა ავტორმა, მოიხსნა 2012 წლის ნობელის პრემია ლიტერატურისთვის. მოიხსნა ავტორის

ფსევდონიმია და ნიშნავს – „არ ისაუბრო“. მოიხსნა უამრავი მოკლე მოთხრობა აქვს გამოქვეყნებული, მისი პირველი ნამუშევარი კი 1981 წელს გამოქვეყნდა. შვედურმა აკადემიამ აღიარა მოიხსნის ნაშრომი „ჰალუცინაციური რეალიზმი“ რომელიც ხალხური ზღაპრების, ისტორიის და თანამედროვეობას აერთიანებს. პრიზი შეფასებულია 1.2 მილიონი დოლარით. 57 წლის მწერალი ჩინეთის პირველი მოქალაქეა, რომელმაც ლიტერატურის დარგში ნობელის პრიზი მიიღო. მოს განცხადებით, ის სახლში მამასთან ერთად იჯდა, როცა დაჯილდოვების შესახებ გაიგო. **ლ**

13 ოქტომბერს ჰოსპისისა და პალიატიური მზრუნველობის საერთაშორისო დღე აღინიშნება. 2012 წელს ამ დღის დევიზია „ცხოვრება სიცოცხლის ბოლომდე: პალიატიური მზრუნველობა ხანდაზმულთათვის“.

90% ადგილობრივად წარმოებული ჩაი ექსპორტზე გადის. დღეისათვის კი საქართველოში ქართულ ჩაის შიდა ბაზრის 10% უჭირავს.

8,535 მილიარდი ლარით 2013 წლის ბიუჯეტის წინასწარი საპროგნოზო მაჩვენებლები განისაზღვრა. სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი 7 234.0 მლნ. ლარია, 2012 წელს შემოსავლების ნაწილის მოცულობა 7 053 628 4 მლნ ლარი იყო.

5 თეთრით მოიმატა ქარხნული პურის ფასმა, ხოლო თონის პურრმა – 10 თეთრით. ხორბლისა და პურ-პროდუქტების მწარმოებელთა ასოციაციაში ამბობენ, რომ მთავარი მიზეზი მსოფლიო ბაზარზე ხორბლის მარაგის სერიოზული კრიზისია.

10 ოქტომბერს მოსკოვის საქალაქო სასამართლომ სკანდალური პანკ-ჯგუფის წევრების საკასაციო სარჩელი განიხილა. ჯგუფის ორი წევრის - მარია ალიო-ხინას და ნადეჟდა ტოლოკონნიკოვას მიმართ პირველი ინსტანციის მიერ გამოტანილი განაჩენი უცვლელად დატოვეს, ხოლო ეკატერინა სამუცევიჩის პირობითი ვადით შეუცვალეს და სასამართლო დარბაზიდანვე გაათავისუფლეს.

„ჩვენ, როგორც პასუხისმგებლობის მქონე ხელისუფლება და მე, როგორც პრეზიდენტი და კონსტიტუციის გარანტი, უზრუნველვყოფ, რომ გადასვლა მოხდეს ექსცესების გარეშე და ქართველი ხალხის და დემოკრატიული პროცესების დემოკრატიულ ჩარჩოებში შენარჩუნების ინტერესთა გათვალისწინებით“.

მიხეილ სააკაშვილი

„ის, რომ ჩვენ მოვახერხეთ და მთელი წლის განმავლობაში ღირსეულად ვპასუხობდით ოპონენტების უღირს ქცევას, გახლავთ დღევანდელი შეხვედრის მიზეზიც. ჩვენ ოპონენტებს მოვექცევით არა ისე, როგორც იმსახურებენ, არამედ ისე, როგორც ამას იმსახურებს ჩვენი ქვეყანა, საქართველოს მოსახლეობა და ჩვენი კულტურა“.

ბიძინა ივანიშვილი

„დღემდე სასჯელალსრულება ორიენტირებულია არა ადამიანის რესოციალიზაციაზე და პატიმართა საზოგადოებაში ღირსეულად დაბრუნებაზე, არამედ პიროვნების განადგურებაზე. ჩვენ ამას შევცვლით“.

სოზარ სუბარი

„მინდა გამოვხატო პატივისცემა ყველას მიმართ, ვინც ჩვენ წინააღმდეგ მისცა ხმა. პატივს ვცემ თქვენს დემოკრატიულ არჩევანს, კენჭისყრაში მონაწილეობას და სამოქალაქო შეგნების მაღალ დონეს, რომელიც დღეს გამოავლინეთ, მიუხედავად ბოლივარისეული რევოლუციის პროგრამასთან უთანხმოებისა“.

უგო ჩავესი

KIA Sportage

iPhone 4

iPad 3G

MacBook Pro

MOBILE BANKING INTERNET BANKING

ისარგებლეთ და მოიგეთ მარტივად

თიბისი ბანკი
T B C B A N K

☎ 227 27 27 | 📠 * 27 27
www.tbconline.ge www.tbcmobile.ge

ღიას

ლევან აბაშიძე

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სტუდენტი. „ლაბორატორია 1918“-ის წევრი.

თანამედროვე საზოგადოებაში განათლება გრძელვადიანი განვითარების აუცილებელი წინაპირობაა. ამიტომ ის ყველასათვის თანაბრად ხელმისაწვდომ საზოგადოებრივ პროდუქტად უნდა იქცეს – საბავშვო ბაღიდან და სკოლიდან დაწყებული პროფესიული და უმაღლესი განათლებით დამთავრებული.

დღეს საქართველოში მშობლების ფინანსური და სოციალური მდგომარეობა კვლავ განსაზღვრავს განათლების სახესა და ხარისხს. ასეთი ვითარება მნიშვნელოვნად ზღუდავს სოციალური მობილობის შესაძლებლობას, განათლების სისტემას სოციალური უთანასწორობის კვლავწარმოების მექანიზმად აქცევს და შესაბამისად, საზოგადოების განვითარებას აფერხებს.

ყველა ცივილიზებული, განვითარებაზე ორიენტირებული სახელმწიფო (როგორც ეს კონტინენტურ ევროპასა და სკანდინავიაში ხდება) განწყობილი უნდა იყოს საიმისოდ, რომ განათლება აღარასოდეს აღარ უნდა იყოს დამოკიდებული ოჯახის ფინანსურ მდგომარეობაზე. განათლება არ არის სამომხმარებლო საქონელი, განათლება არის ადამიანის ფუნდამენტური სოციალური უფლება, რომლის უზრუნველყოფის გარანტი სახელმწიფო უნდა იყოს, რადგან ჩვენ განათლება გვჭირდება არა მხოლოდ მოგებისა და ბიზნესის კეთებისათვის, არამედ სოციალური ინტეგრაციისა და ქვეყნის განვითარებისათვის.

მით უფრო, იმ პირობებში, როდესაც ჩვენ ცხოვრება გვიწევს პოსტ-ინდუსტრიულ ეპოქაში, სადაც განათლება და ინოვაცია წარმოების, ინფორმაციისა და განვითარების მთავარი მოტორია. გლობალიზაციისა და ე.წ. ცოდნის ეკონომიკის პირობებში მუდმივად იზრდება უთანაბრობა მსოფლიოს სახელმწიფოებს შორის. მარკეტიზაციისა და ნეოლიბერალიზმის პირობებში საქართველოს ძველი ხელისუფლება საკმარის თანხას არ დებდა განათლებაში და მიიჩნევდა, რომ ინდივიდმა თვითონ უნდა მოაგვაროს ეს პრობლემა. შესაბამისად განათლებისა და გლობალიზაციის პროცესის სიკეთებით ვერ სარგებლობენ ის ადამიანები, ვისაც ფული არა აქვს.

დღეს საქართველოში ფასიანი განათლების დამკვიდრებამ დიდი სირთულეები შექმნა, განსხვავებით იმ მდიდარი სახელმწიფოებისგან, სადაც მოსახლეობას სწავლაში ფულის გადახდის საშუალება აქვს. ამგვარად, საქართველოს, როგორც სახელმწიფოს, აქვს ორი არჩევანი: ან ვზრდით განათლებისა და მეცნიერების ხარჯებს და ვცდილობთ კონკურენცია გაუფიქროთ სხვა ქვეყნებს, ან ვყალიბდებით მესამე სამყაროს ჩამორჩენილ ქვეყნად.

სწორედ ეს არის ის მთავარი მიზეზები, რის გამოც აუცილებელია სახელმწიფომ თანაბარი შესაძლებლობების განათლების სისტემის შექმნა უზრუნველყოს, რომელიც მნიშვნელოვანწილად უფასო იქნება. **■**

უნდა იყოს თუ არა განათლება უფასო

■ განათლება აღარასოდეს აღარ უნდა იყოს დამოკიდებული ოჯახის ფინანსურ მდგომარეობაზე. განათლება არ არის სამომხმარებლო საქონელი, განათლება არის ადამიანის ფუნდამენტური სოციალური უფლება, რომლის უზრუნველყოფის გარანტი სახელმწიფო უნდა იყოს.

ახალი ბანათლება როგორ?

■ სახელმწიფო დაფინანსებაზე ორიენტირებული განათლების სისტემა არის არასტაბილური მოდელი, რომელიც სახელმწიფოში ეკონომიკურ კრიზისსა თუ რყევებზე და მოკიდებული, ეს არის ის კომფორტი, რომელიც ეკომონიკურად ძალიან ძლიერმა ქვეყანამ უნდა გააკეთოს.

არა

გიორგი მელაძე

საზოგადოებრივი მაუწყებლის მმართველი საბჭოს წევრი

ჩემი აზრით, განათლება კერძო ფულით უნდა ფინანსდებოდეს. სახელმწიფოს ფულით დაფინანსებული სწავლა მეტად რისკიანია და სტაბილურობის გარანტიას არ იძლევა.

მე მისწავლია საზღვარგარეთ, სადაც სწავლის ფულს კერძო კომპანია იხდის, ყოველთვის არსებობს სქემები, სისტემები, რომელიც ნიჭიერი ადამიანების განათლების სფეროში შესვლას ხელს უწყობს. ეს განათლების სისტემის თვითგადარჩენის მექანიზმია და შეუძლებელია ის გაძლიერდეს, თუ თვითონ სტუდენტი ნიჭიერი არაა.

ამიტომ განათლების სისტემას მხოლოდ და მხოლოდ ფულის მოზიდვის კერძო ინტერესი არ ამოძრავებს. მას თვითგანვითარების მექანიზმი შიგნით აქვს ჩადებული. ანუ, ამ დროს მინიმალურია შანსი, რომ ნიჭიერი ადამიანი ვერ მოხვდეს განათლების სისტემაში.

მაგალითად, ჰარვარდის უნივერსიტეტის გარკვეულ ფაკულტეტებზე თითქმის 50% თვითონ უნივერსიტეტის მიერ ფინანსდება. უნივერსიტეტს თვითონ აინტერესებს სტუდენტების ინტელექტუალური რესურსი, რადგან ეს მერე მისივე გაძლიერების და წინსვლის გარანტია. ინსტიტუტები თვითონვე ქმნიან პირობებს ნიჭიერი ადამიანებისთვის, ეს მათივე ინტერესია.

იმისთვის, რომ განათლების სისტემა ძლიერი და მდგრადი იყოს, საჭიროა ამ მოდელის კერძო დაფინანსებაზე მორგება. კერძო პირებს ყოველთვის აქვთ შესაძლებლობა დააფინანსონ განათლება. რაც შეეხება ჩვენს ქვეყანას, ყველას აქვს განათლების სისტემაში მოხვდრის შანსი. ასევე, ალსანიშნავია, რომ სწავლა მხოლოდ საქართველოში მიღებულ განათლებას არ ნიშნავს. დღეს ჩვენ შესაძლებლობა გვაქვს წავიდეთ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში და ნებისმიერ ადგილზე ვისწავლოთ.

უმაღლესი განათლება ეს არის, უნივერსალური ღირებულება. ამიტომ, ჩვენ კარგად უნდა განვსაზღვროთ, რაზე ვსაუბრობთ. ჩემი აზრით, საუკეთესო განათლების მიღება სწორედ კერძო მხარდაჭერის პირობებშია შესაძლებელი. სახელმწიფო დაფინანსებაზე ორიენტირებული განათლების სისტემა არის არასტაბილური მოდელი, რომელიც სახელმწიფოში ეკონომიკურ კრიზისსა თუ რყევებზე და მოკიდებული, ეს არის ის კომფორტი, რომელიც ეკომონიკურად ძალიან ძლიერმა ქვეყანამ უნდა გააკეთოს. მაგალითად, გერმანია თავის თავს იმის უფლებას აძლევს, რომ ჰქონდეს ეს მოდელი და ამით, სხვათა შორის, საქართველოს მოქალაქეების დიდი ნაწილიც სარგებლობს. მაგრამ კიდევ ვიმეორებ, გერმანია ეკონომიკურად ძალიან ძლიერი ქვეყანაა და აქვს იმის შესაძლებლობა, ამ განათლების ინსტიტუტებისთვის გარკვეული მდგრადობა უზრუნველყოს. დღეს გერმანიაშიც სემესტრული გადასახადებიც დაწესდა, რომელიც მანამდე არ იყო, რადგან, ხვდებიან, კერძო ფული, ეს არის სტაბილური და მუდმივად არსებობს. **■**

ქართული დემოკრატია ნინ მიინავს

ჯობ ჰენიგი

პრეზიდენტის
ინსტიტუტისა
და კონგრესის
შემსწავლელი ცენტრის
მონვეული წევრი

ნინო ჯაფარიძე

ჯორჯ მებისონის
უნივერსიტეტის
საერთაშორისო
საქმეთა განყოფილების
ლექტორი

საქართველოს საპარლამენტო არჩევნებში ნაციონალურ მოძრაობაზე ბიძინა ივანიშვილის ალიანსის, „ქართული ოცნების“ ტრიუმფალური გამარჯვებით და, რაც მთავარია, პრეზიდენტ სააკაშვილის მიერ დამარცხების საჯაროდ აღიარებით საქართველოში დემოკრატიამ ერთი დიდი ნახტომით წინ წაინია. ამასთან, მომხდარი თითქმის ყველასათვის ძალიან სასარგებლოა.

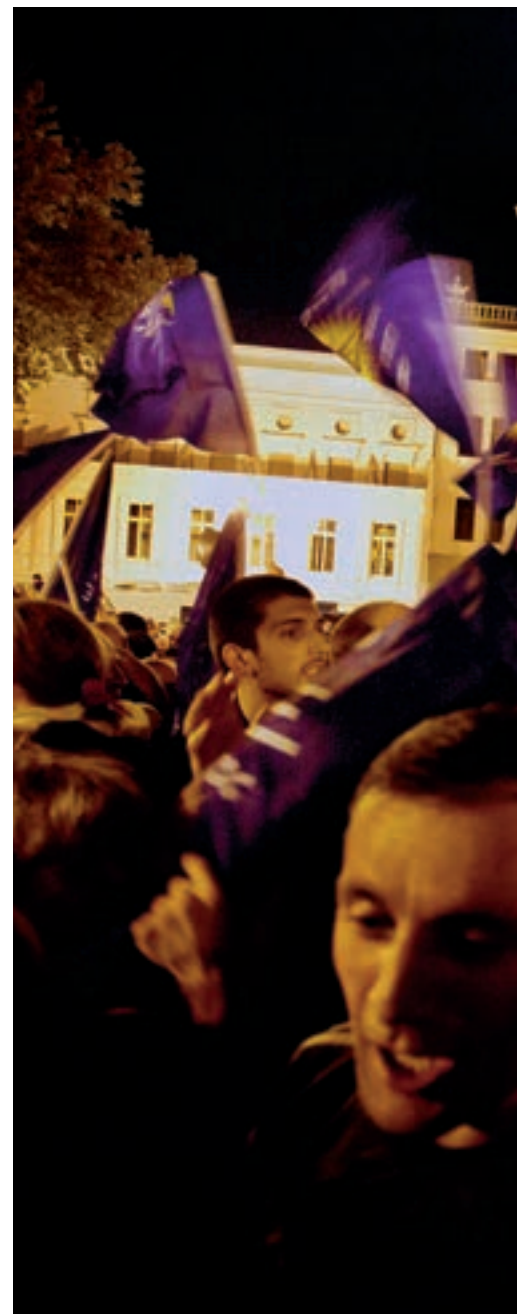
ეს, უპირველეს ყოვლისა, ქართველი ხალხისათვისაა სასიკეთო. მიუხედავად იმისა, რომ 2003 წლის ვარდების რევოლუცია არაკონსტიტუციური იყო, მან ფართო მხარდაჭერა მოიპოვა. მას შემდეგ სააკაშვილის მიერ გატარებული „მოდერნიზაციის“ პოლიტიკის წყალობით აღმოიფხვრა კორუფცია, შეწყდა ელექტროენერჯის ქრონიკული უკმარისობა და შეიქმნა ეკონომიკური ზრდისათვის აუცილებელი პირობები. იმ ქვეყნის მთავრობა, რომელიც პრეზიდენტ ედუარდ შევარდნაძის მეორე ვადის ბოლოსათვის კრახის წინაშე იდგა, ამ მიღწევებისათვის შექებას ნამდვილად იმსახურებს.

თუმცა, ამ პოლიტიკის განხორციელების მეთოდები უკვე კარგა ხანია ავტორიტარიზმისაკენ გადაიხარა. პატიმრებზე აღმამფოთებელი ძალადობის ამსახველი რამდენიმე ვიდეოჩანაწერი საარჩევნო კამპანიის ბოლოსათვის გამოჩნებულა, მაგრამ

დიდი გაცემა ალბათ არ გამოუწვევია. შეიძლება ასეთი მეთოდები უშუალოდ ხელისუფლების მითითებით არც გამოიყენებოდა, მაგრამ ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის მართვის სტილი ძირითადად დაშინების პოლიტიკას ემყარებოდა და ამდენად, ძალის ბოროტად გამოყენებაც, სამწუხაროდ, გარდაუვალი იყო. საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვებმა არჩევნებამდე რამდენიმე კვირით ადრე ნაციონალური მოძრაობის პოპულარობის მკვეთრი ვარდნა უჩვენა, ეს კი ალბათ იმის მანიშნებელია, რომ ხსენებულმა ვიდეოჩანაწერებმა არჩევნების შედეგებზე დიდი გავლენა იქონია, რაც გასაკვირი სულაც არ არის.

ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში საქართველოში საზოგადოება და ეკონომიკა წნეხის ქვეშ აღმოჩნდა. სააკაშვილი ლიბერტარიანულ იდეებს დამაჯერებლად ქადაგებს, სინამდვილეში კი სახელმწიფოს ჩარევა ეკონომიკაში საგრძნობია, ხოლო საქართველო კვლავაც მსოფლიოში ერთ-ერთ უღარიბეს ქვეყნად რჩება. პრესა მკაცრ კონტროლქვეშაა. დაშინების ეს პოლიტიკა არჩევნებმა შეაჩერა არა იმიტომ, რომ ივანიშვილი ანგელოზი ან კარგი ბიზნესმენია, არამედ იმიტომ, რომ ხმა ხალხმა აიმაღლა.

ივანიშვილის პირადი ქონების საკითხი არჩევნებში უმნიშვნელო ნამდვი-

ლად არ ყოფილა, მაგრამ ეს სულაც არ ამცირებს ხალხის მიერ ყველა მონაცემის მიხედვით თავისუფალ და სამართლიან არჩევნებში გამოხატული ნების მნიშვნელობას. ქვეყანაში რაიმე პოლიტიკური ცვლილება მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნებოდა შესაძლებელი, თუ პოლიტიკური კამპანია დამოუკიდებლად და ქვეყნის გარედან შემოსუ-

ლი ფულით დაფინანსდებოდა, რადგან ქვეყნის შიგნით პოლიტიკოსების დაფინანსება შანტაჟის, საგადასახადო ინსპექციისა და გაყინული საბანკო ანგარიშების მეშვეობით საქართველოში მეთოდურად ისჯება.

სააკაშვილი გამჭრიახი პოლიტიკოსია და ამ დროისთვის მაინც უნდა გაეგო, რომ ივანიშვილთან განცდილი

მარცხი შეიძლება ყველაზე დადებითი რამ იყოს, რაც კარგა ხნის განმავლობაში თავს გადახდენია. პოლიტიკაში წინსვლა სააკაშვილმა შევარდნაძის მფარველობიდან მოულოდნელი გამოსვლის შემდეგ დაიწყო და ოპოზიციაში თავს შესანიშნავად გრძნობს. სწორედ ოპოზიციაში ყოფნისას შეუძლია ბოლო ხანებში გაჩენილი ბევრი

„ქართული ოცნების“ მხარდამჭერები საპარლამენტო არჩევნებში გამარჯვებას აღნიშნავენ, 1 ოქტომბერი 2012

ფოტო: ლარი სულაშვილი

მტრის შემორიგება და საფრთხეში ჩავარდნილი თავისი მემკვიდრეობის დაცვა.

ამასობაში კი ორი ლიდერი იძულებული იქნება თანამშრომლობის გზები გამოიხილონ. ხელისუფლების გაყოფა ხომ ჯანსაღი მოვლენაა, თანაც სწორედ ის, რაც საქართველოს ასე სჭირდება. ბედის ირონიაა, რომ სააკაშვილის მიერ განხორციელებული საკონსტიტუციო ცვლილებები, რომლებსაც მისთვის მომავალ წელს მეორე და უკანასკნელი საპრეზიდენტო ვადის გასვლის შემდეგ აღმასრულებელ ხელისუფლებაში პრემიერ-მინისტრის გაძლიერებული თანამდებობისაკენ უნდა გაეხსნა გზა, ახლა ივანიშვილის პოლიტიკური გავლენის გაძლიერებას შეუწყობს ხელს. შესაძლებელია სიტუაცია ჩიხში მოექცეს, თუმცა მოლაპარაკებების შედეგად მხარეთა შორის შეთანხმება უფრო მოსალოდნელია, რადგან თანამშრომლობა ორივეს სჭირდება. სხვა შემთხვევაში, ვერცერთი ვერაფერს მიიღწევს.

დემოკრატიულად პოლიტიკური ნების გამოხატვა შეერთებული შტატებისთვისაც გამარჯვებაა. საქართველოში ძალაუფლების მშვიდობიანად გადაცემა რეგიონში სტაბილურობის განმტკიცებას უწყობს ხელს და ღირებულ პრეცედენტსაც ქმნის. მეზობელ ავტოკრატიულ ქვეყნებს საქართველოსგან ბევრი რამ აქვთ სასწავლი. დემოკრატია აქ მართლაც წინ მიიწევა და არა გარეშე ჩარევის ან რევოლუციის, არამედ პოლიტიკური კულტურის განუხრელი განვითარების წყალობით, რაც ინსტიტუტების მშვიდი, მაგრამ მიზანმიმართული მშენებლობისა და ადამიანის უფლებების დაცვასა და არჩევნებზე მეთვალყურეობის შედეგად გახდა შესაძლებელი.

საკაშვილის მიერ განხორციელებული ვარდების რევოლუციის შემდეგ მთელი მსოფლიოს თვალში დაგროვილი კაპიტალი საქართველომ 2008 წელს რუსეთთან წარმოებული კატასტროფული ომის შედეგად და პრეზიდენტ ჯორჯ ბუშთან სააკაშვილის

ახლო ურთიერთობის გამო გაფლანგა, მაგრამ თუ არსებულ შესაძლებლობებს სათანადოდ გამოიყენებს, მსოფლიო პოლიტიკაში მოსალოდნელზე უფრო მნიშვნელოვანი პოზიციების მოპოვებას საქართველო კვლავაც შეძლებს. სტაბილური დამოუკიდებელი დემოკრატიული ქვეყანა შეერთებულ შტატებსაც სჭირდება როგორც მაგალითი არაბული ქვეყნებისათვის. ამერიკას არ სურს არაბებს შეექმნათ შთაბეჭდილება, რომ თავისი პოლიტიკით ვაშინგტონი მასზე დამოკიდებული სახელმწიფოების შექმნას ცდილობს.

■ ივანიშვილის პირადი

ქონების საკითხი არჩევნებში უმნიშვნელო ნამდვილად არ ყოფილა, მაგრამ ეს სულაც არ ამცირებს ხალხის მიერ ყველა მონაცემის მიხედვით თავისუფალ და სამართლიან არჩევნებში გამომხატული ნების მნიშვნელობას.

დაბოლოს, არჩევნებში „ქართული ოცნების“ გამარჯვებით რუსმა ხალხმაც გაიმარჯვა, ოღონდ არა პრეზიდენტმა ვლადიმირ პუტინმა. იმპულსურ სააკაშვილს, როგორც საქართველოს ერთადერთ სახეს, პუტინი ველარ ამოეფარება და უტიფარ ყოფილ კოლონიად და რუსეთის საქმეებში ჩარევის მიზნით შეერთებული შტატებისათვის აუცილებელ ფორპოსტად საქართველოს წარმოიქმნა გაუჭირდება. მოსალოდნელია, რომ საქართველოსთან ურთიერთობების დალაგების ინტერესი თვით რუსეთშიც გაიზრდება.

ივანიშვილს რუსეთთან ურთიერთობების ნორმალიზაცია უნდა. ეს მარ-

თლაც ძალიან სასურველია, რადგან ამ ორმა ქვეყანამ თანაცხოვრების გზები როგორღაც უნდა გამოიხილონ. სააკაშვილი ივანიშვილს დაცინვით „რუსეთის დამქაშად“ მოიხსენიებდა, თუმცა ამ უკანასკნელს რუსეთის მიმართ მამებლობის არაფერი ეტყობა და საქართველოს ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაციის აუცილებლობასაც გამუდმებით უსვამს ხაზს.

ცხადია, მოვლენების არასასურველი მიმართულებით განვითარება გამორიცხული ჯერაც არ არის. საერთაშორისო თანამეგობრობამ ყურადღება არ უნდა მოადუნოს და ივანიშვილის იმ უარყოფითი ინსტინქტების შეზღუდვა უნდა სცადოს, რომელთა გავლენითაც ის სააკაშვილის დროზე ადრე გადადგომას მოითხოვს ან „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ მომხდარი ანგარიშსწორების გამეორებით იმუქრება.

საერთაშორისო თანამეგობრობა ყურადღებით უნდა მოეკიდოს გარედან ინტერვენციის პრობლემას, მაგრამ უფრო მნიშვნელოვანია, რომ მან საქართველოსგან თავისუფალი და სამართლიანი პოლიტიკური გარემოს შენარჩუნება მოითხოვოს. მაგალითად, არჩევნების წინ მთავრობა სამოქალაქო საზოგადოების ზეწოლას დაჰყვა და საინფორმაციო საშუალებებისთვის დანესებული შეზღუდვები გააუქმა, მაგრამ ამ გადაწყვეტილების მოქმედების ვადა უკვე ამონურულია და აუცილებელია მისი გაგრძელება იმისათვის, რომ საქართველოს მოსახლეობის უმრავლესობას ინფორმაციის სხვადასხვა წყაროზე ხელი კვლავაც მიუწვდებოდეს.

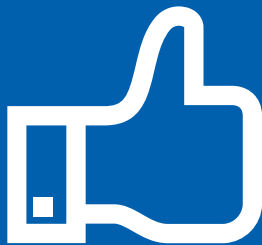
მთლიანობაში კი ჩატარებული არჩევნების შედეგად საქართველოს პოლიტიკაში დაიწყო ახალი ხანა, რომელსაც ყველა ასე მოუთმენლად ელოდა. მისი შედეგი ყველასათვის სასარგებლო იქნება. ■

*გამოქვეყნებულია „ნიუ-იორკ თაიმსში“,
2012 წლის 4 ოქტომბერს.
ინგლისურიდან თარგმნა
ნოე კანკიამ.*

ოპერატიულად განახლებადი ახალი ამბები,
სიუჟეტები, გადაცემები და ანონსები.

[tv9.ge/facebook](https://www.facebook.com/tv9.ge)

ესაუბრეთ დაინახოთ მეტი

აქვე შეგიძლია უყურო პირდაპირ ეთერს, დაათვალიერო ფოტო და ვიდეო არქივი და გაეცნო ჩვენს ორგანიზაციაში არსებულ ვაკანსიებს.

თეა წულუკიანის ჰიოხიტახები

ინტერვიუ „თავისუფალი დემოკრატიების“ ერთ-ერთ ლიდერსა და იუსტიციის მინისტრობის კანდიდატ თეა წულუკიანთან

„თავისუფალი დემოკრატიების“ ერთ-ერთი ლიდერი და ნაძალადევის მაჟორიტარი დეპუტატი თეა წულუკიანი, დიდი ალბათობით, საქართველოს ახალი იუსტიციის მინისტრი იქნება. რა შეიცვლება სისხლის სამართლის კოდექსში? გაუქმდება თუ არა საპროცესო შეთანხმება, რას ფიქრობს ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტზე და როდის გაიხსნება სასამართლო დარბაზები მედიისთვის? ამ თემებზე „ლიბერალი“ თეა წულუკიანს ესაუბრა.

იუსტიციის სამინისტროს საქმიანობის ძირითადი სფეროებიდან ერთ-ერთია მოქალაქეთა მომსახურება. სტრატეგიული მიზნის მისაღწევად შექმნილი იუსტიციის სახლის კონცეფცია, რომელიც მომხმარებლის სერვისთან და ინფორმაციასთან წვდომის გამარტივების თვალსაზრისით, რამდენიმე უწყების საქმიანობას ერთი შენობის ფარგლებში, ერთ სივრცეში აერთიანებს. როგორ აფასებთ საქმიანობის ამ ნაწილში განხორციელებულ პროექტებს?

იუსტიციის სამინისტროში მომსახურების სფეროს, როგორც სტურუქტურის შიგნით, ასევე, პიარის თვალსაზრისითაც ძალიან დიდი ყურადღება ექცეოდა. მოქალაქეებზე ზრუნვა ჩემთვის პრიორიტეტია და ამიტომაც მე მივიღე გადაწყვეტილება, რომ პირადად მივსულიყავი და შევხვედროდი ქალბატონ თინა ბურჯალიანს, რისი საჭიროებაც არ იყო, შემეძლო გამეგზავნა ჩემი ნდობით აღჭურვილი პირი.

იუსტიციის სახლებზე ბევრი კითხვა დაისვა, შეინარჩუნებთ თუ არა, მონგონთ თუ არა, გაგრძელებთ თუ არა და ა.შ. თინა ბურჯალიანმა გადმომცა 2013 წელს ოცამდე ასაშენებელი იუსტიციის სახლების ნუსხა, მათ შორის იუსტიციის სახლი ლაზიკაში. ვერ დაგპირდებით, რომ ეს უკანასკნელი აშენდება, მაგრამ დანარჩენებს გადავხედავთ. უნდა გაირკვეს, არის, თუ არა ყველას აშენება საჭირო. თავად იდეა, რა თქმა უნდა, კარგია, ეს არც ჩემი გამოგონებაა და არც ადგიშვილის და არც იმ გენიოსის, რომელსაც ჯერჯერობით კვლავაც პრეზიდენტი ჰქვია. ეს არის აპრობირებული მეთოდი ცივილიზებულ ქვეყნებში.

თუმცა, დარწმუნებული ვარ, ეს, ერთი შეხედვით, გამართული სისტემაც გასაუმჯობესებელი და გადასახედი იქნება. მაგალითად, მე ყოველდღე მისვამენ შეკითხვას, არის, თუ არა ჩიპიანი აიდი ბარათების პოლიტიკა გადასახედი. ხელისუფლება საერთოდ იმის ხელისუფლებაა, რომ ამ მოცემულობას გაუწიოს ანგარიში და ისე მოაგვაროს ყველა საკითხი, რომ არც

ერთი რელიგიური ჯგუფის უფლება არ შეიღახოს. თუ კითხვის ნიშნები აქვთ მორწმუნეებს აიდი ჩიპთან დაკავშირებით, უნდა გაიმართოს ფართო საზოგადოებრივი მსჯელობა. ჯერ გავიგოთ, რა საფუძველი აქვს შიშს. მე ვარ მორწმუნე, მაგრამ არ მეშინია ჩიპიანი აიდი ბარათის. არიან მორწმუნეები, რომელსაც გარკვეული სკეპტიციზმი აქვთ, რატომ? და თუ მაინცდამაინც ისინი დარჩებიან თავის სკეპტიციზმში, მაშინ უნდა განვიხილოთ, თუ როგორ მივცეთ მათ არჩევნის საშუალება.

არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება სისხლის სამართლის რეფორმის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიმართულებაა. ამ სფეროში რეფორმებს წინა მთავრობა, მათ შორის იუსტიციის სამინისტროც, UNICEF-თან მჭიდრო თანამშრომლობით ახორციელებდა. შეიცვლება თუ არა ამ მიმართულებით რაიმე იუსტიციის სამინისტროში თქვენი მისვლის შემდეგ?

მითი, რომ არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებლობაში რაღაც გარდაიქმნა, ან გაუმჯობესდა, საზოგადოებისთვის და ჩემთვისაც მას შემდეგ დაინგრა, რო-

დესაც ვნახეთ, თუ როგორ ექცეოდნენ ციხეში არასრულწლოვნებს. ამიტომ მე უმსგავსობად მიმაჩნია კომენტარი ვაკეთო იმაზე, რა იყო უარყოფითი, რა – დადებითი. დღეს ჩემთვის ნათელია, რომ იყო ერთი რიგითი ფასადი და არ მინდა წარმოვიდგინო, რომ „იუნისეფი“ ამას ეჭვობდა. ძალიან მინდა მინისტრის რანგში შევხვედი იმ ადამიანებს, ვინც ამაზე მუშაობდა, მსურს დაუფსვა მათ მთელი რიგი შეკითხვები.

იგივე შემთხვევა ვთქვა ჩემს ძველ სამსახურზე ევროსაბჭოში. ზუსტად ვიცი, თუ რა თანხები დაიხარჯა დანიელების მიერ იმისთვის, რომ საქართველოში ციხის თანამშრომლების გადამზადება მომხდარიყო, მაგრამ რა რეფორმა ჩატარდა, ვნახეთ. ეს იყო რეფორმა, რომელიც დამთავრდა ცოცხებით. არასრულწლოვნები აუცილებლად იქნება ერთ-ერთი პრიორიტეტი და მჭიდრო თანამშრომლობა მექნება სოზარ სუბართან, რომელიც, დარწმუნებული ვარ, ყურადღებას არ მოაკლვებს ამ მოწყვლად კატეგორიას.

თქვენ თქვით, რომ საქართველოში გატარებული სისხლის სამართლის რეფორმის ზოგიერთი ასპექტები ევროსტანდარტებს ეწინააღმდეგება. კონკრეტულად, რომელ ასპექტებს გულისხმობთ?

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსს, რომელიც სულ ახალია და უცხოელ კოლეგებთან და სპეციალისტებთან ერთად თანამშრომლობის ფარგლებში შეიქმნა, რამდენიმე დიდი ნაკლი აქვს, რომელიც პირდაპირ გვაპირისპირებს სტრასბურგის სასამართლოს სტანდარტებთან და პრეცედენტებთან. მაგალითად, დაზარალებულის როლი. თქვენ იცით, რომ სისხლის სამართლის პროცესში დაზარალებული აღარ არის იმ სტატუსით, რაც იყო წინა კოდექსით, ანუ აქ დაზარალებული აღარ წარმოადგენს მხარეს.

არადა, ჩემი აზრით, წინა კოდექსის რეალობაშიც დაზარალებულის სტატუსი იყო არასაკმარისი და გასაძლიერებელი, მაგრამ ნაციონალურმა მოძრაობამ ის არასაკმარისი სტატუსი კიდევ

თინა ნუჯაიანის ბიოგრაფიიდან

თინა ნუჯაიანი 1997-1998 წლებში საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან არსებულ საგარეო პოლიტიკის კვლევისა და ანალიზის ცენტრში მუშაობდა. 2000 წლის სექტემბერში იგი ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს შტატიანი თანამშრომელი გახდა. 2005 წელს უფროსი იურისტის საკლასო ჩინი მიიღო. 2006 წლიდან სასამართლოს რეგლამენტის კომიტეტის წევრი გახდა, ხოლო 2009 წლიდან – მომხსენებელი ერთი მოსამართლის მიერ განსახილველ საქმეებზე. 2010 წლის 24 თებერვალს იგი გადადგა დაკავებული თანამდებობიდან და საქართველოში დაბრუნდა.

უფრო დაასუსტა და დღეს დაზარალებული, ფაქტობრივად, უბრალოდ მონეა. ადამიანს როდესაც მოუკლავენ შვილს და მიმდინარეობს ამ საქმეზე გამოძიება, ევროპული სასამართლო გვთხოვს, რომ ამგვარი ადამიანი საქმეში დაზარალებულის სტატუსით იყოს ჩართული და მას ჰქონდეს ზედამხედველობის საშუალება საქმეზე, იცოდეს, რა ღონისძიებებს ატარებს გამოძიება. ბუნებრივია, ეს არ გულისხმობს, რომ გამოძიებელმა ანგარიში უნდა ჩააბაროს დაზარალებულს და დაარღვიოს საგამოძიებო საიდუმლოება. დაზარალებულის სტატუსზე მუშაობა დაგვჭირდება და ამ მხრივ რეფორმა გასატარებელია.

გარდა ამისა, ადვოკატის როლი არის უკიდურესად დაკნინებული. სისხლის სამართლის სფეროში მომუშავე ადვოკატები არიან აბსოლუტურად ხელეზამოყრილები, თვლიან, რომ მათმა პროფესიამ აზრი დაკარგა. ამას აკეთებს დღევანდელი კოდექსი და პროკურატურის ყოვლისშემძლე როლი. პროკურორის როლის გამოსწორება არის ჩემი ერთ-ერთი პრიორიტეტი, და კოდექსის ცვლილება საკანონმდებლო ინიციატივების სახით მოხდება ისე, რომ ადვოკატს ექნება თანასწორი უფლებები პროკურატურის მხარესთან.

ამ ახალმა კოდექსმა შემოიტანა სრული შეჯიბრებითობის პრინციპი, მხარეებს – ბრალდებას და დაცვას მოაქვთ მტკიცებულებები და შემდეგ მოსამართლე გადანყვეტს, ვისკენ გადანონის სასწორი. თუმცა, დღევანდელი კოდექსი პროკურატურას სასწორზე უფრო მეტის დადების საშუალებას აძლევდა. სრული შეჯიბრებითობის საშუალებას ეს კოდექსი არ იძლევა, ეს ეხება იმ მუხლს, რომელიც ითვალისწინებს ჩხრეკასა და ამოღებას. მაგალითად, დღეს ადვოკატს თუ დასჭირდა მობილური სატელეფონო ზარის ისტორიის ამონაწერი, ამას არქმევენ „ამოღებას“, რაც თავისთავად არასწორია. უხეშად რომ ვთქვათ, ადვოკატს ეუბნებიან, რომ შენ „ამოღების“ უფლება არ გაქვს და ადვოკატი ვერ წარადგენს თავის დაცვის ქვეშ

მყოფის ალიბის დამადასტურებელ მტკიცებულებას.

ნაფიც მსაჯულთა რეფორმა საჭირო იქნება, თუმცა უნდა შენარჩუნდეს. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ინსტიტუტი არ მომწონს, რადგან მართლმსაჯულება არაპროფესიონალების ხელშია. მეორე მხრივ, წარმოვიდგინოთ გირგვლიანის საქმის განხილვისას რომ გვექონოდა ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი, ჩემი აზრით, ისინი მოსამართლე გიორგი ჩემიაზე უფრო უკეთესად განიხილავდნენ ამ საქმეს. ამიტომ თვით ინსტიტუტი გადასადგები არაა, მაგრამ საჭიროა რეფორმა, იმიტომ, რომ ის საქმეები, რომელიც სტრასბურგში ნაფიც მსაჯულების ინსტიტუტის შესახებ შევიდა მოიტანს დარღვევას ისევე, როგორც ეს მოიტანა ბელგიურ საქმეზე „ტაქსკე ბელგიის წინააღმდეგ“. დღესდღეობით ბელგია დასჯილია იმ არქაული მეთოდისთვის, რომელიც ჩვენ გადმოვიღეთ ბრმად.

როგორ გეგმავთ საპროცესო შეთანხმების ინსტიტუტის რეფორმირებას?

საპროცესო შეთანხმება არ უნდა გაუქმდეს. სახელი შენარჩუნდება, შინაარსი შეიცვლება. საპროცესო შეთანხმება ყველა ქვეყანაში გამოიყენება ნაკლებად მძიმე დანაშაულისთვის. არ შეიძლება განზრახ მკვლელობაში ბრალდებული სახლში გაუშვა. ძალიან მაინტერესებს, ჩავიხედო დოკუმენტებში და გავიგო, რეალურად რა თანხები შედიოდა ბიუჯეტში საპროცესო შეთანხმებებიდან. ზუსტად ვიცი, რომ ადვილი პირადად ავალეზდა რაიონების მიხედვით 80-დან 90 პროცენტამდე საქმეების მოეგვარებინათ საპროცესო შეთანხმებებით.

ზურაბ ადვილი იყო ერთპარტიული პარლამენტის საკანონმდებლო ინიციატივების სულის ჩამდგმელი პავლე კუბლაშვილთან ერთად. სწორედ ის იყო ბევრი უსამართლო კანონის ინიციატორი. ტყუილად არ გვითქვამს, რომ პირველი მიმართულება გაფუჭებული გამოსწორება იქნება და ეს ძალიან შრომატევადი საქმეა. ასევე, მოხდება გამოუძიებელი საქმეების

გამოძიება და ცუდად გამოძიებულის თავიდან გამოძიება. ძალიან ბევრი ადამიანი უსამართლოდ ზის ციხეში.

შეკრებითობის პრინციპიც შეიცვლება?

დღეს მოქმედი შეკრებითობა გაუქმდება. მოსამართლე რამდენიმე ტიპის წინხის ქვეშ მოექცა, აღმასრულებელი ხელისუფლების, პროკურატურის, საპრეზიდენტო ვერტიკალის, უზანაესი სასამართლოს თავმჯდომარისა და პარლამენტის. პარლამენტმა მოსამართლეს ისეთი კანონები დაუდგინა, რომ მოსამართლეს ბოლომდე აკონტროლებს. აუნია მინიმალური ზღვარი, მაგალითად, ჩვეულებრივი დანაშაულისთვის, მოსამართლეს რომ უნდოდეს ერთი წლის მისჯა, მას არ აქვს საშუალება, იმიტომ რომ მინიმალური ზღვარი ანუელია. ყველა დანაშაულზე რეგულაციურმა ხელისუფლებამ სასჯელის მინიმალური ზღვარი გაზარდა.

რა დროში განხორციელდება ეს ცვლილება?

პირდაპირ გეტყვი, მაგალითად, უპირობო შეკრებითობის შესახებ კანონპროექტი პარლამენტში დევს. ამას სჭირდება უბრალოდ განხილვა, რაც იქნება შესასწორებელი ამას შეასწორებს პარლამენტი და უყრის კენჭს.

თქვენ თქვით, რომ პროკურორების დიქტატისგან სასამართლოს გაათავისუფლებთ. ამის ხელშესახები შედეგი როდის გახდება თვალსაჩინო?

ეს უკვე თვალსაჩინოა. შეგიძლიათ მიბრძანდეთ სასამართლოებში. ნახავთ, რომ მოსამართლეებმა, როგორც 9 წლის განმავლობაში ნაცემმა ბავშვებმა, კარები ჩაკეტეს, ტელეფონები გამორთეს და პროკურორების ზარებს აღარ პასუხობენ, პროკურორები კიდევ ბოლო დღეებში აღარ რეკავენ. ეს ზუსტად ვიცი. ეს ნიშნავს, რომ ისინი უკიდურეს გაჭირვებაში არიან.

მოსამართლეებს, რომლებმაც ცნობილი საქმეები უსამართლოდ განიხილეს,

რაიმე სახის დისციპლინური სასჯელი დაუნესდება?

როდესაც ამაზე ვსაუბრობთ ვე-ჯახებით პრინციპს, რომელიც უნდა მეფობდეს ყველა ქვეყანაში, ეს არის მოსამართლის უცვლელობის პრინციპი. დემოკრატიულ ქვეყანაში საერთოდ არაფერია უფრო კეთილშობილური, ვიდრე მოსამართლეობა. ამიტომ მოსამართლეებს ვერ შევეხებით. მე მათ მოვუწოდებ საკუთარ სინდისთან დარჩენ. ბევრჯერ ვთქვი და კიდევ ვიტყვი, ისეთ ადამიანებს, როგორებიც არიან გიორგი ჩემია, ნაირა გიგიტაშვილი, ლევან თევზაძე, მიხეილ კეკელიძე, ესენი ჩემს თვალში არ არიან მოსამართლეები, მათ არ შეიძლება ებაროთ ადამიანების ბედი, მაგრამ ისე ქნა ბედის უკუღმართობამ, რომ მათ მოსამართლეები ჰქვიათ და მოსამართლის უცვლელობის პრინციპი მოქმედებს. ჩვენ მოვიფიქრებთ მექანიზმებს, როგორ მოვუაროთ ამ პრობლემას, მაგრამ წინასწარ დაწერილი მექანიზმი არ არის, ეს არის ურთულესი პრობლემა.

გაიხსნება, თუ არა მედიისთვის სასამართლო? თქვენ თქვით, რომ ეცდებით გამჭვირვალობის კუთხით ევროპულ სასამართლოს მივუახლოვდეთ.

ამ შემთხვევაში მედიამაც მიიღო თავისი თავის პასუხისმგებლობა და სასამართლომაც. მართლმსაჯულება უნდა იყოს საქვეყნო და გამჭვირვალე გარდა რამდენიმე შემთხვევისა, თუ ეს ეხება არასრულწლოვანის საქმეს, მაგალითად, არასრულწლოვნის გაუპატიურებას. თუმცა, გამჭვირვალობისაკენ სწრაფვისას ისე არ უნდა მოხდეს, რომ მედიამ სასამართლოს ხელი შეუშალოს. ამის საუკეთესო მაგალითს სტრასბურგის სასამართლო იძლევა. იქ ასეთი წესია, სასამართლო თავისი ხარჯებით ყველა სასამართლო სხდომის ვიდეო და აუდიო ჩანაწერს აკეთებს. ვიდეო ჩანაწერს გადაცემა ხდება, თუკი ამას მოითხოვს მხარე და დაასაბუთებს, რად უნდა ვიზუალური მასალა, მაგრამ აუდიო ჩანა-

წერს მაშინვე გაძლევენ, როგორც კი მოითხოვთ.

პირობას დებთ, რომ ეს განხორციელდება?

მე ამის ინიციატორი ვიქნები. მე იმის პირობას ვდებ, რომ ჩვენსა და მედიას შორის მოხდება ამ საკითხის ძირეული განხილვა და შეთანხმების მიღწევას შევუწყობ ხელს, რათა ევროპულ სასამართლოს დავემსგავსოთ, უნდა მოხდეს შეთანხმება, რა წესი გვანდობს. ჟურნალისტს ადგილი უნდა ჰქონდეს მიჩენილი დარბაზში. მოაქვთ მაგალითები, რომ

ლი, ის არ დარჩება დაუსჯელი, სადაც არ უნდა გადაიხვეწოს დამნაშავე. ამას სჭირდება ცივი გონება, დანაშაული ჩადენილია, ის არსად წავა. ჩვენ ის კულტურა უნდა დავამკვიდროთ, რომ გამარჯვებული დამარცხებულს სახლში კი არ უფარდება, არამედ შესაბამისი სტრუქტურა და დამოუკიდებელი სასამართლო იბარებს ადამიანს და დანაშაულზე პასუხს სთხოვს.

რა იქნება თქვენი მოღვაწეობის დროს მართლმსაჯულების მთავარი, თეორიული, იდეალური პრინციპები?

პროკურორის როლის გამოსწორება არის ჩემი ერთ-ერთი პრიორიტეტი, და კოდექსის ცვლილება საკანონმდებლო ინიციატივების სახით მოხდება ისე, რომ ადვოკატს ექნება თანასწორი უფლებები პროკურატურის მხარესთან.

ფრანგულ სასამართლოში აკრძალულია ვიდეო და აუდიო გადაღება და კეთდება ჩანახატები. თუმცა, მიმაჩნია, რომ ვინაიდან მართლა ივარქმინია მართლმსაჯულება საქართველოში და ნდობა ნულია, სწორედ ამიტომ უნდა იყოს აქ სასამართლო პროცესი გამჭვირვალე და საჯარო. იმის პირობას ვდებ, რომ შეთანხმების პირობებს თქვენც მოგანდენთ და მოსამართლესაც. მთავარია, არც მოსამართლეს შეეშალოს ხელი და არც – ჟურნალისტს. დემოკრატია შუალედია და ამ შუალედის ძიებაში მთელი მსოფლიო.

ყოფილი ჩინოვნიკების პასუხისმგებლობა თუ დადგება?

ჩემი გუნდის წევრებისთვის და ჩვენი ერისთვის, ძველი ჩინოვნიკების და ხელისუფლების წევრების დანაშაულის აღკვეთა ისეთი მეთოდებით, როგორითაც ეს ნაციონალურმა მოძრაობამ გააკეთა, შეურაცხმყოფელია. ის ტელედაჭერები, რასაც ჩვენ ვუყურეთ, არ არის საინტერესო საზოგადოებისთვის. თუმცა, ვინც ჩაიდინა დანაშაუ-

მთავარი პრინციპი არის ის, რომ დანაშაული დაუსჯელი არ დარჩება, იმიტომ რომ საზოგადოება, რომელიც მუშაობს, ცხოვრობს, ზრდის შეილებს, მას სჭირდება დაცულობა, წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ სახელმწიფო არ ვიქნებით. დანაშაული იქნება, ყველა შემთხვევაში დასჯადი, მაგრამ კანონის წინაშე ყველა იქნება თანასწორი. მე თუ ჩავიდენ ქურდობას, მე დავისჯები ჩემი თანამდებობის მიუხედავად. არ შეიძლება სახელმწიფო მიზნად ისახავდეს ადამიანის ბოლომდე განადგურებას. პატიმარი შედის ციხეში იმიტომ, რომ უკანვე გამოვიდეს, მთელი პოლიტიკა იქნება შესამუშავებელი, დამნაშავის რესოციალიზაციის, რეაბილიტაციისათვის. ადამიანი დღეს რომ შედის ციხეში, ფაქტობრივად იცის, რომ ცხოვრება დამთავრდა. მე არ ვქადაგებ დამნაშავის აპოლოგეტიკას, მაგრამ არ შეიძლება პატიმარი შენ გახადო მკვდარი ადამიანი, ის ცოცხალი სხეული და მთავარი ღირებულებაა, იმიტომ, რომ ადამიანია. ■

ესაუბრა ლიკა ზაკაშვილი.

მთავრობიდან ოპოზიციისთვის - ბრძოლა "მიღწევის შესანახიუნებლად"

პირველი ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებში დამარცხების შემდეგ, „ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ“ მთავრობიდან ოპოზიციისთვის გადაინაცვლა. პარტიის ლიდერების განცხადებით, ისინი გამარჯვებულ „ქართულ ოცნებას“ ახალი მთავრობის ჩამოყალიბებაში სრულ თავისუფლებას მისცემენ, თუმცა ოპოზიციისთვის ბრძოლას მათ ხელთ არსებული ყველა სამართლებრივი რესურსით გააგრძელებენ.

გიორგი გოგუა

ფოტო: აიორაგი ბილაია

ოპონენტები კამერების წინ ცივი სახეებით ართმევენ ერთმანეთს ხელს, 9 ოქტომბერი 2012

პრეზიდენტის რეზიდენციაში ახალი მთავრობის წარმომადგენლებს ელიან. არჩევნების შემდეგ კვირაზე მეტია გასული – 9 ოქტომბერს უკვე ოპოზიციაში გადასული „ნაციონალური მოძრაობის“ ლიდერი, პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი, პრემიერმინისტრობის კანდიდატს, ზინა ივანიშვილს პირისპირ შეხვდება.

შეხვედრა არც ისე გულთბილია. ყველაფერი რეგლამენტის ფარგლებში მიმდინარეობს: ოპონენტები კამერების წინ ცივი სახეებით ართმევენ ერთმანეთს

ხელს და სასახლის მინის კარს მიღმა უჩინარდებიან.

ამ შეხვედრას მედია არ დასწრებია, შესაბამისად, არაფერს ამბობს, ზუსტად რაზე ისაუბრეს მხარეებმა. ჟურნალისტებთან მხოლოდ ზოგადი მინიშნებები კეთდება: „ჩვენ საქართველოს მომავალზე ვისაუბრეთ“.

სამაგიეროდ, ყველასათვის ცნობილია მხარეების განწყობა: პარტიების ლიდერებმა ოფიციალური კომენტარები არჩევნების წინასწარი შედეგების გამოქვეყნებისთანავე გააკეთეს.

„მე ხელს შევუწყობ, რომ პარლამენტმა დაიწყოს მუშაობა, აირჩეს ახალი პრემიერი და ჩამოყალიბდეს ახალი მთავრობა. თქვენთვის კარგად არის ცნობილი, რომ ჩემთვის ფუნდამენტურად მიუღებელია ამ კოალიციის შეხედულებები, მაგრამ დემოკრატია მუშაობს ისე, რომ ქართველი ხალხი უმრავლესობით იღებს გადაწყვეტილებას და ეს არის ის, რასაც ჩვენ ვცემთ პატივს“, – ამბობდა პრეზიდენტი ორ ოქტომბერს და დასძენდა, რომ ოპოზიციაში გადასული „ნაციონალური მო-

ძრობა“ საქართველოს განვითარებისათვის ბრძოლას გააგრძელებდა“.

პრეზიდენტის განცხადების მიუხედავად, პოლიტოლოგების ნაწილი მიიჩნევს, რომ ჯერჯერობით გაუგებარია, რომელ პრინციპულ საკითხებზე ვერ შეთანხმდებიან ახალი ხელისუფლება და ოპოზიცია.

ერთი მხრივ, ახალმა მთავრობამ ქვეყნის მთავარ პრიორიტეტებად რუსეთთან ურთიერთობის მოგვარება, ამავდროულად კი, დასავლეთთან ურთიერთობის გამყარება და ნატოში შესვლა დაასახელა. შესაბამისად, ამ საკითხში ძველი და ახალი მთავრობის პოლიტიკა ერთმანეთს ემთხვევა.

თუმცა, „ნაციონალური მოძრაობის“ წევრებს „ქართული ოცნების“ მიერ განცხადებულ საგარეო პოლიტიკურ კურსში ეჭვი შეაქვთ. ყოფილი მმართველი პარტიის წევრი, სერგო რატიანი მიიჩნევს, რომ მომავალ მთავრობას მყარად ჩამოყალიბებული საგარეო პოლიტიკური კურსი არ აქვს: „დასავლური ღირებულებები „ნაციონალური მოძრაობის უმთავრესი ღირებულებაა“, – ამბობს რატიანი და დასძენს, რომ მათი ოპონენტების დასავლეთისაკენ სწრაფვასთან ერთად რუსეთის გავლენის სამიშროებაცაა. მისი თქმით, მნიშვნელოვანია, ოპოზიციამ ეს საფრთხე შეამციროს: „რაც შეეხება დასავლურ კურსს, „ნაციონალური მოძრაობა“ ამას მხოლოდ ხელს შეუწყობს“, – ამბობს რატიანი.

უმცირესობის წევრები თავიანთი პარტიის მოვალეობად პოლიტიკური პროცესის გაკონტროლებას მიიჩნევენ: „ჩვენ უნდა ვიყოთ შემაკავებელი ძალა იმისათვის, რომ უმრავლესობამ უფლებამოსილებები არ გადაამეტოს“, – ამბობს სერგო რატიანი. მისი თქმით, საჭიროა, ოპოზიციას გავლენა ჰქონდეს ისეთ მაკონტროლებელ სტრუქტურებზე, როგორც კონტროლის პალატა.

რატიანის თქმით, ოპოზიციამ უნდა გააკონტროლოს მთავრობის არა მარტო საგარეო პოლიტიკური კურსი, არამედ ისიც, რომ მათ საარჩევნო პროგრამაში შესული საკითხები შესრულდეს. „მოსახლეობისათვის ერთ-ერთი უმთავრესი სოციალური პროგრამა იყო. სოციალურ საკითხებზე აქცენტს ჩვენც ვაკეთებდით

და „ქართული ოცნებაც“. მოსახლეობის უმრავლესობამ უკეთესად ჩვენი ოპონენტების აზრი მიიჩნია“, – ამბობს რატიანი. მისივე თქმით, ამ შემთხვევაში, „ნაციონალური მოძრაობის“ უმთავრესი ამოცანაა, ამ დაპირებების შესრულება გაკონტროლდეს.

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის წინასწარი შედეგების მიხედვით, ნაციონალურმა მოძრაობამ საპარლამენტო მანდატის 40%-ზე ოდნავ მეტი მოიპოვა და საკანონმდებლო ორგანოში უმცირესობაში აღმოჩნდა; მიუხედავად ამისა, ყოფილ მმართველ პარტიას მაინც დარჩა ადმინისტრაციული რესურსი.

ევროპასთან ინტეგრაციის საპარლამენტო კომიტეტის თავმჯდომარის, ნაციონალური მოძრაობის წევრის, დავით დარჩიაშვილის თქმით, ოპოზიციური ბრძოლის მთავარი იარაღი მათი პარტიისათვის სწორედ ეს ადმინისტრაციული რესურსი იქნება. „ბუნებრივია, უმრავლესობას მეტი ბერკეტი აქვს: მთავრობა მისია და პარლამენტში კანონის გატანა, გარდა კონსტიტუციის ცვლილებებისა, მის ხელთაა, თუმცა ოპოზიციას პარლამენტში საკმაოდ სერიოზული ფუნქციები აქვს“, – ამბობს დარჩიაშვილი. მისი თქმით, პარტია პარლამენტში შესვლისას ეფექტურად გამოიყენებს მისთვის გამოყოფილ ყველა თანამდებობას.

„სოციალ-დემოკრატიული“ პარტიის ლიდერისა და „ქართული ოცნების“ საარჩევნო სიის მეთორმეტე ნომრის, გია ჟორჟოლიანის თქმით, შეუძლებელია „ნაციონალური მოძრაობა“ ჩამოყალიბდეს, როგორც სრულფასოვანი ოპოზიციური ძალა. „ეს პარტია იმ სისტემის შემოქმედია, რომლის დანგრევაც საზოგადოებამ მოინდომა, შესაბამისად, მათ არ აქვთ მოსახლეობის ლეგიტიმაცია“, – ამბობს ჟორჟოლიანი. მისი თქმით, მართალია, ყოფილ მმართველ პარტიას ქალაქისა და მუნიციპალიტეტების საკრებულოებში, ასევე თბილისის მერიაში ჯერ კიდევ დარჩათ წარმომადგენლები, თუმცა. ახალი ხელისუფლების პირობებში ეს არაფერს ნიშნავს. მისი თქმით, ის ვერტიკალური ჯაჭვი, რომლითაც ადამიანების მცირე ჯგუფის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები ხელისუფლების

მაღალი რგოლებიდან დაბალ რგოლებს პირდაპირ გადაეცემოდა, განყდა. შესაბამისად, პრეზიდენტმა ადგილობრივ მთავრობებზე კონტროლი დაკარგა.

2014 წლის ადგილობრივ და საკრებულოს არჩევნებამდე „ნაციონალური მოძრაობას“ თბილისის საკრებულოში უმრავლესობა, 37 წევრი ჰყავს. პარტიის წარმომადგენელია თბილისის მერი, გიგი უგულავაც, ხოლო რეგიონული მთავრობები და საკრებულოები, ძირითადად, ასევე „ნაციონალური მოძრაობის“ წევრებით არის დაკომპლექტებული.

გარდა ამისა, პარტიის ლიდერი ქვეყნის პრეზიდენტი, მიხეილ სააკაშვილია, რომელსაც ვადა 2013 წელს ეწურება. დღევანდელი კონსტიტუციის მიხედვით, ქვეყნის პირველი პირი, ფაქტობრივად, შეუზღუდავი უფლებამოსილებებითაა აღჭურვილი, არჩევნიდან 4 დღის შემდეგ კი, 5 ოქტომბერს მან ეს უფლებამოსილებები კიდევ უფრო გაიფართოვა.

პრეზიდენტის მიერ გამოცემული ბრძანებულებების შესაბამისად, შინაგან საქმეთა სამინისტროს დაქვემდებარებიდან გამოვიდა სახელისუფლებო სპეციალური კავშირების სააგენტო, ხოლო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ საქართველოს სახელმწიფო უზრუნველყოფის სააგენტოზე დაკარგა კონტროლი. ეს ორივე სააგენტო სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის იურისდიქციაში გადავიდა.

სამი დღის შემდეგ, 8 ოქტომბერს კი პრეზიდენტმა შეიარაღებული ძალების გაერთიანებული შტაბის უფროსად გენერალ-ლეიტენანტ დევი ჭანკოტაძის ნაცვლად, ბრიგადის გენერალი, გიორგი კალანდაძე დანიშნა. ეს უკანასკნელი თავდაცვის, შემდეგ კი შინაგან საქმეთა ყოფილი მინისტრ, ბაჩო ახალაიასთან ახლო კავშირითაა ცნობილი.

ამ ცვლილებების შედეგად, პრეზიდენტმა ფაქტობრივად დაიქვემდებარა სახელმწიფო კონტროლის ორი საკმაოდ მნიშვნელოვანი მექანიზმი: შინაგან საქმეთა სამინისტროს აღარ მიუწვდება ხელი მაღალი თანამდებობის პირების სატელეფონო ჩანაწერებზე, ხოლო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო პრეზიდენტის ფინანსურ

ხარჯებს ველარ გააკონტროლებს. ამ ყველაფერზე პასუხისმგებელი სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურია, რომლის ხელმძღვანელობის დანიშნვისა და გათავისუფლების უფლება, ამ სამსახურისვე დებულების მიხედვით, მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტს აქვს.

თავდაცვის მინისტრობის კანდიდატის, ირაკლი ალასანიას თქმით, ეს ცვლილებები სხვა არაფერია, თუ არა „ხელმოცარული პოლიტიკური ძალის პატარა გადანაწილებები“ – „ჩვენ საქმის კურსში ჩაგვყენეს, რომ გენშტაბში ასეთ ცვლილებას ახორციელებდნენ“, – ამბობს ალასანია და განმარტავს, რომ როგორც კი ხელისუფლებას ახალი მთავრობა გადაიბარებს, და პრემიერ-მინისტრი ივანიშვილი თავისი კაბინეტით შეუდგება საქმეს, ყველა პროცესზე პასუხისმგებელი „ქართული ოცნება“ გახდება.

გარდა ზემოთ ჩამოთვლილი რესურსებისა, ყოფილი მმართველი პარტიის ხელში ჯერ კიდევ რჩება ბიზნესი და მედიის ნაწილი. ხელისუფლების მიერ ამ ორი სფეროს კონტროლზე გამომძიებელი ჟურნალისტები წლების განმავლობაში საუბრობდნენ, თუმცა მას შემდეგ, რაც „ნაციონალური მოძრაობა“ ხელისუფლებაში აღარ არის, გახშირდა მინიშნებები ბიზნეს მონოპოლიების რღვევისა და მედიის გათავისუფლების შესახებ.

გამომძიებელი ჟურნალისტი, სტუდია „მონიტორის“ მთავარი რედაქტორი, ნინო ზურიაშვილი იხსენებს გამომძიებებს ბიზნესის იმ სფეროების შესახებ, რომლებიც მმართველი პარტიის დაქვემდებარებაში იყო: „დანაწილებული სწრაფი კვების ჯიხურებით, ყვითელი მიკროავტობუსებისა და საწვავის ბიზნესით დამთავრებული, უშუალოდ მთავრობის, ან მათთან დაახლოებული პირების მიერ კონტროლდებოდა“, – ამბობს ზურიაშვილი და დასძენს, რომ შეუძლებელია, ქვეყანაში მონოპოლიები მთავრობის მხარდაჭერის გარეშე არსებობდეს. მისივე თქმით, „ნაციონალურ მოძრაობას“, მთავრობაში პოზიციების დაკარგვასთან ერთად, ეს რესურსიც გამოეცლება ხელიდან: მონოპოლიები ბაზარზე კონკურენციის გაჩენასთან ერთად გაქრება, ხოლო კონტროლირებადი ტელეკომპანიის ძველმა მფლობელებმა

უკვე დაიწყეს სამართლებრივი ბრძოლა საკუთრების უკან დაბრუნებისათვის.

ხელისუფლების გადაბარებისთანავე სამართლებრივი ბრძოლის დაწყებას აპირებს „ქართული ოცნებაც“. იუსტიციის მინისტრობის კანდიდატი, თეა წულუკიანი ამბობს, რომ გასამართლდება ძველი მთავრობის ყველა ის წევრი, რომელმაც დანაშაული ჩაიდინა: „ამას ცივი გონება სჭირდება. დანაშაული ჩადენილია, თან ისეთი, რომელსაც ხანდაზმულობის დიდი ვადა აქვს“, – ამბობს წულუკიანი.

მიუხედავად იმისა, რომ სამართლებრივი ბრძოლა ნაციონალური მოძრაო-

ზე პოლიტიკური მორგების მცდელობაზე თუ ლაპარაკი ზედმეტია, ნაციონალურ მოძრაობას მოქმედებისათვის საჭირო არეალი დარჩება“, – აღნიშნავს ჭანტურიძე „ლიბერალთან“ მიმონერაში.

თავის მხრივ, „ნაციონალური მოძრაობის“ ლიდერები ამბობენ, რომ ახალი გამარჯვებული პარტიისათვის მთავრობის ჩამოყალიბებაში ნინალმდეგობის განეგას არ აპირებენ. ხუთ ოქტომბერს, „ნაციონალური მოძრაობისა“ და „ქართული ოცნების“ პირველი სამუშაო შეხვედრის შემდეგ პარლამენტის თავმჯდომარემ, დავით ბაქრაძემ განაცხადა, რომ ნაციო-

„ბუნებრივია, უმრავლესობას მეტი ბერკეტი აქვს: მთავრობა მისია და პარლამენტში კანონის გატანა, გარდა კონსტიტუციის ცვლილებებისა, მის ხელთაა, თუმცა ოპოზიციას პარლამენტში საკმაოდ სერიოზული ფუნქციები აქვს“.

ბის წევრებს შეეხებათ, სერგო რატიანის თქმით, ოპოზიციის გადსულ პარტიას ეს პრობლემას არ შეუქმნის: „თუ რამე გამოსადიებელია, აუცილებლად უნდა გამოიძიონ. ეს მნიშვნელოვანია იმისთვის, რომ ჩვენს პარტიას განვითარების საშუალება ჰქონდეს“, – ამბობს რატიანი. მისი თქმით, „ნაციონალურ მოძრაობას“ მკაფიოდ ჩამოყალიბებული პრინციპები აქვს და რომელიმე დამნაშავე მინისტრის გასამართლება ამ პრინციპებს ვერ დააზარალებს.

საქართველოს ახალი პარლამენტი პირველ სხდომას 20 ოქტომბერს გამართავს. კანადაში მოღვაწე ქართველი პოლიტოლოგის, ლაშა ჭანტურიძის თქმით, როგორც „ნაციონალური მოძრაობის“, ასევე „ქართული ოცნების“ წარმატება ახლა არა უხეშ ძალასა და პროპაგანდაზე, არამედ მათი ლიდერებისა და სტრატეგების გამჭრიახობასა და გათვალისწინებული. „მათ ისიც აქვთ გათვალისწინებული, რომ 4-5 წლის შემდეგ, შეიძლება, პოზიციების გაცვლა მოუწიოთ ამიტომ ერთმანეთის ძალიან შეზღუდვაც არ გამოადგებათ. ერთ კაცზე ან პარტია-

ნალური მოძრაობა პრეზიდენტისათვის ძალოვან მინისტრებთან მიმართებაში კონსტიტუციით მინიჭებული უფლებების გამოყენებას არ აპირებდა და მომავალ მთავრობას „სრული კარტლანში ექნებოდა“. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ პრემიერობის კანდიდატ ივანიშვილის მიერ წარდგენილი მინისტრების დანიშვნას პრეზიდენტი ხელს არ შეუშლის.

დავით დარჩიაშვილი ამბობს, რომ მათი, როგორც ოპოზიციის, მთავარი მიზანია, ახალი მთავრობის პირობებში ძველი მიღწევები არ დაიკარგოს: „იმედს ვიტოვებ, უმრავლესობას, ან მის ნაწილს მაინც არ ექნება ამ მონაპოვრის დაკარგვის სურვილი. საუბარია იმაზე, რომ პირველად, საქართველოს ისტორიაში, ამოქმედდა თანამედროვე სახელმწიფო ინსტიტუტები: დაიწყო გადასახადების გადახდა, ბრძოლა გამოუფცხადეთ კრიმინალს, აღმოიფხვრა კორუფცია და მექრთამეობა... ამ ყველაფერს შენარჩუნება უნდა“, – განმარტავს დარჩიაშვილი და დასძენს – „ჩვენ ვიქნებით ოპოზიცია, რომლის მსგავსიც თანამედროვე საქართველოს არ ჰყოლია“. **■**

ანტიმონოპოლიური კანონმდებლობა

ეკონომიკის ახალი პოლიტიკა

ბოლო ექვსი წლის განმავლობაში საქართველოში ანტიმონოპოლიური კანონი, ფაქტობრივად არ მოქმედებდა. 2012 წლის მაისში ევროკავშირის რეკომენდაციების საფუძველზე პარლამენტმა ახალი ანტიმონოპოლიური კანონი მიიღო. მომავალი მთავრობა მონოპოლიის პრევენციის მიზნით უფრო ქმედითი ნაბიჯების გადადგმას აპირებს.

თათია ხალანი

„აუცილებლად შევებრძობებით მონოპოლიებს და კარტელურ შეთანხმებებს. ძალიან მკაცრი ანტიმონოპოლიური სამსახური გვექნება“, – ეს განცხადება კოალიცია „ქართული ოცნების“ ლიდერმა ბიძინა ივანიშვილმა 5 ოქტომბერს ბიზნესმენებთან შეხვედრისას გააკეთა.

არის თუ არა ბაზარი საქართველოში მონოპოლიური? – ამ საკითხთან დაკავშირებით ეკონომიკის ექსპერტების მოსაზრებები ხშირად ერთმანეთს ეწინააღმდეგება. ნაწილი მიიჩნევს, რომ ქვეყანაში სრულყოფილი კონკურენცია არ არსებობს, ფარმაცევტული და ნავთობპროდუქტების ბაზრები მონოპოლიზირებულია. მეორე ნაწილი კი ამბობს, რომ ქვეყანაში მონოპოლიების არსებობა დასაბუთებული არ არის.

ანტიმონოპოლიური რეგულირება და ძველი კანონი

ანტიმონოპოლიური სამსახური საქართველოში ჯერ კიდევ 1992 წლიდან ეკონომიკის სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებობდა. 1997 წელს ის დამოუკიდებელ ორგანოდ ჩამოყალიბდა. ანტიმონოპოლიური სამსახური „მონოპოლიური საქმიანობის და კონკურენციის შესახებ“ კანონის აღსრულებაზე იყო პასუხისმგებელი.

ეკონომიკის ექსპერტი ქეთევან ლაფაჩი 1997-2001 წლებში ანტიმონოპოლიური სამსახურის უფროსის მოადგილე იყო. მისი განმარტებით, ანტიმონოპოლიური რეგულირება კონკურენციის ზოგადი პოლიტიკის ნაწილია. კონკურენციის პოლიტიკის მიზანი კი, ყველა ტიპის ანტიკონკურენციული ქმედებე-

ბის შეზღუდვა, პრევენცია და აღკვეთა. „ანტიკონკურენციული ქმედება შეიძლება გამოწვეული იყოს სახელისუფლებო წრეების არასწორი პოლიტიკით. ასევე, შესაძლებელია თვითონ ბიზნეს სტრუქტურების მხრიდან კონკურენციის შეზღუდვის საფრთხე არსებობდეს“.

კონკურენციის სფეროში ანტიმონოპოლიური სამსახურის მიერ ხორციელდებოდა მონოპოლისტი კომპანიების საბაზრო ქცევის მონიტორინგი, რათა

ამ მონოპოლისტებს დომინირებული მდგომარეობა ბოროტად არ გამოეყენებინათ. რადგან როგორც ძველი, ისე ახალი, ანუ 2012 წელს მიღებული კანონები კრძალავს არა თავად მდგომარეობას, არამედ მონოპოლიური მდგომარეობის ბოროტად გამოყენებას. მაგალითად, კონკრეტული ბიზნესი შეიძლება იყოს ძალზედ წარმატებული, კარგი სტრატეგია ჰქონდეს, ჰყავდეს ბევრი მომხმარებელი, შესაბამისად, მან შეიძლება დაიკავოს ბაზრის 80%. ამ შემთხვევაში კანონს აინტერესებს არა ის, რომ კომპანიას ბაზრის დიდი წილი უჭირავს, არამედ ის, რომ მან ეს მდგომარეობა ბოროტად არ გამოიყენოს. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ისეთი მაღალი ფასი, ან განსაკუთრებული პირობები არ დაანესოს, რაც მომხმარებელს პრობლემას შეუქმნის.

ლაფაჩი ამბობს, რომ ანტიმონოპოლიური სამსახურის არსებობის პერიოდში 1997-2005 წლებში არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის ფაქტების გამოვლენა და აღკვეთა აქტიურად მიმდინარეობდა.

მისივე თქმით, აღმსარულებელი ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მხრიდან მენარმეთა შევიწროების, დისკრიმინაციის და მომხმარებელთა უფლებების შელახვის ფაქტები, აგრეთვე, ხშირი იყო.

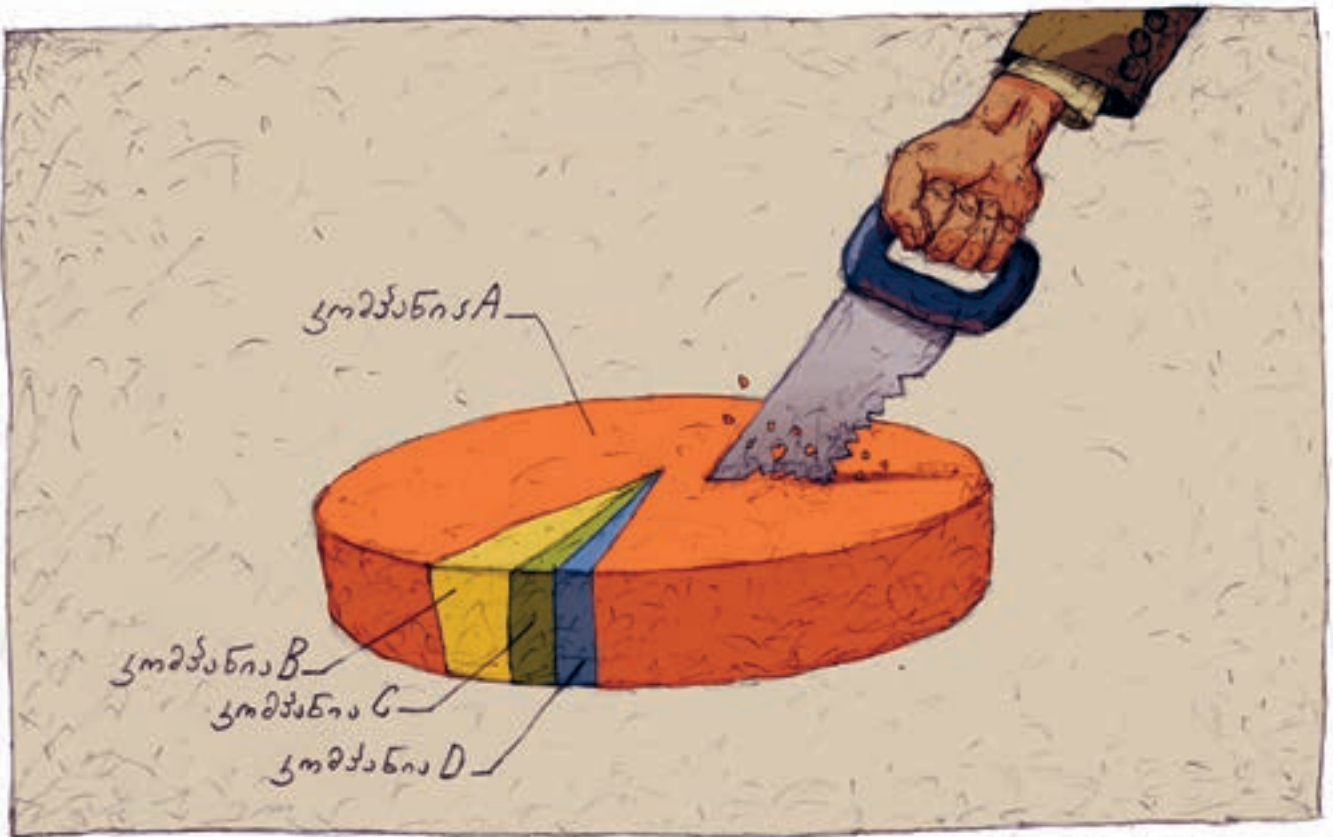
„ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ, 2005 წელს ანტიმონოპოლიური სამსახური გაუქმდა და სანაცვლოდ მკვეთრად შეზღუდული ფუნქციების მქონე „თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენ-

მონოპოლია და ახსენი ბაზრები

მონოპოლიის პირობებში ბაზარზე შეღწევა რთულია. ფასებზე კონტროლს ერთი დომინანტი კომპანია ახორციელებს. მონოპოლისტის საბაზრო ძალაუფლება დიდია, მას შეუძლია ბაზრის მონაწილეებს თავისი პირობები უკარნახოს.

კონკურენციის პირობებში კი არცერთ ცალკეულ ჯგუფს ბაზრის მდგომარეობაზე გავლენის მოხდენა არ შეუძლია. ბევრია ერთმანეთის მსგავსი საქონლისა და მომსახურების მწარმოებელი კომპანია. შესაბამისად, ბიზნესი ერთმანეთს პროდუქტის ხარისხითა და მომსახურების პირობებით უწევს კონკურენციას.

კარტელური შეთანხმება არის გარიგება კომპანიებს შორის, რომელიც ბაზარზე ფასებზე კონტროლის და მაქსიმალური მოგების მიღების მიზნით იდება.

ილუსტრაცია: რუსული პერიკი

ციის სააგენტო“ შეიქმნა, რომელიც 7 კაცისგან დაკომპლექტდა. ამ გადაწყვეტილების მიღებისას ხელისუფლების არგუმენტი იყო, რომ საქართველო პატარა ბაზარია და რეგულირება არ სჭირდება.

კონკურენციის ახალი კანონი

ევროკომისიის ფაქტების დამდგენმა მისიამ 2008 წელს საქართველოში კონკურენტული გარემოს შეფასების შემდეგ განსაკუთრებული აქცენტი ანტიმონოპოლიურ რეგულირებაზე გააკეთა. ამის შემდეგ, საქართველოს მთავრობამ 2010 წელს „კონკურენციის პოლიტიკის ყოვლისმომცველი სტრატეგია“ შეიმუშავა.

2011 წლის დეკემბერში, კონკურენციისა და შესყიდვების სააგენტოები ერთ სამსახურად გაერთიანდა.

ევროკავშირის წარმომადგენელი საქართველოში, ვაჭრობის საკითხებში პროექტის მენეჯერი ვირჯინი კოსული ამბობს, რომ კონკურენციის სფეროში

საქართველოს მიმართ ევროკავშირის ორი თხოვნა ჰქონდა. პირველი, მიღებული ყოფილიყო მკაფიო კონკურენციის პოლიტიკა და კონკურენციის შესახებ კანონი. მეორე, სათანადო კონკურენციის სააგენტო შექმნილიყო, რომელიც კანონის განხორციელებაზე იქნებოდა პასუხისმგებელი.

„თავისუფალი ვაჭრობისა და კონკურენციის შესახებ“ კანონი საქართველოს პარლამენტმა 2012 წლის მაისში დაამტკიცა. ანტიმონოპოლიურ კანონმდებლობაზე მუშაობა და კონკურენციის შესახებ პოლიტიკის რეფორმა ერთ-ერთი პრიორიტეტული სფერო იყო საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ღრმა, ყოვლისმომცველ და თავისუფალ სავაჭრო ხელშეკრულებასთან დაკავშირებულ შეთანხმებაზე მოლაპარაკების დასაწყებად.

„კონკურენცია უპირველეს ყოვლისა, იმიტომ არის მნიშვნელოვანი, რომ პირდაპირ კავშირშია ვაჭრობასთან.

ჩვენ ვთვლით, რომ კონკურენცია ძალიან მნიშვნელოვანია ეკონომიკის სწორი მუშაობისთვის. ის მნიშვნელოვანია როგორც კომპანიებისთვის, ასევე, მომხმარებლებისთვის, რადგან თუკი კონკურენციის ნაკლებობაა ბაზარზე, იზრდება ფასები“, – თქვა ვირჯინი კოსულიმ „ლიბერალთან“ საუბრისას.

კოსულის შეფასებით, ახალი კანონი წინა კანონისგან განსხვავებით, კონკურენციის პოლიტიკის მთავარ პრინციპს მოიცავს, 2005 წლამდე მოქმედი კანონი ძირითადად სახელმწიფო დახმარებასთან დაკავშირებულ საკითხებს კურირებდა და, განსხვავებით ახალი კანონისაგან, ანტიმონოპოლიურ რეგულირებას თითქმის არ ეხებოდა.

ახალი საკანონმდებლო რეგულირების მიხედვით, კომპანია მონოპოლისტად ჩათვლება, თუ მას შესაბამისი ბაზრის არანაკლებ 40% უკავია.

განსაზღვრულია, ასევე, შემთხვევები, როდესაც კომპანიები ბოროტად

იყენებენ დომინირებულ პოზიციას და ადგილი აქვს ისეთი სახის ქმედებებს, რომელიც მიზანმიმართულად და არამართლზომიერად ზღუდავს კონკურენციას, მაგალითად, როდესაც კომპანიები ერთი სახის პროდუქტზე შეთანხმებულ ფასს აწესებენ. კანონი კრძალავს ნებისმიერი ფორმით სახელმწიფო დახმარებას, რომელიც კონკურენციას ზღუდავს, ან მისი შეზღუდვის საშიშროებას ქმნის.

თუმცა, კანონში არსებობს რიგი ნაკლოვანებები, რომლის შესახებაც როგორც დამოუკიდებელი ექსპერტები, ასევე, არასამთავრობო ორგანიზაცია „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ პროექტის განხილვისას მიუთითებდნენ. ერთ-ერთი საკითხი სააგენტოს მუშაობას ეხებოდა.

კერძოდ, ოფიციალურად სააგენტო დამოუკიდებელ ორგანოა, თუმცა კანონის მე-19 მუხლის მიხედვით, სააგენტოს საქმიანობის პრიორიტეტულ მიმართულებებს პერიოდულად ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა. სააგენტო საჩივრებს და განცხადებებს განიხილავს საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული პრიორიტეტული მიმართულებების შესაბამისად. არცერთი განცხადება არ იქნება განხილული მანამდე, ვიდრე განმცხადებელი განცხადების განხილვის შესაბამის საფასურს არ გადაიხდის, არადა სააგენტო ბიუჯეტიდან ფინანსდება. ასევე, სააგენტო არ არის პასუხისმგებელი იმ შედეგებზე, რომლებიც შეიძლება შესაბამის ბაზარზე დადგეს, თუკი აღნიშნულ საკითხებზე სააგენტოსადმი მიმართვა არ ყოფილა.

ვირჟინი კოსულის თქმით, კანონი სრულყოფილი არ არის, მაგრამ ეს პროცესის დასაწყისია. პრაქტიკაში განხორციელებისთვის საჭიროა გარკვეული ადაპტირება და მორგება სიტუაციაზე, რაც მთავარია, სააგენტო უნდა ცალსახად დამოუკიდებელი, მარეგულირებელი ორგანო იყოს.

შეიცვლება თუ არა კონკურენციის პოლიტიკა?

ექვსნლიანი შუალედის შემდეგ ქვეყანამ მიიღო კონკურენციის შესახებ ახალი

კანონი და შესაბამისი ფორმალური ორგანოც შეიქმნა, რომლის ფორმირებასა და გაძლიერებაზე კოალიცია „ქართული ოცნების“ ლიდერმა ბიძინა ივანიშვილმა განცხადება უკვე გააკეთა. რამდენად მნიშვნელოვანია ასეთი ორგანოს არსებობა? რა მექანიზმებით აპირებს ახალი მთავრობა მონოპოლიებთან ბრძოლას?

არასამთავრობო ორგანიზაცია „ახალი ეკონომიკური სკოლის“ პრეზიდენტის პაატა შეშელიძის აზრით, როგორც არ უნდა იყოს ანტიმონოპოლიური სამსახურის საქმიანობა, ის კი არ შეუწყობს, არამედ შეაფერხებს თავისუფალ

„ანტიკონკურენციული ქმედება შეიძლება გამოწვეული იყოს სახელისუფლებო წრეების არასწორი პოლიტიკით. ასევე, შესაძლებელია თვითონ ბიზნეს სტრუქტურების მხრიდან კონკურენციის შეზღუდვის საფრთხე არსებობდეს“.

საჯახაჲო სხაჲსაჲი სვიცუბაჲი

მომავალი მთავრობა გეგმავს ჩამოყალიბდეს დამოუკიდებელი ანტიმონოპოლიური სამსახური, რომლის ინსტიტუციონალიზაცია, პერსონალის შერჩევა უცხოელი კოლეგების რეკომენდაციით და დახმარებით მოხდება. ასევე, საჯარაუდოდ, შესყიდვების სააგენტო კვლავ გამოეყოფა კონკურენციის სააგენტოს და მათი ფუნქციები გაიყოფა.

ფალ საბაზრო თანამშრომლობას და კონკურენციას. მისი აზრით, მონოპოლია მხოლოდ სახელმწიფოს მიერ დაწესებული გადასახადების, რეგულირებების, ან პრივილეგიების შედეგია.

„მონოპოლიის არდაშვება, ბაზარში სახელმწიფოს ჩარევის აკრძალვით არის მხოლოდ შესაძლებელი. ამას დამატებითი მაკონტოლებლის სახით ანტიმონოპოლიური სამსახური არ სჭირდება. ჩაურევლობის გარანტი კონსტიტუცია უნდა იყოს, ხოლო მისი შესრულებას პოლიტიკური ცხოვრების ყველა მონაწილის ჩართულობა განაპირობებს.“

თუ რომელიმე მომწოდებელი, ან მათი გაერთიანება, ფიზიკურად ზღუდავს პოტენციურ კონკურენტებს – ეს სისხლის სამართლის საკითხია და არ არის მარეგულირებლის არსებობა მიზეზი. ახალი ანტიმონოპოლიური სამსახურის დანიშნულებას ამ შემთხვევაშიც ვერ ვხედავ“.

„ქართული ოცნების“ პოლიტიკური საბჭოს ხელმძღვანელი, პროფესორი ნოდარ ხადური ამბობს, რომ თავდაპირველად ცვლილებები კონკურენციის შესახებ კანონში შევა, რადგან არსებული კანონი არ არის კარგი და ის არ შეიცავს ისეთ ნორმებს, რომელიც მონოპოლიების წარმოშობას ხელს რეალურად შეუშლის, რადგან კანონი არ ავალდებულებს სააგენტოს ბაზრის მონიტორინგს.

„ანტიმონოპოლიური სამსახური იქნება არა მუდმივად მაკონტოლებელი და მბრძანებელი ორგანო, არამედ ის მონიტორინგს გაუწევს ბაზარს, რომ არ მოხდეს კომპანიებს შორის გარიგება. ეს სამსახური დაიწყებს მუშაობას, მაგრამ გადაწყვეტილების მიღება სასამართლოს კომპეტენცია იქნება“, – თქვა ხადურმა.

ის ეთანხმება მოსაზრებას, რომ ბიზნესის განვითარებისთვის კონკურენციის სფეროში სახელმწიფოს ჩაურევლობა მთავარი პრიორიტეტია, თუმცა ამავე დროს არსებობს თავად ბიზნესების მხრიდან ერთმანეთის კონტროლის საფრთხე, რისგან დასაცავადაც მნიშვნელოვანია სწორედ ძლიერი ანტიმონოპოლიური სამსახურის არსებობა. **□**

გადაცემა

ლიბერალი

ყოველ სამუშაო დღეს
საღამოს 7 საათზე

რადიო „ცხელი შოკოლადის“ ეთერში

www.facebook.com/TalkShowLiberali

სანვლის ბიზნესიდან სავაჭრომდგომარეობა

სანვლის იმპორტი საქართველოში დღითიდღე იზრდება. 2000 წელს ქვეყანაში 71 მილიონი დოლარის ნავთობპროდუქტები შემოვიდა. 2011 წელს ეს ციფრი 911 მილიონ დოლარამდე, ანუ 13-ჯერ გაიზარდა. 2006-07 წლებამდე ამ სფეროში 120-მდე ნავთობიმპორტიორი მუშაობდა, ასეთი ძლიერი კონკურენციის გამო იმ წლების საქართველოში სანვავზე ფასები შედარებით დაბალი იყო.

ნინო ზურაბაშვილი, ცქრილა შერმაინი, სტუდია „მონიტორი“

2008 წლიდან სანვავის ბაზრიდან წერილი იმპორტიორების განდევნის პროცესი დაიწყო. მათი ადგილი სულ რამდენიმე მსხვილმა კომპანიამ დაიკავა. გაუჩინარებულ ფირმებს შორის იყო – „სენტა“, „ეკო“, „მაგნატი“, „ლალოლი“ და სხვა მცირე ქსელის მქონე ბენზინგასამართი სადგურები. ამ კომპანიებიდან ჩვენ „მაგნატის“ ისტორიით დავინტერესდით.

„მაგნატი“, ბანკები და 2008 წლის ეკონომიკური კრიზისი

„მაგნატი“ ქვეყნის მასშტაბით ერთ-ერთი დიდი ქსელის პატრონი იყო. ის 4 ნავთობ ბაზას, აგრეთვე, 42 ბენზინგასამართ სადგურს ფლობდა და თვეში დაახლოებით 8 მილიონ ლიტრზე მეტ სანვავს ჰყიდდა. კომპანიის ბრუნვა წელიწადში მინიმუმ 150 მილიონ ლარს აღწევდა, საბრუნავი სახსრებისთვის „მაგნატს“ რამდენიმე ბანკიდან სესხიც ჰქონდა აღებული. მხოლოდ „თიბისი“ ბანკიდან და ბანკ „რესპუბლიკიდან“ აღებული საბრუნავი თანხამ 2008 წლისათვის რამდენიმე მილიონი დოლარი შეადგინა.

2008 წელს განვითარებულ მსოფლიო ეკონომიკურ კრიზისს აგვისტოში მომხდარი რუსეთ-საქართველოს ომიც დაერთო. კრიზისი საბანკო სექტორზე მყისიერად აისახა. ჯემალ ლეონიძე, რომელიც ჩვენ ციხიდან ტელეფონით დაგვიკავშირდა, ამბობს, რომ „თიბისი“-მ კომპანია „მაგნატს“ მილიონ ნახევარი დოლარის დროზე ადრე დაბრუნება

სთხოვა. ანუ, ლეონიძის თქმით, ბანკმა მის კომპანიას გადახდის წინასწარ დადგენილ გრაფიკზე ადრე მოსთხოვა ფულის დაბრუნება.

ჯემალ ლეონიძე კომპანია „მაგნატის“ 75%-ს ფლობდა. ის ამბობს, რომ ვინაიდან ბანკებს ნაღდ ფულს ვერ აძლევდა, „თიბისი“-მ მას ვალის სანაცვლოდ „მაგნატის“ წილში შესვლა შესთავაზა. „რომ დავინწყეთ მოლაპარაკება, მილიონ ნახევარი სესხი ჩამომაჭრეს, ჩვენ მაინც ახალი სესხი უნდა მოგვცეთო. მეორე ბანკმაც (გულისხმობს ბანკ „რესპუბლიკას“) წაიღო სესხი იმიტომ, რომ ომის მერე იყო კრიზისული მდგომარეობა. დააბრუნე და მერე მოგვცემო, ანუ „თიბისი“-მ წაიღო მილიონ ნახევარი საბრუნავი თანხა, მეორე ბანკმა წაიღო ერთი მაგდენი, ფაქტობრივად დავრჩით საბრუნავი თანხის გარეშე, ამით ხელოვნურად შეგვიქმნეს ისეთი მდგომარეობა, რომ ჩვენ სახვეწარი გაგვხდომოდა იქითკენ“, – ამბობს ლეონიძე.

„თიბისი“ ბანკმა ინტერვიუზე უარი განაცხადა და ჩვენს კითხვებს წერილობით უპასუხა. ბანკმა ლეონიძის მიერ მითითებულ პერიოდში მილიონნახევარიან სესხის წინსწრებით ჩამოჭრის ფაქტი უარყო.

2008-2009 წლებში ბანკებმა სანარმოებს პრობლემები რომ შეუქმნეს, ამას ეკონომისტი ნოდარ ხაღურცი ადასტურებს, რომელიც იმ პერიოდში კომპანია „მაგნატის“ აღმასრულებელი დირექტორი იყო.

„მე, როგორც მაკროეკონომისტმა, შე-

მიძლია ამას მაკროეკონომიკური ახსნა მოვუძებნო, ბანკებში მაშინ დაიწყო სერიოზული პროცესები, რომელიც მხოლოდ გააღრმავა ომმა, მაგრამ ომს არ გამოუწვევია. ანუ ამ პერიოდში გაძვირდა საკრედიტო რესურსი, ბანკებს აღარ ჰქონდათ საკრედიტო ფული, მაგნატს ჰქონდა ვალი „თიბისი“ ბანკში და „თიბისი“ დაიწყო სესხების შემცირება, ანუ საბრუნავი სახსრების შემცირება, რამაც მძიმე მდგომარეობაში ჩააყენა კომპანია. იმიტომ, რომ მას საბრუნავი სახსრების ნაკლებობა გაუჩნდა და ის უკვე ვეღარ ემსახურებოდა მომხმარებელს, ანუ ვერ ყიდულობდა იმ რაოდენობის სანვავს, რომელიც სჭირდებოდა მომხმარებელს, რამაც გამოიწვია კომპანიის პრობლემები“, – ამბობს ხაღურცი.

ნავთობის სადისტრიბუციო კორპორაცია „ენ ეს კა“ და მემორანდუმში „თიბისი“-სთან

კრიზისის დასაძლევად „თიბისი“ ბანკსა და „მაგნატის“ დამფუძნებელს, ჯემალ ლეონიძეს შორის მოლაპარაკება შედგა და 2009 წლის 27 მარტს მათ შორის მემორანდუმში გაფორმდა. მემორანდუმის მიხედვით:

შეიქმნა ნავთობის სადისტრიბუციო კორპორაცია, ანუ „ენ ეს კა“, რომელსაც გადაეცემოდა „მაგნატის“ ყველა ავტოგასამართი სადგური, აგრეთვე, „მაგნატის“ წილები სხვადასხვა კომპანიებში. „ენ ეს კა“-ს აქციონერები იყვნენ, როგორც ფიზიკური პირები, ასევე, ბანკებიც. „ენ ეს კა“-ს ყველა აქციონერი

იყო „მაგნატის“ კრედიტორი, შესაბამისად, ახალ კომპანიაში მათ საკუთარი სესხის პროპორციულად მიიღეს აქციები და გადაინაწილეს „მაგნატის“ ქონება – ზაალ სამხარაძე – 31%; გიორგი ასლანიკაშვილი („თიბისი“ ბანკის დირექტორის მოადგილე) – 14%-მდე; „თიბისი“ ბანკი – 10%; ბანკი „რესპუბლიკა“ – 10%; გიორგი კიკნაძე – 10%, კობა ბუჩუკური – 24%. ბუჩუკურის 24% იყო „მაგნატის“ დამფუძნებლის ჯემალ ლეონიძის. ასე შემცირდა ლეონიძის ერთ დროს 75%-იანი წილი 24%-მდე.

„ენ ეს კა“-ს საქმიანობით მიღებული მოგება უნდა განაწილებულიყო ორი მიმართულებით: „ენ ეს კა“-ს მფლობელებისთვის, მათ შორის ბანკებისთვის, რადგან კომპანია „მაგნატს“ სწორედ მათგან ჰქონდა აღებული კრედიტი. მოგების მეორე ნაწილი კი, უნდა წასულიყო კორპორაციის საბრუნავი სახსრების შესავსებად.

მას შემდეგ, რაც „ენ ეს კა“ ამუშავებოდა და „მაგნატის“ კრედიტებს დაფარავდა, წილები კვლავ ჯემალ ლეონიძეს უნდა დაბრუნებოდა. იგი ამბობს, რომ ეს პირობა ერთგვარი სიტყვიერი გარიგება იყო და ამის იურიდიულად გაფორმება ვერ მოესწრო.

ჯემალ ლეონიძე: „ენ ეს კა“-ს უნდა ემუშავა, განვითარებულიყო, მე უნდა დავრჩენილიყავი აქციონერად, წილების გადაფორმება ახალ აქციონერებზე მოხდა ჯენტლმენური გარიგებით, უნდა გაფორმებულიყო უკან დაბრუნების ხელშეკრულება, სამხარაძესთანაც, ასლანიკაშვილთანაც, ბუჩუკურთანაც და ყველასთან. მე დამაკავეს და ეს უკან დაბრუნების ხელშეკრულებები ვეღარ მოვასწარი“.

„თიბისი“-სა და „მაგნატს“ შორის გაფორმებულ მემორანდუმში 42 ბენზინგასამართი სადგურის ღირებულება 21 435 000 დოლარად იყო შეფასებული. სხვადასხვა კომპანიაში „მაგნატის“ წილების ფასი კი – 7 190 000 დოლარით განისაზღვრა. ჯამში, მემორანდუმის მიხედვით, კომპანიის ქონების საერთო ღირებულებამ 28. 5 მილიონ დოლარს გადააჭარბა. მემორანდუმს ხელს „თიბისის“ გენერალური დირექტორი ვახტანგ

ბუცხრიკიძე ანერს. მემორანდუმის გაფორმებიდან 5 თვეში, „თიბისი“ ბანკმა 28 მილიონ დოლარზე მეტად შეფასებული ქონება გაცილებით უფრო ნაკლებად, ანუ 18 მილიონ ლარად შეაფასა. 18 მილიონი ლარი დაახლოებით 11 მილიონი დოლარი, ანუ იმ თანხაზე ორნახევარჯერ ნაკლებია, რაც მემორანდუმში იყო მითითებული.

ჩვენ ვკითხეთ „თიბისი“-ს, თუ რამ გამოიწვია მემორანდუმში შეფასებული ქონების ლამის გამესამედება? ანუ, როგორ ჩამოვიდა 11 მილიონ დოლარზე იმ ქონების ღირებულება, რაც რამდენიმე თვით ადრე 28.5 მილიონი დოლარად იქნა შეფასებული? ამ შეკითხვაზე ბანკმა საზგასამთ მიგვითხია, რომ „მაგნატის“ გაფორმებული მემორანდუმში არაიურიდიული ძალის მქონეა: „მითითებული ფასები არის მხოლოდ „მაგნატის“ მხარის მიერ მოწოდებული ფასები. აღნიშნული ფასების მითითება მოხდა აქტივების იდენტიფიცირებისთვის და მათზე პირველადი შთაბეჭდილების შესაქმნელად“.

ნოდარ ხადური კი აცხადებს, რომ მემორანდუმის გაფორმებამდე „მაგნატის“ ქონება ბანკის აუდიტორებმა დეტალურად შეისწავლეს. „თიბისი“ ბანკის აუდიტორები დადიოდნენ და „მაგნატის“ ყველა ობიექტი მათ შეაფასეს. ყველა ობიექტის ფოტო გადაიღოს და შეფასება განხორციელდა მხოლოდ ამის შემდეგ. ის მონაცემები, რომლებიც „მაგნატის“ ქონების ღირებულების შესახებ, მარტის თვეში გაფორმებულ მემორანდუმშია, იყო არა „მაგნატის“ მხრიდან მიწოდებული ინფორმაცია ამ ქონების ღირებულების შესახებ, არამედ იყო ერთობლივად მიწოდებული ინფორმაცია, რასაც ადასტურებდა როგორც „თიბისი“ ბანკი, ისე – კომპანია „მაგნატი“, – ამბობს ხადური.

კიდევ ერთი ხელშეკრულება

„თიბისი“-სთან

მოვლენები შემდგენიარად განვითარდა: 2009 წლის 13 აგვისტოს ჯემალ ლეონიძე დააპატიმრეს. ქონების, ანუ ავტოგასამართი სადგურების გადაცემასთან დაკავშირებით პრობლემა შეი-

ქმნა. აღმოჩნდა, რომ 11 ობიექტი სხვა კრედიტორების მიერ გირაოთი იყო დატვირთული და „ენ ეს კა“-სთვის მათი გადაცემა ვერ ხერხდებოდა. ამის გამო „თიბისი“-მ ჯემალ ლეონიძეს ახალი დოკუმენტის გაფორმება მოსთხოვა და 2009 წლის 31 აგვისტოს შეთანხმების პროექტი საპატიმროში გაუგზავნა.

დოკუმენტის მიხედვით, „თიბისი“ ბანკი ლეონიძეს 5 127 000 დოლარის გადახდას და ამით ობიექტების ყადაღებისგან გაათავისუფლებას სთხოვდა. წინასწარ პატიმრობაში მყოფ ლეონიძეს „თიბისი“ ბანკმა ამისთვის გარკვეული დრო მისცა, მას პროკურატურა საპროცესო გარიგებას და ციხიდან გაათავისუფლებას ჰპირდებოდა, რის შემდეგაც ის ობიექტების გამოთავისუფლებას აპირებდა. თუმცა, ლეონიძე პროკურატურ-

"მაგნატის" ისტორია

ბენზინგასამართი სადგურების ქსელი „მაგნატი“ 4 ნავთობბაზას და 42 ავტოგასამართ სადგურს ფლობდა. იგი საქართველოს ბაზრის დიდ ნაწილს სანავთობით ამარაგებდა. დღეს ეს კომპანია აღარ არსებობს, მისი ქსელი უკვე ბენზინგასამართი სადგურების ქსელ „გაღის“ საკუთრებაა, რომლის მფლობელი ყოფილი მაღალჩინოსანი დავით კეზერაშვილია. „მაგნატის“ მფლობელი ჯემალ ლეონიძე თვლის, რომ ბიზნესი სახელმწიფომ ბანკების მეშვეობით წაართვა. მან ბიზნესთან ერთად თავისუფლებაც დაკარგა. საჯარო რეესტრის თანამშრომლებმა, კომპანია „მაგნატის“ მინა გაყალბებული საბუთებით მიჰყიდეს. ამ ფაქტის გამოძიებისას პროკურატურამ ჯემალ ლეონიძეს თანამონაწილეობაში დასდო ბრალი. ამ საქმეზე ბრალდებული 15 პირიდან პროკურატურამ 13-ს საპროცესო გარიგება გაუფორმა, ორი პირი, რომელთაგან ერთ-ერთი ჯემალ ლეონიძეა, დღემდე ციხეში იმყოფება. ლეონიძეს 10 წლიანი პატიმრობა აქვს მისჯილი.

რასთან ვერ გარიგდა და ობიექტები ყადაღისგან ვერ გაათავისუფლა. შესაბამისად, ბანკთან შეთანხმებაც არ შედგა.

ამის შემდეგ „თიბისი“ ბანკმა გადაწყვიტა „ენ ეს კა“-ში ჯემალ ლეონიძის წილი შეემცირებინა, რაც აქციონერთა კრებას უნდა დაედგინებინა. იმის გამო, რომ ჯემალ ლეონიძე პატიმრობაში იმყოფებოდა, მისი წილი „ენ ეს კა“-ში კობა ბუჩუკურზე იყო გაფორმებული. კრებაზეც მას კობა ბუჩუკური და ადვოკატი როინ მიგრაიული წარმოადგენდნენ.

შეგახსენებთ, რომ ამ დროისათვის ჯემალ ლეონიძეს „ენ ეს კა“-ში მხოლოდ 24%-ლა ჰქონდა დარჩენილი, რადგან აქციების მნიშვნელოვანი ნაწილი კრედიტორებს „ენ ეს კა“ შექმნისთანავე დაუთმო. ჯემალ ლეონიძე უარს აცხადებდა დარჩენილი წილის შემცირებაზე, რადგან თვლიდა, რომ მისი წილის კიდევ უფრო, ანუ 5%-მდე შემცირებით საკუთრების უფლება ელახებოდა.

აქციონერთა კრება, რომელიც დილის 11 საათზე წყალსადენის ქუჩაზე, „მაგნატის“ ოფისში დაიწყო, მალევე დაიხურა. კრება საღამოს 8 საათზე მარჯანიშვილის ქუჩაზე მდებარე „თიბისი“ ბანკის სათავო ოფისში გაგრძელდა.

ადვოკატი როინ მიგრაიული იხსენებს, რომ ხელშეკრულების ტექსტი და პირობები ბანკის იურისტების მიერ წინასწარ და საგულდაგულოდ იყო შედგენილი. „ბანკის გენერალური დირექტორი ბუცხრიკიძე იყო კატეგორიული, ან ვიღებთ გადაწყვეტილებას ისე, როგორც ჩვენ გვსურს, ანუ უნდა მოხდეს ისე, რომ შეუმცირდეს წილი ბუჩუკურს (ანუ, ლეონიძეს) 5%-მდე, თუ არადა, მაშინ ჩვენ ყველაფერი მიგვაქვს“, – ამბობს როინ მიგრაიული.

საბოლოოდ, ჯემალ ლეონიძემ დათმო. კრებაზე მისი წილი 24%-დან 5 %-ზე ჩამოვიდა. დარჩენილი 5%-ც რამდენიმე თვეში ერთ-ერთმა მევალემ წაიღო. ჯემალ ლეონიძე წილის გარეშე დარჩა. თუმცა, მას ჰქონდა იმედი, რომ „ენ ეს კა“ ამუშავდებოდა, მოგებაზე გავიდოდა, კრედიტებს დაფარავდა. ამის შემდეგ კი იგი ბიზნესს უკან დაიბრუნებდა.

„წილის გადაცემაზე გარკვეული ვადით შევთანხმდით. იყო 3-დან 5 წლამდე ვადა, ამის შემდეგ ეს აქციები ჩემზე უკან უნდა გადმოსულიყო. ეგ იცის სამხარაძემაც, ბუცხრიკიძემაც, ჯაფარიძემაც და ყველამ“, – ამბობს ლეონიძე.

„თიბისი“ ბანკმა ეს ფაქტიც უარყო და განაცხადა, რომ „კომპანიას გააჩნდა იმაზე მეტი ვალდებულებები, ვიდრე იგი შეძლებდა მომსახურებას... თუ თეორიულად დავეუშვებთ, რომ კომპანია გაისტუმრებდა ვალებს, ეს იქნებოდა მხოლოდ და მხოლოდ მმართველი გუნდის დამსახურება, სადაც ჯვამალ ლეონიძეს არანაირი წვლილი არ ექნებოდა შეტანილი. შესაბამისად, „ენ ეს კა“-ს წილის დაბრუნებაც უსაფუძვლო მოთხოვნაა“, – წერია ბანკის მიერ ჩვენთვის მონეროდ პასუხებში.

„მაგნატის“ აღმასრულებელი დირექტორი ნოდარ ხადური ჯვამალ ლეონიძის ნათქვამს ადასტურებს. „ნავთობპროდუქტების სადისტრიბუციო კორპორაციას რამდენიმე წელი უნდა ემუშავა, ხოლო მას შემდეგ, რაც კომპანია მოახერხებდა ვალების დაფარვას, წილები უნდა დაბრუნებოდათ მათ თავდაპირველ მფლობელებს. ანუ, მუშაობის პროცესში წარმოქმნილი მოგება უნდა წასულიყო ვალის მომსახურებაზე, იმის შემდეგ, რაც კომპანია გათავისუფლებოდა ვალებისაგან, კომპანიის მმართველობას გააგრძელებდა ძველი მენეჯმენტი“, – აცხადებს ხადური.

მონოპოლია სანვაპის ბაზარზე, ანუ როგორ გაქრა „მაგნატის“ ბაღარაძის ბოლო იმიჯი

„ენ ეს კა“-მ მუშაობა დაიწყო. პარტნიორებმა ჯვამალ ლეონიძეს ციხეში ასეთი წერილიც კი მისწერეს: „ჯვამალ, კომპანია დგება ფეხზე. სექტემბერში გაიყიდა 800 000 ლიტრი ბენზინი, ოქტომბერში – 2 900 000 ლიტრი, ნოემბერში ვვარაუდობთ 4 მილიონი ლიტრის გაყიდვას. თავიდან მუშაობდა 12 კალონკა. ახლა მუშაობს 26, წლის ბოლომდე ავალთ 34 კალონკამდე. ჩვენ ყველანი დამოკიდებულები ვართ კომპანიის კარგ მუშაობაზე. თუ ხელი არავინ შეგვიშალა, იმედია, გავალთ სერიოზულ რეალიზაციაზე“.

კომპანიის წარმატების იმედი ჰქონდა ლეონიძესაც, რომელიც ამბობს, რომ წელიწადში 7-8 მლნ ლიტრი სანვავის გაყიდვის შემთხვევაში, მოგება „ეყოფოდა სესხებსაც, ხარჯსაც და ყველანაირ ვალდებულებას, რაც „მაგნატს“ ჰქონდა“.

ლეონიძის და მისი კომპანიონების ვარაუდი არ გამართლდა. „ენ ეს კა“-ს ერთ-ერთი თანამშრომელი, რომელსაც ამ საკითხზე ღიად საუბარი არ სურს, აცხადებს, რომ კომპანიის დისტრიბუცია ვერ გაიზარდა, რადგან ბენზინის შეძენის დროს პრობლემები შეექმნათ.

„იმპორტიორებს დაბრკოლებები ექმნებოდათ იმ თვალსაზრისით, რომ სანვავს უბრალოდ არ შემოატანინებენ ტერიტორიაზე. ვთქვათ, შემოატანინეს სანვავი, მაგრამ დაგაჯარიმებენ. შეიძლება საბაჟო ტერმინალზე დიდხანს ხელოვნურად გაგაჩერონ. საქონლის დიდხანს გაჩერება დაკავშირებულია ყოველდღიურად თანხების გადახდასთან, ანუ ხელოვნურად ისეთ ბარიერს შექმნიან, რომ შემოტანას აზრი აღარა აქვს. იმპორტი მოგებაზე აღარ იქნება ორიენტირებული, წამგებიანი იქნება“, – ამბობს იზორია.

ლევან იზორია აცხადებს, რომ სახე-

■ „თიბისი“ ბანკმა ეს ფაქტიც უარყო და განაცხადა, რომ

„კომპანიას გააჩნდა იმაზე მეტი ვალდებულებები, ვიდრე იგი

შეძლებდა მომსახურებას... თუ თეორიულად დავეუშვებთ, რომ

კომპანია გაისტუმრებდა ვალებს, ეს იქნებოდა მხოლოდ და

მხოლოდ მმართველი გუნდის დამსახურება, სადაც ჯვამალ

ლეონიძეს არანაირი წვლილი არ ექნებოდა შეტანილი.

შესაბამისად, „ენ ეს კა“-ს წილის დაბრუნებაც უსაფუძვლო

მოთხოვნაა“, – წერია ბანკის მიერ ჩვენთვის მონეროდ პასუხებში.

„ენ ეს კა“-ს ადგილობრივი ნავთობი-მპორტიორები, მათ შორის უმსხვილესი იმპორტიორი „სოკარი“ აღარ ასყიდებდა მოთხოვნილი რაოდენობის სანვავს. თავად კომპანიას კი, აზერბაიჯანიდან სანვავი ვეღარ შემოჰქონდა, რადგან ამის უფლებას ხელისუფლება არ აძლევდა.

„თიბისი“ ბანკმა წერილობით პასუხში ეს ფაქტიც უარყო: „ჩვენი ინფორმაციით, კომპანიას სანვავის პრობლემა არ ჰქონია“, – ნათქვამია ბანკის მიერ მონეროდ პასუხში.

სანვავის შემოტანის დროს ხელისუფლების მიერ შექმნილ პრობლემებზე სხვადასხვა იმპორტიორისგან ინფორმაცია აქვს პოლიტიკოს ლევან იზორიას. იგი ან უკვე ბაზრიდან განდევნილი იმპორტიორების ვინაობას არ ამხელს, თუმცა გვიმხელს მათ პრობლემებს.

ლისუფლებო ჩარევის შედეგია ის, რომ სანვავის შემომტანი კომპანიების რაოდენობა 120-დან 5-მდე შემცირდა. მისი აზრით, ეს მაღალი მოგების მიღების მიზნით გაკეთდა, რაც სხვა არაფერია, თუ არა ელიტური კორუფცია.

„შეაფინოვეს იმპორტიორთა რაოდენობა, განდევნეს რა კონკურენტები, ამით მოახდინეს ბაზრის და ფასების მთლიანად კონტროლი. ბუნებრივია, რასაც დაანესებენ, მომხმარებლები იმ ფასის მსხვერპლი ვხდებით. სანვავის ბაზარზე დარჩენილი რამდენიმე იმპორტიორი როდესაც თავისი სურვილით, ან სხვა კომპანიებთან შეთანხმებით, ადგენს არარეალურ ფასს, ეს სხვა არაფერია თუ არა ძარცვა“, – ამბობს ლევან იზორია.

მისი მონაცემებით, არცთუ იშვიათად ყოფილა პერიოდები, როდესაც პრივი-

ლეგირებულ სულ რამდენიმე ნავთობიმპორტიორს ერთ ლიტრ სანვაზე 50 და 60 თეთრიანი მოგება უნახავს.

„ენ ეს კა“-ს მოგების მარჟა საშუალოდ 10 თეთრს შეადგენდა. როგორც კორპორაციის ერთ-ერთი თანამშრომელი აცხადებს, „ენ ეს კა“-ს ხელმძღვანელობისთვის ცხადი გახდა, რომ შეზღუდული მოგების მარჟით და შეზღუდული დისტრიბუციით კომპანიას მიმდინარე ხარჯების და კრედიტების დაფარვა გაუჭირდებოდა, რის გამოც კომპანიის გაყიდვა გადაწყვიტეს.

2011 წლის 25 თებერვალს ხანგრძლივი მოლაპარაკების შემდეგ „ენ ეს კა“-მ მთელი ქონება შპს „სან პეტროლიუმ ჯორჯიას“, ანუ „გალფს“ მიჰყიდა. „სან პეტროლიუმ ჯორჯია“ 2010 წელსაა რეგისტრირებული. მისი 100%-იანი წილის მფლობელი აშშ-ში რეგისტრირებული კომპანია „ენერჯი ინვესტმენტ ვენჩერ ჰოლდინგია“, რომლის დირექტორიც არის ისრაელის მოქალაქე იანივ ადამი.

ბაზარზე გამოჩენისთანავე „გალფს“ თავდაცვის ყოფილ მინისტრს დავით კეზერაშვილს უკავშირებდნენ, რაც მან ინტერნეტგამოცემა „ნეტგაზეთთან“ 2011 წლის დეკემბერში თავადაც დაადასტურა. სანვაის ბაზრიდან გაუჩინარებული ბენზინგასამართი ქსელები „სენტა“ და „ეკოც“ ამჟამად კეზერაშვილის კომპანიის საკუთრებაა, რის გამოც „გალფი“ დღეს ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ქსელის პატრონია.

„გალფს“ „ენ ეს კა“-მ საკუთარი ქონება, რომელიც 2009 წელს 28.5 მილიონ დოლარად იყო შეფასებული, 13 635 000 დოლარად მიჰყიდა. აქ შედიოდა 41 ავტოგასამართი სადგური, რესტორანი და კომპანიის წილები სხვადასხვა სანარმოში. ჯემალ ლეონიძეს ამ გარიგებიდან არაფერი შეხვდა, რადგან ამ დროისათვის „ენ ეს კა“-ში მისი წილი უკვე წული იყო. აქციებთან ერთად მან ბიზნესის უკან დაბრუნების შესაძლებლობაც საბოლოოდ დაკარგა.

სანვაის ბიზნესიდან საპატიმრომდე

როგორ მოხდა ჯემალ ლეონიძე ციხეში? – და აქვს თუ არა კავშირი ამ სა-

ქმეს ბიზნესის დაკარგვასთან?

2008 წელს „მაგნატის“ ხელმძღვანელობამ ავტოგასამართი სადგურებისთვის მიწების შესყიდვა დაიწყო. ჯემალ ლეონიძემ „მაგნატის“ დირექტორს მალხაზ ბაბლიძეს ნაკვეთების გამოსყიდვა დაავალა. პროკურატურის ყურადღება „მაგნატის“ მიერ შეძენილმა 4-მა მიწის ნაკვეთმა მიიქცია. ორი მათგანი „მაგნატის“ ბენზინგასამართი სადგურების მიმდებარე ტერიტორიაზე მდებარეობდა და მას, ფაქტობრივად, „მაგნატი“ იყენებდა. კერძოდ ეს ნაკვეთები მდებარეობდა აღმაშენებლის მე-9 კმ-ზე, ავტოგასამართი სადგურის გვერდით, წყალსადენის ქუჩაზე (რომელიც ასევე მაგნატის ნავთობბაზის მოსაზღვრე ნაკვეთი იყო), ცაბაძის ქუჩაზე (რესტორან „გვირილას“ მიმდებარედ, რომელსაც ასევე „მაგნატი“ ფლობდა), მეოთხე ნაკვეთი კი, განცალკევებით, მეტროსადგურ „300 არაგველთან“ მდებარეობდა.

„მაგნატის“ დირექტორი ბაბლიძე თავის ქვისლს, ლამა დვალისვილს დაუკავშირდა, დვალისვილი კი თავის ნაცნობს – საჯარო რეესტრის ყოფილ თანამშრომელს ალექსანდრე ძამაშვილს, ძამაშვილი და დვალისვილი შუამავლები იყვნენ სახელმწიფო მოხელეებთან – საჯარო რეესტრის სარეგისტრაციო სამსახურის უფროს ჭარხალაშვილსა და მის მეგობარ კაცაძესთან, რომელიც არქიტექტურის სამსახურში მუშაობდა და ნაკვეთების ნახაზების დადგენა ევალებოდა.

ეს ჯაჭვი სხვანაირად ასე გამოიყურება:

შემსყიდველი („მაგნატი“-ს დირექტორი ბაბლიძე) შუამავლები: (დვალისვილი და ძამაშვილი) გამყიდველი მესამე პირები.

ენ. „მესამე პირები“, რომელთაგანაც „მაგნატმა“ მიწის ნაკვეთები შეისყიდა, მიწის ფიქტიური, არარეალური მფლობელები აღმოჩნდნენ. სწორედ მათზე მიწების უკანონო გადაფორმებაა ის დანაშაული, რის გამოც დღეს საჯარო რეესტრის თანამშრომელი ჭარხალაშვილი და არქიტექტურის სამსახურის თანამშრომელი კაცაძე გასამართლებულები არიან. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, კა-

ცაძემ და ჭარხალაშვილმა ყალბი დადგენილებების და გეგმის საფუძველზე ნაკვეთები ჯერ სხვა მოქალაქეებზე, ანუ მესამე პირებზე დაარეგისტრირეს. თუმცა, იცოდა კი ჯემალ ლეონიძემ, რომ ადამიანები, ვისგანაც „მაგნატმა“ მიწები შეისყიდა, არ იყვნენ ამ ნაკვეთების რეალური მფლობელები?

ჯემალ ლეონიძე აცხადებს, რომ ამონაწერები, ანუ ოთხივე მიწის ნაკვეთის საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტი „მაგნატის“ დირექტორს ბაბლიძეს ნარუდგინეს, რომელმაც იურისტის მეშვეობით გადაამონწა, საეჭვო ვერაფერი ნახა და ნაკვეთები შეისყიდა. პროკურატურა კი თვლიდა, რომ ჯემალ ლეონიძემ გაყალბების შესახებ იცოდა და ისიც დანაშაულის თანამონაწილე იყო. პროკურორი შუამავალ დვალისვილის ჩვენებას ეყრდნობოდა. სასამართლო ოქმში შემორჩენილია დვალისვილის ჩვენება: „მალხაზ ბაბლიძე ათანხმებდა ყველაფერს ხელმძღვანელთან, ხელმძღვანელი არის ჯემალ ლეონიძე ფირმის დამფუძნებელი“.

ლეონიძის ადვოკატი ზურაბ თოდუა: „ერთადერთი მტკიცებულება, რასაც მტკიცებულება მართლა ჰქვია, კლასიკური გაგებით, ეს არის მონმე დვალისვილის ჩვენება. სხვა მტკიცებულებები ფაქტობრივად შეიძლება ითქვას, რომ არ არსებობს. დვალისვილის ჩვენებით, თურმე, ჯემალ ლეონიძე წინასწარ იყო შეტყობინებული, ცნობილი იყო მისთვის, თუ როგორ უნდა გაეყალბებინა დვალისვილს საჯარო რეესტრის თანამშრომლებთან ერთად, ეს დასახელებული ოთხივე მიწის ნაკვეთი და როგორ უნდა გადასულიყო კომპანიის საკუთრებაში.“

დვალისვილი თაღლითური სქემის კიდევ სამ სხვადასხვა გარიგებაში მონაწილეობდა. ჯემალ ლეონიძე ამბობს, რომ დვალისვილმა მას საკუთარი თავისუფლების სანაცვლოდ დაადო ხელი, თითქოს ლეონიძემ წინასწარ იცოდა დოკუმენტების გაყალბების შესახებ.

სასამართლოზე ჯემალ ლეონიძემ არაერთხელ აღნიშნა, რომ ნაკვეთები, რომლის მისაკუთრებაშიც მას ადანა-

შაულებდნენ, მან კი არ მიისაკუთრა, არამედ იყიდა. ზოგში ათობით ათასი ლარი, ზოგში კი, ასობით ათასი ლარი გადაიხადა, რაც დასტურდებოდა კიდევ ქვითრებით.

„მე ამ მინებზე ვიხდიდი თანხას არა უკანონოს, არამედ კანონიერს, როცა მე ვიკითხე ერთ-ერთ ნაკვეთთან დაკავშირებით, ლაშა დვალისძისაგან მივიღე პასუხი, რომ ამ მინამ გაიარა კომისია და ამ მინის კანონიერებაში არაფერი არ არის საეჭვო – ვიცოდი, რომ დვალისძის უნდა მოეპოვებინა საკუთრების უფლება ჩემი და ჩემი კომპანიების სასარგებლოდ... 290 ათასი ლარი და 170 000 დოლარი მაქვს გადახდილი ავლაზრის მინის შესაძენად, და კიდევ უნდა გამამხადა 500 000 ლარი. წერილობით მივმართე მერიას მას შემდეგ, როცა გაირკვა ამ მინების უკანონობა, და მერიიდან მოვიდა დასტური, რომ ამ მინის ფასი 800-900 ათასი ლარი იყო, მე კი ვიხდიდი მილიონს“.

სასამართლო სხდომის ოქმების მიხედვით იკვეთება, რომ მინის ნაკვეთების „მაგნატის“ მიერ სოლიდურ ფასად შექმნა ჯემალ ლეონიძეს ლაშა დვალისძის დავის დაუდასტურა: „მეტროსადგურ „300 არაგველთან“ 5 500 კვ. მ მინაში, მე ვიცი მალხაზისგან, რომ, თუ არ ვცდები, 700 ათასი ლარი უნდა გადაგებადა, ხოლო დანარჩენი ვისთან, როგორ რანაირად, მე არ ვიცი. მე თანხები არ მახსოვს ზუსტად, მაგრამ დაახლოებით ასე იყო, ვადასტურებ რომ წყალსადენის ქუჩა ნომერ 9 თუ 11-ში გადაიხადა 25 ათასი ლარი, დავით აღმაშენებლის ხეივანში – 20 000 ლარი, რესტორან „გვირილას“ მიმდებარე ტერიტორიაზე 150 000 ლარი“.

ლეონიძის 4 მინის ნაკვეთი სისხლის სამართლის საქმის მხოლოდ მცირე ნაწილი იყო. საქმეში ფიგურირებდა სხვა მინის ნაკვეთებიც, რომელთაგან „მაგნატს“ საერთო არაფერი ჰქონდა. მაგალითად, ყაზბეგის 34, სადაც მოქალაქე გიზო გოგოძეს საკუთრებაში მინა ისევ დვალისძის-ძამაშვილი-კაცაძე-ჭარხალაშვილის ჯგუფმა დაურეგისტრირა. შემდეგი ნაკვეთი იყო ბელიაშვილის ქუჩაზე, სადაც სხვა მოქალაქეები –

კოტე დავლაძე და დევი კინწურაშვილი ისევ კაცაძეს და ზაზა ჭარხალაშვილს დაუკავშირდნენ. ამ ჯგუფის მიერ დარეგისტრირებული კიდევ ერთი ნაკვეთი ვაკე-საბურთალოს ტერიტორიაზე, სასაფლაოს მიმდებარედ იყო განთავსებული. მისი დაკანონება 7 პიროვნებას უნდოდა, ისინიც კაცაძეს და ჭარხალაშვილს დაუკავშირდნენ და პრობლემა ასე გადაჭრეს.

იგივე ჯგუფი კიდევ რამდენიმე ნაკვეთთან დაკავშირებულ დოკუმენტაციის გაყალბებაში ფიგურირებდა.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით, 16 განსასჯელიდან 13 მსჯავრდებული საპროცესო შეთანხმებებით

„გვირილა“ თბილისში და „მწვანე კონცხი“ მცხეთაში.

ლეონიძის ადვოკატი ზურაბ თოდუა ამბობს, რომ მილიონ ნახევრიანი სესხის სანაცვლოდ ბანკმა „რესპუბლიკამ“ „მაგნატის“ 3 მილიონიანი ქონება წაიღო.

„ლეონიძის დაკავების შემდეგ დაახლოებით 6 დღეში „მაგნატს“ და ბანკ „რესპუბლიკას“ შორის ფორმდება ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლითაც ბანკი მილიონ 200 ათას დოლარად ყიდულობს რესტორან „მწვანე კონცხს“. კიდევ 3 დღეში 21 აგვისტოს, ლეონიძე უკვე დაკავებულია, ყიდულობს რესტორან „გვირილას“ 1 მილიონ 256 ათას ამერიკულ დოლარად. ამავდროულად

■ სასამართლოზე ჯემალ ლეონიძემ არაერთხელ აღნიშნა, რომ

ნაკვეთები, რომლის მისაკუთრებამაც მას ადანაშაულებდნენ,

მან კი არ მიისაკუთრა, არამედ იყიდა. ზოგში ათობით ათასი

ლარი, ზოგში კი, ასობით ათასი ლარი გადაიხადა, რაც

დასტურდებოდა კიდევ ქვითრებით.

გაათავისუფლეს. სასჯელს მხოლოდ 3 იხდის, მათ შორის ყველაზე დიდი ვადა – 10 წელი და 6 თვე – ჯემალ ლეონიძეს ერგო. მას საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტების გაყალბებაში არავინ დებს ბრალს. უხეშად რომ ვთქვათ, პროკურატურამ ლეონიძეს მხოლოდ იმაში წარუდგინა ბრალი, რომ მან, ვითომდა, იცოდა, რომ „მაგნატის“ მიერ შესყიდული 4 მინის ნაკვეთის მფლობელები მინის ნაკვეთებს გაყალბებული საბუთების საფუძველზე, ფიქტიურად, ფლობდნენ.

დაპატიმრების შემდეგ ჯემალ ლეონიძემ ბიზნესში წილი საბოლოოდ დაკარგა. ციხეში მყოფს არანაირი შემოსავალი აღარ ჰქონდა და ვალების გადახდა საკუთარი ქონებით უწევდა. ამ პერიოდში იძულებითი აუქციონის წესით გაიყიდა მისი საცხოვრებელი სახლი მცხეთაში. კიდევ ერთი მევაღე „რესპუბლიკა“ ბანკი იყო, რომელმაც ლეონიძის დარჩენილი ქონება – ორი რესტორანი მიიღო:

ბანკი „რესპუბლიკა“ ლეონიძეს „ენ ეს კა“-ში, 10%-ს რომლის ნომინალური ღირებულება 3 მილიონი დოლარია. ასევე, დადგენილია, თუ რამდენი ჰქონდა „მაგნატს“ ბანკ „რესპუბლიკის“ ვალი, ეს არის 1 მილიონ 942 ათასი ლარი. ელემენტარული არითმეტიკით, ვალი გასტუმრებული უნდა ყოფილიყო და პლუს ამას ბანკ „რესპუბლიკას“ უნდა გადაეხადა „მაგნატისთვის“ 1 მილიონ 700 ათასი ლარი. რაც არ არის გადახდილი“, – ამბობს ზურაბ თოდუა.

ჯემალ ლეონიძე და მისი ადვოკატი, ბანკ „რესპუბლიკის“ წინააღმდეგ პროკურატურაში ჩივიან. საჩივართან დაკავშირებით, ჩვენ ბანკ „რესპუბლიკას“ ინტერვიუ ვთხოვეთ, თუმცა კომენტარზე უარი მივიღეთ.

ჯემალ ლეონიძემ დაკარგა სანავის ბიზნესი, რესტორნების ბიზნესი, საცხოვრებელი სახლი მცხეთაში და თავისუფლება. დღეს მას თავისუფლების 10 წლიან აღკვეთა აქვს მისჯილი. ■

ფოტო: ლევან სირაძულაძე

ბძოლან "ჩუსთავი 2"-ისათვის

*„ლიბერალი“
დავით დვალს და ჯარჯი აქიმიძეს ესაუბრა.*

ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის დამფუძნებლები და ყოფილი მფლობელები – დავით დვალი და ჯარჯი აქიმიძე „რუსთავი 2“-ის 60%-იანი წილის სასამართლოს გზით დაბრუნებისთვის სამართლებრივ ბრძოლას იწყებენ. „ჩვენი ამოცანაა განხორციელდეს ჯერ კიდევ 2004 წელს დასახული ტრანსფორმაცია – „რუსთავი 2“ გადაიქცეს სივრცედ, სადაც კამათი, მსჯელობა, ახალი იდეები ხელს შეუწყობს სამოქალაქო, დემოკრატიული საზოგადოების გაძლიერებას“, – აღნიშნულია დამფუძნებელთა მიმართვაში. დვალი და აქიმიძე, ადვოკატებთან ერთად, სასამართლოში წარსადგენად სარჩელს ამზადებენ.

როგორ დაკარგეთ „რუსთავი 2“, რით დაიწყო ეს ამბავი?

დავით დვალი: 2004 წლის თებერვალში, ვიდრე წილებს გავასხვისებდით, ჩემი და ჯარჯის ინიციატივა იყო, მოგვიანებით ეროსიც (კინმარიშვილი, მესამე პარტნიორი – ავტ.) შემოგვიერთდა, რომ „რუსთავი 2“ არაოფიციალურ საზოგადოებრივ მაუწყებლად გადაქცეულიყო. გვინდოდა, რომ ამ ტელევიზიას, საზოგადოების განვითარებაში მნიშვნელოვანი როლი ეთამაშა, ყოფილიყო „ბორდი“, სადაც ცნობილი და ავტორიტეტული ადამიანები შევიდოდნენ. შეიძლება თანამშრომლებისთვის წილებიც დაგვერიგებინა. გვინდოდა, „რუსთავი 2“ გადაქცეულიყო იმ არხად, რომელიც არც მთავრობის იდეების პროპაგანდას მოემსახურებოდა და არც – ოპოზიციისას, იქნებოდა საზოგადოებრივი ფუნქციების შემსრულებელი. ამას ვაპირებდით და ეს დღემდე ჩვენს აუსრულებელ ოცნებად რჩება.

ჯარჯი აქიმიძე: ფაქტობრივად, ჩვენ უნდა დაგვეშალა ტანკი და გაგვეკეთებინა ტრაქტორი. ტრაქტორი, რომელიც მოხნავდა, დათესდა, საქმეს გააკეთებდა და თოფს აღარ ისროდა. თითქოს ყველამ აიტაცა ეს იდეა, მაგრამ საბოლოოდ ეს ვერ განხორციელდა.

ვისთან საუბრობდით ამ იდეის განხორციელებაზე?

დავით დვალი: შიგნით ყველა პარტნიორმა გაიზიარა ეს ინიციატივა, ყველა ფიქრობდა, რომ სწორი ნაბიჯი იქნებოდა. ამ წინადადებით წავიდა ეროსი უკვე პრეზიდენტ სააკაშვილთან. ისიც თითქოს ერთუზიანებით შეხვდა ამ ყველაფერს და დახმარებას დაგვიპირდა. უბრალოდ, როგორც გაირკვა, მათი ჩანაფიქრი ჩვენი გეგმისგან განსხვავდებოდა. მათ თავიდანვე მკაფიოდ ჩამოყალიბებული ამოცანა ჰქონდათ, რომ ეს ტელევიზია კონტროლქვემ აეყვანათ. მაგრამ რადგან ინიციატივებით გამოვედით, გადანყვიტეს, ვითომ ხელი შეეწყობოდა ჩვენთვის, სინამდვილეში კი ჩვენი ჩამოშორება ჩვენივე ხელით უნდოდათ. დღევანდელი გადასახედიდან ვხვდები, რომ ეს პირველი ეტაპი იყო და რეალურად, „რუსთავი 2“ ვერც ვერასდროს მივიდოდა საზოგადოებრივ მაუწყებლამდე. ეს ტელევი-

ზიის ხელში ჩაგდებას გამარტივებული გზა იყო, გზა, როგორ გადაექციათ ტელევიზია იმად, რადაც აქციეს.

ჯარჯი აქიმიძე: მას შემდეგ, რაც მოლაპარაკებები საზოგადოებრივ მაუწყებლად გარდაქმნის შესახებ ჩაიშალა, ხელისუფლებამ სათადარიგო გეგმა აამოქმედა. თუმცა, მანამდე ჩვენს შორისაც დაიძაბა ურთიერთობა.

დავით დვალი: ურთიერთობები იდეალური კარგა ხანია აღარ იყო. რეგულაციის შემდეგ ჩვენმა პარტნიორმა კინმარიშვილმა პირდაპირ გამოაცხადა, რომ ხელისუფლებისთვის დრო უნდა მიგვეცა, რაღაცე-

■ ისეთი განცდა გვექონდა, რომ სისტემის პირისპირ მარტო დავრჩით. საბოლოოდ გადაწყვიტეთ, რომ ბრძოლას აზრი აღარ ჰქონდა და სულ ყველაფრის გარეშე დარჩენას, დათანხმება ვარჩიეთ. თანაც, ამ ხალხისგან რა იყო მოსალოდნელი, აღარ ვიცოდით.

ბზე თვალი დაგვეხუჭა. ვხვდებოდით, რომ „რუსთავი 2“ სამთავრობო არხად იქცა. მე და ჯარჯი ამას პრინციპულად არ ვეთანხმებოდით. დროთა განმავლობაში განსხვავებული ხედვები კიდევ უფრო საგრძნობი გახდა, იყო ხმამაღალი და მძიმე საუბრები, რაც საბოლოოდ იმით დამთავრდა, რომ 2004 წლის მარტში ერთმანეთთან ურთიერთობა გაწყვიტეთ. მე და ჯარჯი ვრჩებოდით თანამფლობელებად, თუმცა, არხის დირექტორი ეროსი იყო და ჩვენ ვუთხარით, რომ საერთოდ არ ჩავერეოდით მის საქმიანობაში. მე ამ დროს „ჯორჯიან ონლაინის“ დირექტორი ვიყავი და ძირითადად იქ ვმუშაობდი. მიუხედავად ოფიციალური სტატუსისა, ტელევიზიაში უკვე

ნომინალურად ვიყავი წარმოდგენილი.

როგორი იყო ამ დროისთვის მფლობელებს შორის წილების განაწილება?

დავით დვალი: ამ დროისთვის მე, ჯარჯის და ეროსის 30-30 % გვექონდა. 10 %-ს ნიკა ტაბატაძე ფლობდა. მისთვის ამ წილის გადაცემა ჩვენივე სურვილით, 2001 წელს მოხდა, როცა ნიკა არხის დირექტორად დავნიშნეთ.

როგორ განვითარდა ამის შემდეგ მოვლენები?

დავით დვალი: მაისის ბოლოს დაგვიძახეს მალაჩინოსნებმა, რომელთა გვარებსაც ახლა არ ვასახელებთ. სანამ სასამართლო პროცესი არ დაიწყება, გვირჩევნია ინფორმაციის ნაწილი არ გავასაჯაროოთ. შეხვედრას მე, ჯარჯი, ხელისუფლების წარმომადგენლები და შუამავალი ესწრებოდა.

ჯარჯი აქიმიძე: მათ პირდაპირ გვითხრეს, ჩვენ გვეჭირდება „რუსთავი 2“-ო. შემოგვთავაზეს, რომ მიგვეყიდა მათთვის წილები. უნდა გაყიდულიყო ჩემი და დათოს წილები. ეროსი კი თავის ადგილას დარჩენილიყო. არ ვიცით, შემდეგ რა სქემამ იმუშავა, ეროსიმ და ნიკამ როგორ გაყიდეს წილები. თუმცა, ჩვენ პირდაპირ ასე მოგვთხოვეს.

დავით დვალი: ძალიან მკაფიო და კატეგორიული უარი ვუთხარით. ამის შემდეგ დაიწყო ჩვენზე ზენოლა. დაიწყო თვალთვალი, მოსმენა. თანაც არა ფარული, არამედ პირდაპირი სამანქანო თვალთვალი. ამას მაქსიმალურად ღია ფორმით აკეთებდნენ. ეს გაფრთხილება იყო, გვაჩვენებდნენ, რომ გვაკონტროლებდნენ. სადაც უნდა წავსულიყავით, უკან ორი მანქანა დაგვეყვებოდა, რომლებიც სასუსე იყო შავფორმიანი ადამიანები.

ჯარჯი აქიმიძე: როცა ამის ატანა ვეღარ შევძელით და უკვე ხმამაღლა გამოვხატეთ, შემოგვითვალეს, აბა, რა გეგონათ, როცა უარს გვეუბნებოდითო.

დავით დვალი: პირდაპირ გვითვლიდნენ, დაფიქრდით და ჭკუაზე მოდითო. უნდა გცოდნოდით, რომ უარი ასე არ ჩაგივლიდათო. ასეთ სტრესულ სიტუაციაში ყოფნა უკვე წარმოუდგენელი იყო. მანამდე ვერც ვხვდებოდით, რასთან და ვისთან გვექონდა

საქმე ან როგორ უნდა მოექცეულიყავით. თუმცა, ჩვენს პოზიციას მაინც არ ვცვლიდით. მე და ჯარჯი ხელისუფლების პირისპირ აღმოვჩნდით. სმირად განვიხილავდით, რა შეიძლებოდა ექნათ, როგორ შეიძლებოდა წასულიყო საქმე. იყო ერთადერთი რეალური სქემა, არხის გაკოტრების საქმის დაწყება. ამ სქემით, უკვე ყველანაირ უფლებას კარგავ, ველარაფერს აკეთებ, მთლიანად ახალ მმართველ ჯგუფზე ხარ დამოკიდებული, რომელიც არ იცი, რას იზამს.

პროცედურულად, გაკოტრების საქმის დაწყება მხოლოდ სანარმოს დირექტორს შეუძლია. მთავარი შეცდომა სწორედ მაშინ დავუშვი: მიგვაჩნდა, რომ ამ ნაბიჯზე ეროსი არ წავიდოდა და ვერც წაიყვანდნენ. 10 წლის განმავლობაში ერთად ვმრომობდით, ვწვლობდით. ეროსიმ მაინც ხომ ყველაზე უკეთ იცოდა, რა წვლილი მიგვიძღოდა „რუსთავი 2“-ის შექმნასა და ჩამოყალიბებაში.

ჯარჯი აქიმიძე: სასამართლოში გაკოტრების შესახებ განაცხადი 2004 წლის 8 ივნისს შევიდა. 11 ივნისს გაკოტრების პროცესი ოფიციალურად გამოცხადდა, 25-ში კი საბოლოოდ დასრულდა. სწორედ 11-25 ივნისის პერიოდში მოგვინია ჩვენი წილის გასხვისება. „რუსთავი 2“-ს ჰქონდა ჩვეულებრივი მიმდინარე სესხები, რომლის გარანტორიც „ჯორჯიან ონლაინი“ იყო. საფრთხე ემუქრებოდა ამ კომპანიასაც.

დავით დვალის: ეს ჩვეულებრივი კრედიტები იყო, ის ვერ გახდებოდა გაკოტრების მექანიზმის ასამუშავებლად საკმარისი საფუძველი. ეს სესხები სპეციალურად მედიასაშუალებებისთვისაა განკუთვნილი, გრძელვადიანია. ჩვეულებრივ, გრაფიკის მიხედვით ვფარავდით ამ სესხს. უბრალოდ, სესხის გარანტორი „ჯორჯიან ონლაინი“ და ჩვენი პირადი ქონება იყო. რადგან „რუსთავი 2“ გაკოტრების რეჟიმში იყო, კომპანიის სესხების გასტუმრება „ჯორჯიან ონლაინს“ მოუწევდა.

არჩვენის წინაშე დავდექით: ან ყველაფერს ვკარგავდით, ან „ჯორჯიან ონლაინს“ შენარჩუნება მაინც შეგვეძლო.

ჯარჯი აქიმიძე: შიდა განხეთქილებამ ცალკე დაგვასვა დალი. ეს პირველი შემთხვევა იყო, როცა სახელმწიფო მანქანას ასე შევეჯახეთ. ამ დროს საზოგადოების-

თვის მიმართაც წარმოუდგენელი იყო. ეს ის პერიოდი, როცა ვერავინ დაიჯერებდა, რომ ასეთი რამე მართლა ხდებოდა. აჭარის რევოლუცია ახალი მომხდარი იყო, საზოგადოება – აღტკინებული. ხელისუფლებაც საკმაოდ მძლავრი იყო, ყველაფერს სრულად აკონტროლებდნენ. ასე გამოსვლა და ყვირილი, რომ ვილაღ გვავეინროვებდა, წარმოუდგენლად გვეჩვენებოდა.

ისეთი განცდა გვექონდა, რომ სისტემის პირისპირ მარტო დავრჩით. საბოლოოდ გადავწყვიტეთ, რომ ბრძოლას აზრი აღარ ჰქონდა და სულ ყველაფრის გარეშე დარჩენას, დათანხმება ვარჩიეთ. თანაც, ამ ხალხისგან რა იყო მოსალოდნელი, აღარ ვიცოდით.

რა პირობებით გაასხვისეთ წილები?

დავით დვალის: ჩვენ ჯერ არ ვახმაურებთ ციფრებს და პირობებს, ეს ყველაფერი სასამართლოში გახდება ცნობილი. თუმცა, საუბარი იყო სიმბოლურ თანხაზე.

ჯარჯი აქიმიძე: ერთი, რაც კატეგორიულად მოვითხოვეთ, იყო, რომ ჩამოშორებოდნენ „ჯორჯიან ონლაინს“, ეს პირობა შეასრულეს. გარანტორიდან მოხსნეს „ჯორჯიან ონლაინი“.

„ჯორჯიან ონლაინში“ როგორ ნაწილდებოდა თქვენი წილები?

დავით დვალის: 25-25% გვექონდა, მე, ჯარჯის და ეროსის, და კიდევ ერთ პარტნიორს. ეროსის ამერიკიდან დაბრუნების შემდეგ მისგან უკვე ამ კომპანიის წილი გამოვისყიდეთ და ჩვენ სამნი დავრჩით.

როგორ მოხდა უშუალოდ წილის გასხვისება?

ჯარჯი აქიმიძე: 18 ივნისს ნოტარიუს გინტურის ოფისში მივედით და იქ დაგვხვდა ქიბარ ხალვაში, რომელიც მაშინ პირველად ვნახეთ. მას მანამდე არანაირი მონაწილეობა არ მოუღია მოლაპარაკებებში. გვითხრა, მეც თქვენსავით გაუგებრობაში ვარ მოხვედრილი, მითხრეს და უნდა გავაკეთოთ. მოვანერეთ ხელი ხელშეკრულებას, რომელიც, ფაქტობრივად, არც ნაგვიკითხავს.

დავით დვალის: 25-ში გაკოტრება დამთავრდა. ამის მერე გავიგეთ, რომ თურმე ეროსიმ თავისი წილი გაასხვისა, მანაც

ქიბარზე. არ ვიცი, რა პირობით, ფაქტია, რომ ამ გაკოტრების შემდეგ ცოტა ხანში, დაახლოებით ორ კვირაში, ეროსიმაც დათმო წილი, როგორ მოხდა, არ ვიცი. საბოლოოდ, ნიკა ტაბატაძის 10 %-იც ქიბარ ხალვაშის მფლობელობაში გადავიდა.

ჩვენი შემთხვევა მფლობელებისთვის კომპანიის ჩამორთმევის კლასიკური ნიმუში იყო, გაკოტრების დაწყება, იძულება – ან ყველაფერს კარგავ, ან თმობ. რამდენიმე დღეში აღმოჩნდა, რომ თურმე „რუსთავი 2“-ს აღარც ვალეები აქვს არც გაკოტრების პირასა და 25-ში მთლიანად დასრულდა პროცესი.

ახლა რა პროცესი მიდის „რუსთავი 2“-ის წილების ყიდვა-გაყიდვასთან დაკავშირებით და თქვენ რას გეგმათ?

დავით დვალის: ჩვენ ვიბრძვით ჩვენი საკონტროლო 60%-ის დასაბრუნებლად, რომელიც ვთვლით, რომ უსამართლოდ წაგვართვეს. მოგვიანებით, წილები იმდენჯერ გადაიყიდა, რომ გზა-კვალი აირია. თუმცა, ეს სხვა პროცესი უფრო იყო, ან მკაფიო გეგმა არ არსებობდა, ან ვილაღ თავის ინტერესებს უფრო წინ აყენებდა, ვიდრე გუნდისას.

ის, რომ კეზერაშვილმა რამდენიმე დღეში გაყიდა „რუსთავი 2“-ის წილები, მეტწილად თანამშრომლების დამსახურებაა. მათ კოლექტიურად გააპროტესტეს კეზერაშვილის იქ ყოფნა და მგონი, ნაწილობრივ ამ ფაქტორმა იმუშავა. ახალი მფლობელი ნაკლებად ცნობილია, ნაკლებად ოდიოზური პირია.

რა ეტაპზეა სარჩელი, რომელსაც თქვენ ამზადებთ?

დავით დვალის: ძალიან ინტენსიურად ვმუშაობთ, ტაქტიკაზე, სტრატეგიაზე, საბუთებს ვაგროვებთ, მაგრამ დაზუსტებით ვერ ვამბობთ, როდის დავინწყებთ. გვეკითხებიან, აქამდე სად იყავითო.

არჩვენებით ხელისუფლების შეცვლა ეპოქალური მოვლენა იყო. გზა გაგვეხსნა იმისთვის, რომ სამართალი ვეძიოთ. აქამდე ამის ნულოვანი შანსი იყო, ბრძოლა უპერსპექტივო იქნებოდა. ახლა კი ძალიან ოპტიმისტურად ვართ განწყობილი. იმედი გვაქვს, რომ სამართალს მივალწევთ. ჩემი და ჯარჯის ათწლიანი იქ ცხოვრების, მუ-

შაობის, ოფლისა და სისხლისღვრის შედეგს დავიბრუნებთ.

რა გვამოძრავებს? მინდა უსამართლობის განცდის მოსაშორებლად ყველაფერი გავაკეთოთ. თანაც, ხინჯად მაქვს დარჩენილი, იმ იდეების განხორციელება გვინდა, რაც მაშინ გვექონდა – „რუსთავი 2“-ის საზოგადოების სამსახურში ჩაყენება, ჯანსაღი, თავისუფალი ტელევიზია რომელიც იქნება ყველასთვის ღია და პროპაგანდის მანქანად არ იქცევა.

ჯარჯი აქიმიძე: ახალი „რუსთავი 2“ უნდა იყოს ტრიბუნა სამოქალაქო საზოგადოებისთვის. სამოქალაქო საზოგადოება უკვე ძალიან ძლიერია. ამიტომ სწორედ ახლა არის შანსი, საზოგადოების დაკვეთით მოქმედი მედია ამოქმედდეს და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარებასვე შეუწყოს ხელი. თუ ტელევიზიას დავიბრუნებთ, ეს უკვე იქნება პრეცედენტი. მერე შეიძლება სხვა მედიაც ჩამოშორდეს პოლიტიკურ პროცესებს.

რამდენად არის შანსი იმისა, რომ თუკი „რუსთავი 2“ თქვენს მფლობელობაში დაბრუნდება, რეალურ დამოუკიდებლობას მოიპოვებს? რამდენად არსებობს ამის საბაზრო პირობები?

დავით დვალი: ამ იდეების განხორციელებას სჭირდება სახელმწიფო ნებაც, მგონია, რომ ჯერჯერობით ეს ნება ჩანს. ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ტელევიზია ჩვეულებრივი ბიზნესი გახდეს, თორემ სხვაგვარად, მედია ყოველთვის დარჩება პოლიტიკური ინტერესების სფეროში. სახელმწიფოს ამოცანაცაა, ამისათვის სწორი პირობები შექმნას.

„რუსთავი 2“-ის ბიუჯეტი, 2004 წლისთვის, დაახლოებით 10-ჯერ იმაზე ნაკლები იყო, ვიდრე ახლაა. მაგრამ ბიზნესი, ასე თუ ისე, მაინც მომგებიანი იყო. გაკოტრების პრობლემა ნამდვილად არ ჰქონდა, მყარად იდგა ფეხზე.

შემდეგ გაჩნდა პრობლემები, შევარდნაძემ რამდენიმე ფლანგიდან შემოგვიტია, მერე გაჩნდა ბადრის „იმედი“, საშინლად აინია ფასებმა. იმ პრინციპის გამო, რომ რალაცები არ დაგვეთმო, არარეალურ ფასებს ვიხდიდით.

2000-იანი წლებიდან დანყებულმა წნეხმა

ხელისუფლებისგან, შემოვარდნებმა, ჟურნალისტების მკვლელობებმა პოლიტიკურ თამაშში მხარედ გვაქცია, რაც დამლუპველია მედიისთვის.

დარწმუნებული ვარ, რომ ნებისმიერი ცვლილება, რომელიც ბიზნესს შვებას მოუტანს, სასიკეთო იქნება მედიისთვისაც. სარეკლამო ბაზარიც მუდმივად იზრდება. ამჟამადაც 3-4 ტელევიზიას თავისუფლად შეუძლია არსებობა.

უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა, რომ მოხ-

■ ახალი „რუსთავი 2“ უნდა იყოს ტრიბუნა სამოქალაქო საზოგადოებისთვის. სამოქალაქო საზოგადოება უკვე ძალიან ძლიერია. ამიტომ სწორედ ახლა არის შანსი, საზოგადოების დაკვეთით მოქმედი მედია ამოქმედდეს და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარებასვე შეუწყოს ხელი. თუ ტელევიზიას დავიბრუნებთ, ეს უკვე იქნება პრეცედენტი. მერე შეიძლება სხვა მედიაც ჩამოშორდეს პოლიტიკურ პროცესებს.

დეს იმ ფინანსების დეპოლიტიზირება, რომელიც ელექტრონულ მედიაში მიედინება. თუ ეს არ მოხდა, კონკურენტები კვლავ დარჩებიან დოტაციებზე და პოლიტიკური მოთამაშეები – მედიაბაზარზე. სასურველია, სახელმწიფომ დაანესოს თამაშის სწორი წესები, როგორც ეს ცივილიზებულ ქვეყნებშია. ტელევიზიის ინტერესი მოგების ნახვა უნდა იყოს და არა ვილაცის პოლიტიკურ იარაღად ყოფნა.

რა როლი ითამაშეს „რუსთავი 2“-ის ჟურნალისტებმა მთელ ამ პროცესში?

დავით დვალი: მთელი 10 წლის განმავლობაში ჩვენი თანამშრომლები აბსოლუტურად დაცულები იყვნენ ყველაფრისგან. თავს ისე გრძობდნენ, როგორც ბეტონის კედლის უკან, ყველა მხრიდან დარტყმებს ჩვენ ვიღებდით, მათ არ უნდა ეფიქრათ ამ ყველაფერზე. ახალ რეალობაში უცებ შეიქმნა სიტუაცია, როცა ისინი დაუცველები აღმოჩნდნენ. ყველას მოუწია ინდივიდუალური არჩევნის გაკეთება, უმძიმესი დრო დაუდგათ, პიროვნული ბრძოლისთვის არ იყვნენ მზად. ზოგი ოპოზიციურ მედიაში წავიდა, ზოგი – პრესცენტრებში, ზოგი – დარჩა იქვე. არავის ვამტყუნებ, პირიქით, ჩვენ თავს ვაბრალებთ, რომ ვერ დავიცავით ისინი და მძიმე არჩევნის წინაშე დავაყენეთ.

ახლა რა საფრთხეებს ხედავთ? ახლაც საკმაოდ პოლიტიზირებულია მედიაგარემო?

დავით დვალი: თუ „ნაციონალური მოძრაობა“ დაკარგავს ამ ბერკეტს, მეორე მხარისათვის უკვე მარტივი იქნება ბაზრიდან გასვლა, უკვე ჯანსაღი გარემო შეიქმნება, არა ისეთი, როცა მედიით შეირაღებული მხარეები ერთმანეთს კრიჭაში უდგანან. იქნებ ერთხელ მაინც შევძლოთ ამის გაკეთება.

როგორ აფასებთ თქვენს შანსებს სასამართლოში?

დავით დვალი: ჩვენს ხელთ არსებული მასალებით მტკიცდება, რომ ეს იძულებით და უკანონოდ მიტაცებული ქონებაა. ახლა არის სწორედ ის პერიოდი, რომ ტელევიზია სამართლებრივი გზით დაუბრუნდეს მედიამფლობელებს, თორემ სცენარები სხვადასხვაგვარად შეიძლება განვითარდეს. შეიძლება დაილუპოს და გაქრეს „რუსთავი 2“, ან ახალი ჯგუფის ხელში გადავიდეს. ამიტომ ახლა ჩვენი ბრძოლა ძალიან მნიშვნელოვანია. სწორედ ახლაა დრო, „რუსთავი 2“ დაბრუნდეს იმ წიაღში, რომელშიც წარმოიშვა, შეასრულოს ფუნქცია, რომელსაც ასრულებდა, იყოს უფრო დახვეწილი, გაიზაროს შეცდომების გამოცდილება, საზოგადოების სადარაჯოზე დადგეს. **■**

ესაუბრა შორენა შავერდაშვილი.

ტელევიზია - ისევ ჰოლივუდური ბაზრის ქვეშ

2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ, საქართველოს აღმასრულებელი ხელისუფლების გარდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები ე.წ. „მეოთხე ხელისუფლებას“, მედია სფეროსაც შეეხო.

გიორგი ჭიჭიშვილი

4 ოქტომბერს ცნობილი გახდა, რომ ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის აქციათა 40% გაიყიდა. საჯარო რეესტრის მონაცემებით, 4 ოქტომბერს ჩატარებული პარტნიორთა კრების ოქმის მიხედვით, ლევან ყარამანიშვილმა თავისი კუთვნილი 90%-იანი წილიდან 40% ნახევარ მილიონ დოლარად კომპანია „მედია ჯორჯიას“ მიყიდა.

კომპანია „მედია ჯორჯია“, რომელიც ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის წილის მფლობელი გახდა, 3 ოქტომბერს, თავდაცვის ყოფილი მინისტრმა – დავით კეზერაშვილმა ერთპიროვნულად დააფუძნა, ისევე, როგორც „ჯორჯიან მედია კომპანი“, რომელმაც ტელეკომპანია „მზის“ აქციათა 40% – 250 ათას დოლარად შეიძინა. ცვლილებების შედეგად ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის აქციათა 100% ასე გადანაწილდა – 10% – გიორგი გეგეშიძე, 50% – ლევან ყარამანიშვილი, 40% – დავით კეზერაშვილი.

5 ოქტომბერს კი მედია-პორტალმა „Media.ge“ ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის დამფუძნებლების – დავით დვალისა და ჯარჯი აქიმიძის მიმართვა გაავრცელა, რომელშიც აღნიშნული იყო, რომ ტელეარხის ყოფილი მფლობელები კომპანიის 60%-იანი წილის დაბრუნებისათვის სამართლებრივ ბრძოლასა და სასამართლოში წარსადგენი სარჩელის მზადებას იწყებდნენ – „ჩვენი მხრიდან დაწყებული გვაქვს უკომპრომისო სამართლებრივი ბრძოლა კანონიერი უფლებების აღსადგენად“.

ამ განცხადების პარალელურად, „ლი-

მედიის მფლობელების მხრიდან დაწყებული გვაქვს უკომპრომისო სამართლებრივი ბრძოლა კანონიერი უფლებების აღსადგენად

ბერალის“ დახურული წყაროს ინფორმაციით, ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის აქციათა გადანაწილება ამავე კომპანიის თანამშრომლებზე იგეგმებოდა, თუმცა კოლექტივის ნაწილმა შეთავაზებაზე უარი თქვა. ამავე წყაროს ინფორმაციით, კომპანიის თანამშრომლებმა საქართველოს თავდაცვის ყოფილი მინისტრის – დავით კეზერაშვილის მიერ „რუსთავი 2“-ის აქციათა 40%-ის შექმნა მწვევედ გააპროტესტეს.

ამას მოჰყვა „რუსთავი 2“-ის წილების მორიგი ცვლილება. სამენარმო რეესტრში 2012 წლის 9 ოქტომბრით დათარიღებული დოკუმენტების მიხედვით, „რუსთავი 2“-ის პარტნიორმა შპს „მედია ჯორჯიამ“ ტელეკომპანიაში კუთვნილი 40%-იანი წილი გიორგი ყარამანიშვილის სასარგებლოდ გაასხვისა, ისევე, როგორც შპს „ჯორჯიან მედია კომპანიმ“ ტელეკომპანია „მზის“ აქციათა 40% გიორგი ყარამანიშვილს მიჰყიდა.

მედიაში გავრცელებული ინფორმაციით, ლევან და გიორგი ყარამანიშვილები ნათესავები არიან, გიორგი ყარამანიშვილი კი საქართველოს პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის ახლო მეგობარია.

„უზრუნავი ვითარების ქარტიის“ საბჭოს თავმჯდომარის – ზვიად ქორიძის თქმით, დღეისთვის, ერთი მხრივ, საქართველოს პრეზიდენტი, მეორე მხრივ კი, „ქართული ოცნება“ პოსტ-საარჩევნო გარემოში საკუთარი ელექტორატისთვის იბრძვიან – „საკაშვილს არ უნდა დაკარგოს თავისი ამომრჩეველი, ამის უზრუნველყოფა კი მედიაპოლიტიკით არის შესაძლებელი. ანალოგიურად, მედია არსებითი იარაღია ბიძინა ივანიშვილის ხელში, რა უნდა დაუპირისპირო „რუსთავი 2“-ის, „იმედის“ და ნაწილობრივ „საზოგადოებრივი მაუწყებლის“ პოლიტიკას, თუ არა შენი აგრესიული მედიაპოლიტიკა?! „რუსთავი 2“ მიხეილ სააკაშვილის პირადი ტელევიზია და ამ გადაჯგუფებით პრეზიდენტი მოქალაქეებისათვის და სახელმწიფო ინსტიტუტებისათვის თავგზის აბნევას ცდილობს, რათა ამ ტელევიზიის კონცენტრირება მხოლოდ თავის ხელში მოახერხოს, რა თქმა უნდა, სხვისი მენეჯმენტით“.

6 ოქტომბერს სპეციალური განცხადე-

ბა გაავრცელა ტელეკომპანია „იმედმაც“, სადაც აღნიშნულია, რომ „ახლა, როგორც არასდროს, მნიშვნელოვანია სიტყვის თავისუფლების უზენაესობის ერთგულება და ჯანსაღი პოლიტიკური კონკურენციისა და კონსტრუქციული ოპონირების გარემოს შენარჩუნება“.

განცხადებაში აღნიშნულია, რომ საინფორმაციო ფორმატის პირობებში „იმედი“ საზოგადოებას მთელი დღის განმავლობაში მიაწვდის ახალ ამბებს, ეთერს დაუთმობს სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლებსა და პოლიტიკურ-სოციალური ხასიათის ტოკ-შოუებს

■ „რუსთავი 2“ მიხეილ სააკაშვილის პირადი ტელევიზია და ამ გადაჯგუფებით პრეზიდენტი მოქალაქეებისათვის და სახელმწიფო ინსტიტუტებისათვის თავგზის აბნევას ცდილობს, რათა ამ ტელევიზიის კონცენტრირება მხოლოდ თავის ხელში მოახერხოს, რა თქმა უნდა, სხვისი მენეჯმენტით“.

დაუთმობს – „იმედი გვაქვს, რომ ახალი ხელისუფლება ღირსეულად გააგრძელებს წინა ხელისუფლების მიერ დატოვებულ დემოკრატიულ მემკვიდრეობას, ხელს არ შეუშლის თავისუფალი მედიის მუშაობას და არანაირი ფორმით არ შეეცდება თავისუფალი სიტყვის შეზღუდვას“ – ნათქვამია ტელეკომპანია „იმედის“ განცხადებაში.

„იმედში“ განხორციელებულ ცვლილებებს მოჰყვა ცვლილებები „რეალ ტივი“-ს საინფორმაციო ბადეშიც, არხის საინფორმაციო სამსახურის უფროსის, გურამ დონაძის თქმით, 24 საათიანი საინფორმაციო ბადეზე გადასვლის თარიღი ჯერჯე-

რობით უცნობია – „ტელეკომპანიის ხელმძღვანელობას კონკრეტული თარიღი არ დაუსახელებია. ცვლილება ალბათ ეტაპობრივად მოხდება. თათბირზე ცნობილი გახდა, რომ ფორმატს ვიცვლით, გასართობი გადაცემები ეთერში სავარაუდოდ აღარ გავა. 24 საათიანი საინფორმაციო ბადეზე გადასვლის ზუსტი მიზეზი ჩემთვის უცნობია, თუმცა ეს სავარაუდოდ მარკეტინგული სვლაა“ – აღნიშნა „რეალ ტივი“-ს საინფორმაციო სამსახურის უფროსმა.

ცვლილება ტელეკომპანია „მზის“ გარშემოც. საქართველოს ეკონომიკის ყოფილი მინისტრის, ვანო ჩხარტიშვილის პრემდევანმა გიორგი გიორგაძემ განაცხადა, რომ ჩხარტიშვილმა რეგიონული ტელეკომპანია „გურია“ დღემდე არსებული მესაკუთრის ინიციატივით დაიბრუნა და იმედი გამოთქვა, რომ ტელეკომპანია „მზის“ დღევანდელი მენეჯერები სახელისუფლებო ბერკეტების გამოყენებით მიტაცებულ ტელეარხს ასევე ნებაყოფლობით დაუბრუნებენ მის კანონიერ მესაკუთრეს – „სხვა შემთხვევაში, მრავალგზის საჯაროდ გვაქვს გაცხადებული, რომ ტელეკომპანია „მზის“ დასაბრუნებლად ყველა კანონიერ ბერკეტს ბოლომდე გამოვიყენებთ და პროცესებს როგორც საერთაშორისო, ისე ქართულ სასამართლოებში გავაგრძელებთ“, – განაცხადა გიორგი გიორგაძემ.

ზვიად ქორიძის აზრით, დღეისათვის არსებულ ვითარებაში მიხეილ სააკაშვილი მაქსიმალურად ცდილობს „რუსთავი 2“-ის შენარჩუნებას, მისთვის „გაუგებარი არხია“ ტელეკომპანია „მზე“, ხოლო „რეალ ტივი“ მთლიანად არის დამოკიდებული შავ კაპიტალზე – „ეს არის ტელევიზია, რომელიც ლეგალურ რეკლამაზე მუშაობს, მაგრამ მიუხედავად იმისა, რომ „რეალ ტივის“ ყველა შინაგან საქმეთა სამინისტროს ტელევიზიად აღიქვამს, ეს კომპანია შავი ყულაბიდან წამოსულ ფულზეა დაფუძნებული. ეს ტელევიზიები უნდა დაიხროს, თუმცა მხოლოდ ბაზრის კანონებიდან გამომდინარე“.

2012 წლის ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ მედიაში მომხდარ ცვლილებებამდე, ეუთოს/დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლება-

თა ოფისის არჩევნებზე სადამკვირვებლო მისიის განცხადებაში – წინასწარი მონაცემებისა და დასკვნების შესახებ აღნიშნულია: მედიის წინასწარი მონიტორინგის შედეგები აჩვენებს, რომ საარჩევნო კამპანიის დაბალანსებული გაშუქება მხოლოდ „საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა“ შესთავაზა მასურებელს.

28 სექტემბრის დღის მთავარ საინფორმაციო გამოშვებაში, „რუსთავი 2“-მა „დინამო არენაზე“ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდაჭერებთან გამართულ შეხვედრას საეთერო დროის დაახლოებით 30 წუთი დაუთმო, მომდევნო ორ სიუჟეტს კი, რომლებშიც „ნაციონალური მოძრაობის“ ყრილობისათვის მზადება და პარტიის საარჩევნო პროგრამით განერილი 4 წლის აქტივობები იყო მიმოხილული, 9 წუთი გამოუყო.

2, 3, 4 სექტემბერს ტელეკომპანია „იმედის“ დღის მთავარი საინფორმაციო გამოშვება საარჩევნო თემატიკის ახალი ამბებით, წარწერით – „ოცნება: ზენოლა საარჩევნო კომისიებზე“ იწყებოდა, 5 სექტემბერს კი ეს წარწერა – „ოცნება: ზენოლა გამგობის თანამშრომლებზე“- შეიცვალა.

ქვეყანაში არსებული პოლარიზებული მედია გარემო დასტურდებოდა „ODIHR“-ის სადამკვირვებლო მისიის ჩატარებული მედიამონიტორინგის შედეგებით, რომელის მიხედვითაც „რუსთავი 2“-მა და „იმედმა“ „ნაციონალური მოძრაობის“ მიმართ მიკერძოებულობის დემონსტრირება მოახდინეს.

„ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის საბჭოს“ აღმასრულებელი დირექტორი თამარ კორძია მიიჩნევს, რომ მედიასაშუალებებში მომხდარი ცვლილებებით რეალურად არაფერი შეიცვლება და სწორედ ამ მოვლენებმა დაადასტურა, რომ ყველა ტელევიზია, რომელმაც სტრატეგია შეცვალა, რეალურად მხარეებს წარმოადგენდნენ – „ამ არსებმა სტრატეგია არსებულ რეალობას მიუსადაგეს და თვლიან, რომ იმავე მხარის სამსახურში უნდა იყვნენ, ვისაც აქამდე ემსახურებოდნენ. უბრალოდ, უფრო ეფექტურები უნდა გახდნენ და რადგან ოპოზიციაში გადაინაცვლეს, საზოგადოება უნდა გამოაფხიზლონ. ახლა გაახსენდათ, რომ მე-

დიის ერთ-ერთი ფუნქცია ხელისუფლების კონტროლია“, – ამბობს კორძია.

ზვიად ქორიძეს თქმით, კონკრეტული ტელევიზიების პოლიტიკამ – გასართობი გადაცემებით საზოგადოებისათვის ინფორმირებული არჩევნის გაკეთების საშუალება შეეზღუდათ, არ გაამართლა, ამიტომაც – „ახლა მათ გადანყვიტეს რომ სამი არხი: „რუსთავი 2“, „იმედი“ და „საზოგადოებრივი მაუწყებელი“ ერთი და იგივე შინაარსის მატარებელი იქნება, რათა აწარმოონ ტოტალური საინფორმაციო შეტევა საზოგადოებაზე. საინ-

■ „ამ არსებმა სტრატეგია არსებულ რეალობას მიუსადაგეს და თვლიან, რომ იმავე მხარის სამსახურში უნდა იყვნენ, ვისაც აქამდე ემსახურებოდნენ. უბრალოდ, უფრო ეფექტურები უნდა გახდნენ და რადგან ოპოზიციაში გადაინაცვლეს, საზოგადოება უნდა გამოაფხიზლონ. ახლა გაახსენდათ, რომ მედიის ერთ-ერთი ფუნქცია ხელისუფლების კონტროლია“.

ფორმაციო პოლიტიკის შეცვლით ხელისუფლების მიზანი საზოგადოებაზე საინფორმაციო ზენოლის შემოღებაა“.

კოალიცია „ქართული ოცნების“ წევრი დავით ზურაბიშვილი მიიჩნევს, რომ ყოფილი ხელისუფლების მომხრეები პროპაგანდისტულ მედია-პოლიტიკას ვერ გაატარებენ, რადგან ეფექტური არ იქნება, საზოგადოებაზე ვერ იმოქმედებს და ახალი ხელისუფლების პოზიციებს გაამაგრებს: „ჩემთვის უცნობია, რა ბედი ეწევა ტელეკომპანია „იმედსა“ და „რუსთავი 2“-ს, რადგან ჩვენი გამარჯვებული პოლი-

ტიკური ძალის მიზანი ქვეყანაში თავისუფალი მედიის არსებობაა. ამ ტელეარხებს ბიუჯეტიდან დაფინანსება მოაკლდათ, ყოფილ მფლობელებს კი ქონების დაბრუნების პრეტენზია უჩნდებათ. ამ საკითხებს სამართლიანი და დამოუკიდებელი სასამართლო გადანყვიტეს“, – აცხადებს ზურაბიშვილი.

7 ოქტომბერს ეთერში „ინფო 9“-ის ტელევიზია გავიდა. კომპანია ამჟამად „Global TV“-ის მეშვეობით მაუწყებლობს. ტელეარხი 6 საათიანი მაუწყებლობისა და 6 საათიანი განმეორების ფორმატში გადის ეთერში და არხი ძირითადად საინფორმაციო გამოშვებებით, ტოკ-შოუებითა და საავტორო გადაცემებით იქნება დატვირთული.

წინასაარჩევნო პერიოდშივე გაიყიდა აჭარის რეგიონული ტელევიზია „ტელეარხი 25“, ის ბიზნესმენმა ჯემალ ვერძაძემ და წალენჯიხის მაჟორიტარმა დეპუტატმა, „ნაციონალური მოძრაობის“ სიით – ლევან ქარდავამ 2012 წლის 24 თებერვალს იყიდა. თუმცა, ეს ინფორმაცია საზოგადოებამ სულ რამდენიმე დღის წინ გაიგო. ახალი მფლობელები ტელეკომპანიის ჟურნალისტებმა გააპროტესტეს, რადგან ეჭვი აქვთ, რომ დამოუკიდებელი ტელეკომპანია პოლიტიკური გავლენის ქვეშ მოექცევა.

თამარ კორძია მიიჩნევს, რომ 50%-იანი წილის მფლობელ პოლიტიკოსს საკმარისი და რეალური ბერკეტი აქვს იმისთვის, რომ სარედაქციო დამოუკიდებლობაზე გავლენა მოახდინოს, თუმცა, მისივე განმარტებით, ეს მაუწყებლობისა და საჯარო სამსახურის შესახებ კანონებს არ ეწინააღმდეგება.

12 ოქტომბერს ცნობილი გახდა, რომ კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ ტელეკომპანია „საქართველოს“ კუთვნილი კერძო მაუწყებლობის ლიცენზიები „სამოქალაქო განათლების ფონდს“ გადასცა. ფონდის დირექტორი და ერთ-ერთი დამაარსებელი ჟურნალ „ტაბულას“ რედაქტორი თამარ ჩერგოლიშვილია.

ჯერჯერობით, პოლიტიკური მოთამაშეები მედია-საშუალებებს ვერ ელევან და ცვლილებების მიუხედავად, მედია-ბაზარი ისევ პოლიტიკური გავლენის სფეროდ რჩება. **■**

ჯანდაცვა

სახელმწიფო სადაზღვევო ჰიმობიამები ბიძინდება

ანი ქანკოტაძე

საპარლამენტო არჩევნების წელს, ანუ 2012 წლის 30 აპრილს საქართველოს პარლამენტმა ჯანმრთელობის დაზღვევის ახალი, გაფართოებული პროგრამა დაამტკიცა. ამჟამად ქვეყანაში ახალ პროგრამასთან ერთად ძველი სახელმწიფო სადაზღვევო პროგრამაც მოქმედებს. ორივე პროგრამის საერთო ღირებულება წელს 174 მილიონ ლარს შეადგენს.

პროგრამა, რომელიც მიმდინარე წლის სექტემბრიდან ამოქმედდა, 6 წლამდე ასაკის ბავშვების, სტუდენტების, პენ-

სიონერების და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების ჯანმრთელობის სახელმწიფო დაზღვევას ითვალისწინებს.

სახელმწიფო დაზღვევა ბრძილდება

ამ ახალი პროგრამის გარდა 2007 წლიდან მოქმედებს ჯანდაცვის სხვა სახელმწიფო პროგრამაც, რომელიც სოციალურად დაუცველებს, პედაგოგებს, დევნილებს, მსახიობებსა და რუსთაველის პრემიის ლაურეატებს აერთიანებს.

2012 წელს ახალი პროგრამის დამატების შემდეგ დაზღვეულ მოქალაქეთა რაოდენობა ჯამში 2.1 მილიონამდე გაიზარდა.

1 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებში კოალიცია „ქართული ოცნების“ გამარჯვების შემდეგ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წინასაარჩევნო დაპირებების ავტომატურად კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგა. გამარჯვებული კოალიციის ლიდერმა ქალაქ ლაზიკის მშენებლობისა და მთავრობის მიერ ინიცირებული 1000 ლარიანი ვაუჩერების პროგრამის

შეჩერების შესახებ განცხადება გამარჯვებიდან რამდენიმე დღეში გააკეთა.

ასეთი განცხადებების ფონზე კითხვები 1 სექტემბერს ამოქმედებული გაფართოებული სადაზღვევო პროგრამის მიმართაც გაჩნდა.

დაფიქსირდა რამდენიმე შემთხვევა, როცა პროგრამის ფარგლებში დაზღვეულ მოქალაქეებს ამბულატორიაში ექიმი არ მოემსახურა და უთხრა, რომ სახელმწიფო დაზღვევის პროგრამა შეწყდა.

ჯანმრთელობის დაზღვევის სახელმწიფო პროგრამის განმახორციელებელი სადაზღვევო კომპანიები და პროვაიდერი კლინიკები პროგრამის შეჩერების ფაქტს უარყოფენ.

„რატომ მოხდა ეს, ჩემთვის გაუგებარია, რადგან სადაზღვევო პროგრამა ისევ მოქმედა და ყველა მზღვეველი ვალდებულია აუცილებლად შეასრულოს ამ კონტრაქტის ფარგლებში აღებული ვალდებულებები“, – ამბობს „ლიბერალთან“ საუბრისას ჯანდაცვის სამინისტროს მედიაციის ცენტრის ხელმძღვანელი, სოფო ლუბანიძე.

თბილისში, სახელმწიფო დაზღვევის პროგრამის ფარგლებში მოქალაქეებს სადაზღვევო კომპანია „არქიმედეს პლიუს ჯორჯია“ აზღვევს.

კომპანიამ 10 ოქტომბერს სპეციალური პრესკონფერენცია მოაწყო მედიისთვისაც და ჟურნალისტებს გადაუმონტებელი ინფორმაციის გავრცელებისგან თავშეკავება სთხოვა.

მზღვეველი კომპანიები და პროვაიდერი სამედიცინო დაწესებულებების ხელმძღვანელებიც ადასტურებენ, რომ პროგრამა ჩვეულებრივ გრძელდება.

ახალი სადაზღვევო პროგრამა და ძველი პრობლემები

ჯანმრთელობის დაზღვევის სფეროში არსებული პრობლემები კი, ახალი არ არის და ის არჩევნების შემდეგ არ დაწყებულა.

„ყველაზე რთული პრობლემა იყო და მომავალშიც დარჩება ფინანსები. მე არ ვეხები კლინიკისთვის ანაზღაურების გადაუხდელობის, ან გადარიცხვის დავიანების საკითხს, რომელიც ცალკე

თემაა. პრობლემა ისაა, რომ სადაზღვევოებს არ აქვთ თავისუფლად მუშაობისთვის საკმარისი თანხები. ჩვენ კიდევ გვინდა, რომ პაციენტებს მაღალტექნოლოგიურად ვუმკურნალოთ“, – ამბობს „ლიბერალთან“ საუბრისას „მაღალი სამედიცინო ტექნოლოგიების ცენტრის“ ხელმძღვანელი გოჩა ინგოროყვა. თუმცა, მისი თქმით, თანხების დეფიციტურობით გამონვეულ პრობლემას მზღვეველები და კლინიკები მოლაპარაკებით აგვარებენ და პაციენტი არ ზარალდება.

ფინანსების სიმწირეზე ლუდუშაურის სახელობის ეროვნული სამედიცინო ცენტრის ხელმძღვანელი სოსო ბრეგვაძეც საუბრობს. „ჩვენი დაწესებულება დიდია და მის შესანახად საჭიროა ბე-

ხელისუფლების ხელს და მოზონისიის ხიზიხა

წინასაარჩევნო პერიოდში, დაზღვევის გაფართოებული პროგრამა მედიის ყურადღების ქვეშ მოექცა. 5 წლამდე ასაკის ბავშვების 15-ლარიანი პაკეტით დაზღვევის გეგმებზე მიხილ სააკაშვილმა თებერვალში პარლამენტში საანგარიშო მოხსენებით გამოვლის დროს ისაუბრა და აღნიშნა, რომ 2012 წელს ქვეყანაში დაზღვეული „ყოველი მეორე მოქალაქე“ იქნებოდა.

ახალი სახელმწიფო პროგრამა 2012 წლის პირველ სექტემბერს ამოქმედდა. ექსპერტებმა და მმართველი პარტიის პოლიტიკურმა ოპონენტებმა დაზღვევის ახალ პროგრამის კრიტიკა მალევე დაიწყეს.

„დღეს ძალაში შედის სადაზღვევო პოლისი, რომელიც არც მედიკამენტების თანხას ანაზღაურებს და არც იმ სამედიცინო სერვისების მომსახურებას, რომელიც გაჭირვებულ ოჯახებს ესაჭიროებათ“, – აცხადებდა „ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობის“ ერთ-ერთი ლიდერი მაგდა ანიკაშვილი.

ვრი ისეთი ხარჯი, რაც უშუალოდ არ არის მკურნალობასთან დაკავშირებული. ამას გარდა, მრავალპროფილიანი დაწესებულება (ამიტომაცაა დიდი) და არის მომსახურების სახეები, რომლებიც კომერციულად მომგებიანი არაა, მაგრამ სამედიცინო დახმარების ციკლში ძალიან მნიშვნელოვანი და საჭირო ადგილი უჭირავს. მაგალითად, რეანიმაციული დახმარება“.

მომსახურების ხარისხის დაცვისა და მნიშვნელოვანი, მაგრამ არამომგებიანი მომსახურების სახეების შესანარჩუნებლად კლინიკას სხვა მომსახურებაზე საბაზრო ფასთან შედარებით ღირებულების გაზრდა უნევს. „ასეთი, მრავალპროფილიანი დაწესებულებები მზღვეველებსაც სჭირდებათ, მაგრამ შედარებით უკმაყოფილოები არიან ფასებით“, – ამბობს ბრეგვაძე.

სადაზღვევო კომპანიებიც და კლინიკების წარმომადგენლებიც პრობლემებზე საუბარს გაურბიან და ამბობენ, რომ დაზღვევის გარშემო არსებული ყველა პრობლემის მართვას მოახერხებენ.

სადაზღვევო კომპანიების ფინანსური სიძლიერის პრობლემა 2012 წელს საერთაშორისო გამჭვირვალობა-საქართველოს“ მიერ ჩატარებული კვლევის მიხედვითაც იკვეთება.

2008-2010 წლებში სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა მზღვეველების საქმიანობის გაანალიზებით დაადგინა, რომ მათ 51%-იანი მოგება ჰქონდათ. თუმცა, აუდიტის სამსახურმა შეფასებისას არ გაითვალისწინა ის მნიშვნელოვანი საინვესტიციო ხარჯები, რაც სადაზღვევო კომპანიებს პოსპიტალების მშენებლობაზე დაეხარჯათ. ანგარიშში ნათქვამია, რომ 2009-10 წლებში, საქართველოს ხელისუფლებამ სადაზღვევოები „დიდი ალბათობით, აიძულა საავადმყოფოების მშენებლობის ვალდებულება აეღოთ“.

კვლევაში საზგასმულია ის გარემოებაც, რომ სადაზღვევო კომპანიები სათანადოდ ვერ აფასებენ რისკებს, რაც კომპანიასაც და მის ბენეფიციარებსაც შემდგომში ფინანსურ პრობლემებს უქმნის. მთავრობას კი, ჯერჯერობით არ შეუძლია დაზღვევის ხარჯების ჩაშლა და ზუსტი გამოანგარიშება, თუ რომელ კომპონენტზე ხარჯე-

ბის რა წილი მოდის. თუმცა, კვლევაში გამოთქმული რეკომენდაციის მიხედვით, სიტუაცია მეტ-ნაკლებად სტაბილური გახდება მაშინ, როდესაც მთავრობა ასეთი ხარჯების აღრიცხვას დაინყებს და სადაზღვეო პოლიტიკის კორექტირებას ხარჯვის რეალური ციფრების შესაბამისად მოახდენს.

დაზღვეული მოქალაქეების უმეტესობას ამ დრომდე წლების განმავლობაში არ ჰქონია სამედიცინო მომსახურებაზე წვდომის საშუალება, რამაც დაზღვევის ამოქმედების პირველ თვეებშივე ბუმი გამოიწვია კლინიკებში.

„მოქალაქეები, ვისაც არ ჰქონიათ საშუალება, რომ ჰოსპიტალური, თუ ამბოლატორიული მომსახურებით ესარგებლათ, ახლა კლინიკებს ერთბაშად მოაწყდნენ. ამიტომ, სექტემბერი და პირველი ორი თვე ზარალის დათვლა ცოტა ძნელია. ჩვენ გაკეთებული გვაქვს სტატისტიკა კლინიკებიდან მოსული ინფორმაციის მიხედვით, თუმცა ის მაინცდამაინც ზუსტი არ არის“, – უთხრა „ლიბერალს“ ზეზვა კახნიანი-ვილიმა, „არქიმედეს პლიუს ჯორჯიას“ სამედიცინო დირექტორმა.

ექსპერტების ნაწილს მიაჩნია, რომ დაზღვეულთა დიდი სეგმენტის მიუხედავად, სადაზღვეო ფონდი და ჯანდაცვის სფეროში სახელმწიფო პასუხისმგებლობა უნდა გაიზარდოს.

სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებული საყოველთაო ჯანდაცვა გამოსავალი არა მხოლოდ მოქალაქეებისთვის, არამედ კლინიკებისთვისაც. ამ უკანასკნელთ უფლება არა აქვთ გადაუდებელ და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან დახმარებაზე უარი უთხრან მოქალაქეებს, რომლებსაც დაზღვევა არ აქვთ. ასეთ ხარჯებს კი სამედიცინო დაწესებულებებს არაფერია უნაზღაურებს.

„მე 15 წელია კერძო სექტორს ვემსახურები და საქართველოში პირველი კერძო სამედიცინო დაწესებულების ხელმძღვანელი ვარ, მაგრამ ჯანდაცვა ის მიმართულებაა, რომელსაც ძალიან დიდი სახელმწიფოებრივი მხარდაჭერა სჭირდება. ჩვენ გვაქვს ისრაელის და დასავლეთ ევროპის ქვეყნების შესანიშნავი მაგალითი, სადაც მთელი

■ ფინანსების სიმწირეზე ლუდუშაურის სახელობის

ეროვნული სამედიცინო ცენტრის ხელმძღვანელი სოსო

ბრეგვაძეც საუბრობს. „ჩვენი დაწესებულება დიდია და მის

შესანახად საჭიროა ბევრი ისეთი ხარჯი, რაც უშუალოდ

არ არის მკურნალობასთან დაკავშირებული. ამას გარდა,

მრავალპროფილიანი დაწესებულებაა (ამიტომაცაა დიდი)

და არის მომსახურების სახეები, რომლებიც კომერციულად

მომგებიანი არაა, მაგრამ სამედიცინო დახმარების ციკლში

ძალიან მნიშვნელოვანი და საჭირო ადგილი უჭირავს.

მაგალითად, რეანიმაციული დახმარება“.

პენიონსაჟი ხევა

ჯერ კიდევ ამოქმედებამდე ჯანმრთელობის დაცვის გაფართოებულ სახელმწიფო პროგრამას სამოქალაქო სექტორის ზოგიერთი წარმომადგენელი აკრიტიკებდა. მათ შორის იყო „საქართველოს განვითარების კვლევითი ინსტიტუტი“.

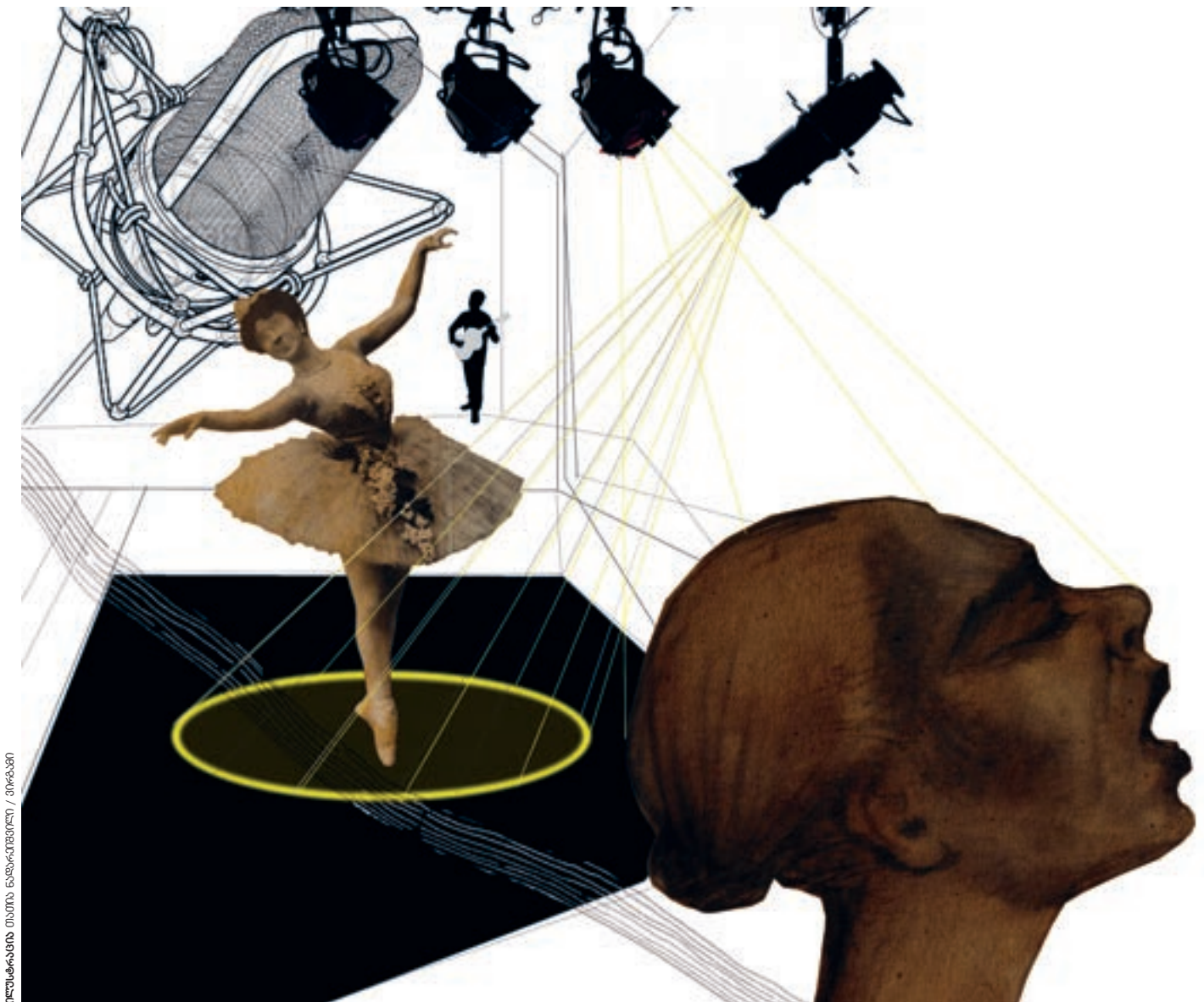
ორგანიზაციამ მისში გამოთქვა ვარაუდი, რომ პროექტი არაფექტური იქნება, რადგან „გაფართოების“ მიუხედავად, ჯანდაცვის გარანტიების გარეშე მოსახლეობის ნახევარი რჩება. მათი აზრით, საჭირო იყო არა გარკვეული ჯგუფების, არამედ საყოველთაო დაზღვევა. „მმართველ გუნდს უბრალოდ, საყოველთაო ჯანმრთელობის დაზღვევის სისტემის დანერგვის პოლიტიკური ნება არ აქვს და ის ლიბერალურ-დერეგულაციურ პოლიტიკას ატარებს, რისი შედეგიცაა ხელმიუწვდომელი ჯანდაცვა“, – აცხადებდა კვლევითი ინსტიტუტის სამედიცინო მიმართულების ხელმძღვანელი ელენე აზმაიფარაშვილი.

მოსახლეობა დაზღვეულია. ალბათ, ვერაფერია დაიჯერებს, რომ ეს სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე შესაძლებელია“, – ამბობს „სტატისტიკის სამედიცინო ცენტრის“ დირექტორი, დავით ტატიშვილი.

ჯანდაცვის მინისტრობის კანდიდატმა, ამირან გამყრელიძემ უკვე გააკეთა განცხადება, რომ სახელმწიფოს რეგულირება ჯანდაცვის სფეროში უნდა გაძლიერდეს. ჯერჯერობით უცნობია, თუ როგორ აისახება ეს კერძო სადაზღვეო კომპანიებისა და კლინიკების მუშაობასა და ინტერესებზე, თუმცა ამ მიდგომის მომხრეებს საკუთარი არგუმენტები გააჩნიათ.

„წამყვანი ქვეყნების გამოცდილება აჩვენებს, რომ თავისუფალი ბაზრის პრინციპი ჯანდაცვის სფეროში ვერ იმუშავებს, სანამ სახელმწიფო რეგულაციები არ მოაწესრიგებს სისტემას“, – ამბობს ელენე აზმაიფარაშვილი. ადამიანის ჯანმრთელობის ღირებულებისა და ბაზრის პრინციპების აუცილებელ შეთანხმებაზე საუბრობენ სამედიცინო სფეროს წარმომადგენლებიც.

„ჩვენ ვართ ერთი მხრივ, მკაცრი საბაზრო კანონების, მეორე მხრივ კი, უდიდესი ღირებულების ადამიანის სიცოცხლის წინაშე“, – ამბობს ლუდუშაურის ეროვნული ცენტრის დირექტორი „ლიბერალთან“ საუბრისას. ■

ოლუქიანი თანხის ნაღარქვილი / ვინაში

კულტურა

ხეცხეცი ჰოციხიხის მოლოღიში

კულტურული რევოლუცია, რომლის მოლოღინიც 2003 წლის „ვარდების რევოლუციამ“ გააჩინა, კრიტიკოსთა ნაწილის შეფასებით, არ შედგა.

ლაშა ქავთარაძე

ნისძიებების პარალელურად კი საფუძველი ჩაეყარა თბილისისა და ბათუმის კინოფესტივალებს, რამდენიმე ჯაზფესტივალს, თბილისის საერთაშორისო თეატრალურ ფესტივალს და თანამედროვე ხელოვნების საერთაშორისო ფესტივალ „არტისტერიუმს“.

კრიტიკოსს დათო ბუხრიკიძის შეფასებით, მიუხედავად იმისა, რომ მსგავსი პროექტები უდავოდ მნიშვნელოვანი იყო ჩვენი კულტურული ცხოვრებისათვის, ეს ყველაფერი საერთაშორისო პროცესებში მონაწილეობის მიღების მცდელობას ჰგავდა და ვალდებულების გამო უფრო კეთდებოდა, ვიდრე სურვილის გამო.

ხელოვნებათმცოდნეებისგან მნიშვნელოვან ინიციატივად ფასდება ეროვნული კინოცენტრის არსებობაც, რომელმაც წლების განმავლობაში არაერთი პროექტი დააფინანსა. როგორც კინომცოდნე გოგი გვახარია ჩვენთან საუბარში აღნიშნავს, კინოცენტრს არ უნდა დაფუკარგოთ ის, რომ რამდენიმე კარგი პროექტი დააფინანსა, მათ შორის რუსუდან ჭყონიას ფილმი „Keep Smiling.“ თუმცა აღსანიშნავია, რომ პროექტის დაფინანსებას რამდენიმე წელი დასჭირდა მაშინ, „როდესაც საეჭვო კინოპროექტები თავისუფლად ფინანსდებოდა“.

თუმცა, გოგი გვახარიას თქმით, გასულ ცხრა წელს ქართული კულტურისათვის განსაკუთრებული შენაძენი არ მოუტანია. პოზიტიური ძვრები, რომელიც რევოლუციიდან პირველი 4-5 წლის მანძილზე ამ სამინისტროში შეინიშნებოდა, თავდაცვის კომიტეტის ყოფილი თავმჯდომარის, ნიკა რურუას მინისტრად დანიშვნის შემდეგ რეგრესით შეიცვალა.

დრამატურგი დათო გაბუნია 2003 წლის შემდგომ კულტურული პოლიტიკის შეფასებას შეუძლებლად იმ მარტივი მიზეზის გამო მიიჩნევს, რომ ასეთი ცნება ჩვენს რეალობაში საერთოდ არ არსებობდა. ცალკეულმა კულტურულმა ინიციატივებმა ერთიანი სისტემური პოლიტიკის სახე ვერ მიიღეს.

„საინტერესოა, რომ გადაწყვეტილებების მიღება ხშირად ინდივიდების

პოლიტიკური მიკუთვნებულობის ნიშნით ხდებოდა და ამას კულტურის სამინისტრო და თბილისის მერია, ხშირ შემთხვევაში, არც მალავდნენ. პერსონალიების მნიშვნელობას თუ არ ვთვლით, გაუგებარია, რა პრინციპით ფინანსდებოდა ცალკეული კულტურული პროექტები,“ – აღნიშნავს გაბუნია.

ერთ-ერთი შეცდომა, რომელიც რევოლუციურმა მთავრობამ ამ სფეროში დაუშვა, ინტელიგენციის წარმომადგენელთა „ჩარეცხვა“ გახლდათ. სწორედ აქედან დაიწყო გაუცხოვება მთავრობასა და კულტურის სფეროს წარმომადგენელთა ნაწილს შორის.

თანამედროვე ხელოვნების კურატორის, მაგდა გურულის თქმით, მიუხედავად იმისა, რომ შესაძლოა ეს ადამიანები ბევრისათვის ღირებულ პროდუქტს ვერ ქმნიან, გარკვეული სივრცე მათთვისაც უნდა ყოფილიყო შენარჩუნებული. არსებულმა მიდგომამ კი, საბოლოოდ, უკმაყოფილების კერების გაჩენამდე მიგვიყვანა.

„მე წინააღმდეგი ვარ ასეთი დაყოფების, მით უმეტეს როცა საქმე ხელოვნებას ეხება“, – აღნიშნავს მაგდა გურული. თუმცა, მისი თქმით, თუკი გავიხსენებთ, რა ხდებოდა კულტურის სფეროში სესილი გოგიბერიძის მინისტრობისას, აშკარაა, რომ გარკვეული სახის კულტურის პოლიტიკა, თუნდაც ჩანასახოვან მდგომარეობაში, მაინც გაჩნდა; საფუძველი ჩაეყარა სხვადასხვა სერიოზულ ინიციატივას, რომლისკენაც მეტი ძალისხმევის მიმართვა იყო საჭირო.

კრიტიკოსი და ჟურნალისტი დავით ბუხრიკიძე კი აღნიშნავს, რომ გარკვეული ჯგუფის განდევნა კულტურული სივრციდან და მათი ხელოვნური სტიგმატიზირება, დიდი შეცდომა იყო. სწორედ პრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილის მიერ ნახსენები სიტყვა „ჩარეცხილებისაგან“ გამოყოფილი რეციდივი გაჰყვა შლეიფად ყოფილ ხელისუფლებას. რევოლუციური მთავრობისათვის დამახასიათებელ აქცენტირებას ვიზუალურ ფორმებსა და განსაკუთრებულად არქიტექტურაზე, დავით ბუხრიკიძე ხელისუფლების დამანგრეველი თვითდამკვიდრების ინსტინქტს უკავშირებს,

ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში, ტოტო კუტუნის არაერთი ვიზიტი, შაკირას, Modern Talking-ის, Boney M-ის, მამა-შვილი იგლესიასების, პლასიდო დომინგოს, ანდრეა ბოჩელის, კრის დე ბურგის, შარლ აზნაურისა და გორან ბრეგოვიჩის უფასო კონცერტები ახალციხეში, რუსთავეში, თბილისსა და ბათუმში ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებისა და კულტურის სამინისტროს მიერ იყო ორგანიზებული და დაფინანსებული.

ასეთი მასობრივი კულტურული ღო-

რაც საბოლოოდ კულტურულ შოკში გადაიზარდა.

ქართული კულტურის „შოკიდან გამოყვანა“ კი უკვე ახალ ხელისუფლებას და მინისტრს მოუწევს.

„ქართული ოცნების“ საარჩევნო პროგრამაში, კულტურის ბლოკს მხოლოდ ერთი გვერდი აქვს დათმობილი. თუმცა, „ლიბერალთან“ ინტერვიუში, კინორეჟისორმა ლანა ლოლობერიძემ აღნიშნა, რომ კოალიციისათვის, სხვადასხვა დარგის ასამდე წარმომადგენელმა, 600-გვერდიანი საპროგრამო დოკუმენტი შეიმუშავა. ამ საპროგრამო დოკუმენტში ძირითადი აქცენტი ამ სფეროს ერთპიროვნული გადანაცვლებებისაგან გათავისუფლებაზე, დაფინანსების გაზრდაზე, ეთნიკური უმცირესობებისთვის ერთიან კულტურულ სივრცეში ჩართვის ხელშეწყობასა და კულტურული მემკვიდრეობის ადეკვატურ დაცვაზე კეთდება.

8 ოქტომბერს წარდგენილმა მინისტრობის კანდიდატმა, გურამ ოდიშარიამ კი ჩვენთან საუბრისას ხაზი გაუსვა, რომ კულტურული მემკვიდრეობის სათანადოდ გაფრთხილებასთან ერთად, ერთ-ერთი პრიორიტეტი ახალგაზრდა ხელოვნებისათვის დახმარების განწევა იქნება. იგი უკვე იმყოფებოდა სამინისტროში, სადაც ყოფილი მინისტრის მოადგილეებს შეხვდა და სამინისტროს გადმობარების პროცესიც დაწყებულია. ოდიშარიას თქმით, სტრუქტურისა და სხვადასხვა დარგში არსებული მდგომარეობის გაცნობის შემდგომ ის და მისი გუნდი ახალ კონცეფციას შეიმუშავენ. რაც შეეხება საკადრო ცვლილებებს, მინისტრობის კანდიდატი გარკვეულ ცვლილებებს განახორციელებს, თუმცა მისი თქმით, ეს არ ნიშნავს, რომ ძველი გუნდიდან ყველა გათავისუფლდება.

„სამინისტროში არიან ადამიანები, რომლებიც უნდა დარჩნენ. არც არასოდეს გვითქვამს და გვიფიქრია, რომ ჩვენ მოვიდოდით და იქ არავის დავტოვებდით. ვინც საჭიროა, ყველა დარჩება, დაემატება კადრები და გუნდი ახალი კონცეფციით დაიწყებს მუშაობას“, – აღნიშნა ბატონმა გურამმა.

მისივე თქმით, აუცილებლად დაიწყებ

ბა მუშაობა თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმის დაარსებაზე. ეს ინიციატივა ჰქონდა მისი პოლიტიკური გუნდის ლიდერს ბიძინა ივანიშვილსაც, ხოლო მინისტრობის კანდიდატის თქმით, თანამედროვე სახელმწიფოსთვის ასეთი მუზეუმის არსებობა ნამდვილად მნიშვნელოვანია.

„მე ვიცი, ჩვენზე პატარა ქვეყნები, სადაც არათუ ერთი, არამედ ორი და სამი თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმიც აქვთ, ამიტომ ჩვენთანაც აუცილებლად შეიქმნება“, – აღნიშნა მან.

თავად მინისტრობის მწერალ კანდიდატს კულტურის სფეროს წარმომადგენლები და კრიტიკოსები დადებით პიროვნებად ახასიათებენ და ხაზს მის

■ „რამდენადაც ვიცნობ, არის ძალიან რბილი კაცი, მეტისმეტად რბილიც კი, რომელიც ყველას მოუსმენს.“

რაც მთავარია, მის უკან არ მოიაზრება რაღაც კულტურული მათემატიკა და გარკვეული ჯგუფები“.

პიროვნულ თუ შემოქმედებით ღირსებებს უსვამენ.

გოგი გვახარიას თქმით, გურამ ოდიშარია ნიკა რურუას სრული ანტიპოდი. „რამდენადაც ვიცნობ, არის ძალიან რბილი კაცი, მეტისმეტად რბილიც კი, რომელიც ყველას მოუსმენს. რაც მთავარია, მის უკან არ მოიაზრება რაღაც კულტურული მათემატიკა და გარკვეული ჯგუფები. თუმცა რამდენად კარგად იმუშავენ სამინისტრო ასეთი მინისტრის პირობებში, ამას დრო გვიჩვენებს,“ – აღნიშნა კინომცოდნე.

დავით ბუხრიკიძის თქმით კი, მნიშვნელოვანია, რომ მინისტრმა მოახერხოს თანამედროვე ხელოვნებასთან კონ-

ტაქტი, ამისათვის მას ძალიან კარგი თანამედროვე ხელოვნებათმცოდნეები, კურატორები, ექსპერტები და მრჩეველები დასჭირდება. სწორედ მათზე იქნება დამოკიდებული სამინისტროს გამართული მუშაობა მომავალში.

ამავე შეხედულებას იზიარებს საერთაშორისო ფესტივალ „არტისტერიუმის“ კურატორი მაგდა გურულიც. მისი თქმით, სულაც არ არის აუცილებელი, რომ მინისტრს თანამედროვე ხელოვნება უყვარდეს. მთავარია, ესმოდეს მისი მნიშვნელობა და ისეთი გუნდი შექმნას, რომელიც ადეკვატურად მიუდგება ამ საკითხს. ამასთანავე, მნიშვნელოვანია რომ ქვეყანაში ზოგადად არ მოხდეს სიტუაციის კონსერვატიული პოლუსისაკენ შებრუნება, რადგან ასეთ შემთხვევაში ვერც მინისტრი და ვერც სამინისტრო ვერ შეენიანაღმდეგება ხელოვნების ანდერგრაუნდში გადასვლას, რაც შეიძლება არტისათვის სასარგებლოც კი იყოს, თუმცა ზოგადი კულტურული თვალსაზრისით ქვეყნისათვის წამგებიანი იქნება.

დათო გაბუნას თქმით კი, მინისტრმა, უპირველეს ყოვლისა უნდა შექმნას კულტურული პოლიტიკა, რათა მოხდეს პრიორიტეტების განსაზღვრა, ხოლო შემდგომში თავად სამინისტროს მუშაობა არ შეფერხდეს. მისი თქმით, არანაკლებ მნიშვნელოვანია, რომ სამინისტროს დეცენტრალიზაცია მოხდეს და გადანაცვლებები ერთპიროვნულად აღარ მიიღებოდეს, ვინაიდან წინააღმდეგ შემთხვევაში „კულტურის სამინისტრო ისევ ძალღების მწვრთნელის როლში დარჩება, რომელიც ერთ ცალ კანფეტს გადმოგიგდებს, თუ გადაგდებულ ჯოხს სწრაფად მოუტანს“.

გარდა იმისა, რომ ქართული კულტურა თანამედროვე მოთხოვნილებების შესაბამისობაში უნდა მოდიოდეს, ხელოვნებათმცოდნე დავით ბუხრიკიძის თქმით, აუცილებელი იქნება მწერლობის, თეატრისა და კლასიკური მუსიკის წინ წამოწევა, რადგან ეს არის საბაზისო კულტურული მოედანი, საბაზისო სივრცე და არქეტიპი, რომლიდანაც აღმოცენდება კულტურა თანამედროვე ფორმით. **□**

www.radiotavisupleba.ge

რადიო თავისუფლება

იპოვე თავისუფლება

09:00 - 10:00

FM 107.4

18:00 - 19:00

15:00 - 15:45

FM 105.9

00:00 - 00:45

ფოტო: ანაბე სინკაძე

კომენტარი

სახელმწიფო შემოხილან სახელმწიფოს ვანდალური პოლიტიკა

ლელა რეხვიაშვილი

სოციალური პრობლემების მოგვარებასთან დაკავშირებით ახალ მთავრობას რეალური ინიციატივები აქვს: ის პენსიების საარსებო მინიმუმამდე გაზრდას, სავალდებულო დაზღვევის შემოღებას, უმუშევრობის კომპენსაციას, შრომის კოდექსის გაადამიანურებას და მსგავს მისასაღმებელ ცვლილებებს გეპირდება.

ეს ყველაფერი კარგია, მაგრამ ძალიან სახიფათოც – მოსახლეობას ისევ პოპულისტური განაცხადების სახით ეძლევა ინფორმაცია ახალი მთავრობის მიერ დაგეგმილი სიკეთეების შესახებ; კონკრეტულ სტრუქტურულ გეგმებზე და გრძელვადიან მიზნებზე არავინ გვესაუბრება. მეორეც, – „ფულს ყველას დავურიგებთ“ – ეს პოლიტიკა, თუ მას დამატებითი ინსტიტუციური ცვლილებები არ მოჰყვება, პრობლემური იქნება.

ქართული საზოგადოება ბოლო ოცი წლის მანძილზე ისე შეეჩვია იმ ფაქტს, რომ სახელმწიფო სოციალური პრობლემების გადაჭრაზე პასუხისმგებლობას არ იღებდა, მგონი, საერთოდაც დაგვაფიქსდა, რა შეიძლება მოვითხოვოთ. შევარდნაძის დროს კიდევ შემორჩენილი იყო სოციალური

კეთილდღეობისთვის განკუთვნილი ინსტიტუტები, მაგრამ არ მუშაობდა. სააკაშვილის მთავრობამ კი ტვინი გვირეცხა იმის ძახილით, რომ სახელმწიფოს მიერ საზოგადოების კეთილდღეობაზე ზრუნვა კომუნიზმია.

საკაშვილის მთავრობის დისკურსსა და პოლიტიკაში ძირითადი პრობლემა სოციალურ პრობლემათა კერძო სექტორის საშუალებით გადაჭრის მცდელობა იყო. მთავრობა გამოთქვამდა კეთილსურვილებს „მოესპო და განედევნა“ სიღარიბე და უმუშევრობა, მაგრამ სახელმწიფოს პირდაპირ ჩარევას არასდროს მოიაზრებდა გამოსავლად. დღეს ყველამ კარგად ვიცით კერძო სექტორის „მხარდაჭერა“ როგორ დაეხმარა საქართველოს მოსახლეობის გაჭირვებულ ნაწილს. ჩვენი მთავრობა რეალურად არც კერძო სექტორს ახარებდა და არც სოციალურად დაუცველ მოსახლეობას.

დამოუკიდებლობის ოცი წლის თავზე მმართველმა ძალამ გადანწყვიტა, სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის (რომელიც საქართველოს მოსახლეობის ნახევარზე მეტია) პრობლემების სახელმწიფოს პირდაპირი ჩარევის გზით გადაჭრის მნიშვნელოვნება აღიაროს.

ეს უკვე დიდი მიღწევაა, მაგრამ თუ არასწორად განხორციელდა, ამ იდეის დისკრედიტაცია გარდაუვალია. საფრთხე ორგვარია – სოციალური კეთილდღეობის პროგრამების დაფინანსება უკიდურესად ძვირია. აქ სახელმწიფოსთვის საყრდენი რესურსი საშუალო ფენის სიძლიერე და მის მიერ გაღებული გადასახადები არის ხოლმე. ჩვენთან ეს ფენა თითქმის არ არსებობს და თუ უმუშევრობას, როგორც სტრუქტურულ პრობლემას ვერ გავუმკლავდებით, სახელმწიფო კეთილდღეობის პროგრამების გრძელვადიან შენარჩუნებას და დაფინანსებას ვერ მოახერხებს. მეორე – უმუშევრებისთვის და ღარიბებისთვის მხოლოდ პირდაპირი ტრანსფერების გზით დახმარება საკმარისი არ არის. არსებობს რისკი, რომ იმ პირობებში, როცა სამსახურის შოვნა რთულია, ხოლო სოციალურად დაუცველები შემწეობას და უფასო ჯანდაცვას იღებენ, სამსახურის ძიების მოტივაცია დაიკარგოს.

მსგავსი საფრთხეების თავიდან ასარიდებლად უამრავი, უკვე აპრობირებული მეთოდი არსებობს. თუ ჩვენს მთავრობას აქ განხილული მეთოდები უკვე გეგმაში აქვს, საჭიროა მალევე გაგვაცნონ. თუ არ აქვს გეგმაში, მაშინ ჩვენ უნდა მოვითხოვოთ.

პირველი და ყველაზე მთავარი ამოცანაა, სახელმწიფომ შეხედოს საკუთარ სოციალურ როლს არა როგორც „შემწეობის დამრიგებელმა“, არამედ როგორც უმუშევრობის და სიღარიბის სტრუქტურული მოგვარების ფასილიტატორმა.

უმუშევრობის შემცირება კომპენსაციის გაცემის ხარჯზე არ მოხდება. ამას შრომითი პოლიტიკის დაგეგმვა და გამართვა სჭირდება. შრომითი პოლიტიკის ორ მხარეს გამოყოფენ – პირდაპირს და არაპირდაპირს. პირდაპირი პოლიტიკა ისაა, რასაც ახალი ხელი-სუფლება გვპირდება – კომპენსაციის გაცემა, ანუ პირდაპირი ტრანსფერი. თუმცა აღიარებულია, რომ კომპენსაციის გაცემა არაპირდაპირი პოლიტიკის ამუშავების გარეშე არაეფექტურია. მგონია, რომ ახალმა მთავრობამ

სწორედ ამ არაპირდაპირ პოლიტიკაზე უნდა იფიქროს.

ჩემთვის სასურველი ცვლილებების ნუსხა ასეთი იქნებოდა:

1. შრომითი ბაზრის კვლევა. პოლიტიკა პრობლემების შესწავლის საფუძველზე უნდა დაგეგმვით. სანამ შრომითი ბაზარი არ იქნება შესწავლილი, სანამ სახელმწიფო სააგენტოებს არ ექნებათ კარგი წარმოდგენა იმის შესახებ, თუ რა სახის უმუშევრობასთან გვაქვს საქმე, რა სახის გადამზადებას საჭიროებენ სხვადასხვა გენდერის, ეთნიკური წარმომავლობის, რეგიონული კუთვნილების, ასაკობრივი ჯგუფების წარმომადგენლები, რა სახის დაკვეთა არსებობს ბაზარზე და ა.შ. ვერანაირი პოლიტიკა ვერ დაიგეგმება.

2. შრომითი ინსტიტუტების შექმნა. სააკაშვილის მთავრობამ გააუქმა ყველა სტრუქტურა, რომელსაც შრომით

■ ჩვენი მთავრობა რეალურად არც კერძო სექტორს ახარებდა და არც სოციალურად დაუცველ მოსახლეობას.

ურთიერთობებზე ზრუნვა ევალებოდა. ვიცით, რომ ეს სტრუქტურები არ მუშაობდა, მაგრამ არც მათ გაუქმებას მოჰყვა კარგი შედეგი. საჭიროა ხელახლა შეიქმნას სტრუქტურები, რომლებსაც დაევალება ბაზრის შესწავლა, დაუსაქმებლების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება, კონსულტაციების გამართვა, გადამზადების პროგრამების ორგანიზება, დამსაქმებლის და სამუშაოს მძებნელის დაკავშირება. დამსაქმებლების მოთხოვნების და დასასაქმებელთა კვალიფიკაციების აღწერისათვის საჭიროა მონაცემთა ბაზის შექმნა.

3. კოორდინაცია. შრომითი პოლიტიკის დაგეგმვისას აუცილებელია სამინისტროებს შორის კოორდინაცია. ამ შემთხვევაში განათლების

სფეროს გამოყოფილი როგორც უმნიშვნელოვანეს საკითხს. განათლების პოლიტიკის დაგეგმვა შრომითი ბაზრის შესახებ არსებული ცოდნის გათვალისწინებით უნდა ხდებოდეს. შრომითი პოლიტიკა კი უნდა იგეგმებოდეს განათლების სისტემის შესწავლის, დაკვირვების საფუძველზე. მხოლოდ ის არ უნდა ისწავლებოდეს, რაც „ბაზარზე მოთხოვნილია“. პირიქით, უნდა გამოიყოს სფეროები, რომლებიც დღეს არ არის მოთხოვნილი, მაგრამ მნიშვნელოვანია. მაგალითად, ქიმია, ბიოლოგია, ფიზიკა და ბევრი სხვა. სახელმწიფომ უნდა დაინყოს მეცნიერების დაფინანსება, არსებული სპეციალისტების უნარების გამოყენება, მათი გადამზადება და დასაქმება კვლევით ინსტიტუტებში. ასევე საჭიროა კოორდინაცია სამოქალაქო საზოგადოებასთან, პროფესიულ კავშირებთან, ბიზნესმენტა ასოციაციებთან. მათი ინტენსიური ჩართულობა პოლიტიკის დაგეგმვაში, გაძლიერება და დამოუკიდებლობის, საკუთარი ინიციატივების წარმოჩენის ნახალისება უზომოდ მნიშვნელოვანია უმუშევრობის შემცირების და უკვე დასაქმებულთა უფლებების დაცვისთვის.

4. გადამზადება. პროფესიულ გადამზადებაზე უკვე ვისაუბრე, მაგრამ მინდა ცალკეც გამოვყო. ქართველი და უცხოელი ექსპერტების დაკვირვებით საქართველოში ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა სტრუქტურული უმუშევრობაა. რაც გულისხმობს უამრავი კვალიფიკაციური კადრის არსებობას, რომელთა კვალიფიკაციის შესაბამისი სამსახურები აღარ მოიძებნება. არ უნდა დაგვავინყდეს, რომ ამ კვალიფიცირებულ კადრებს, მიუხედავად დღევანდელ ბაზარზე მათი განათლების და გამოცდილების ნაკლები რელევანტურობისა, ძალიან ძვირფასი უნარები გააჩნიათ, და საჭიროა ამ უნარების გამოყენება და განვითარება. პროფესიული გადამზადების ცენტრები უკვე არსებობს მასწავლებლებისთვის, ასევე არსებობდა ერთჯერადი პროექტები უმუშევართათვის. მაგრამ რამდენადაც ეს პროექტები ზოგადი კონტექსტიდან

ამოგლეჯილად ტარდებოდა, ფაქტობრივად შედეგი არ მოჰყოლია.

5. ინსტიტუტები და არა პროექტები, სახელმწიფო ვალდებულება და არა „მონყალება“. ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი საფეხური უნდა ემსახურებოდეს გრძელვადიანი მიზნებისთვის შექმნილი ინსტიტუტების ჩამოყალიბებას და არცერთ შემთხვევაში არ უნდა იქცეს პოპულისტური, ერთჯერადი პროექტების განხორციელების მექანიზმად. უშედეგო პროექტებით ნინა მთავრობამ ქვეყნის ეკონომიკას უკვე საკმარისი ზიანი მიაყენა. თან ეს ყველაფერი კეთდებოდა, როგორც „პრეზიდენტის მონყალება“. სახელმწიფო ამბობდა, რომ მისი პასუხისმგებლობა არ არის სოციალური დაცვა, მაგრამ თუკი მოეპრიანება, მაშინ ხალხს „რამეს გადაუგდებს“. მოსახლეობაც შეჩვეული იყო იმას, რომ ზოგადად მთავრობისგან არაფერს

ელოდა და როცა კი რამე დახმარებას გაიღებდნენ, მადლიერების გრძნობა ეუფლებოდა. არადა, არავინ არ უნდა იყოს „მონყალების მადლიერი“; სოციალური დაცულობა უფლებაა და მისი უზრუნველყოფა უნდა მოვითხოვოთ როგორც სახელმწიფოს მთავარი ვალდებულება.

დღეს ერთ-ერთი ძირეული პრობლემა სიღარიბის ნორმალური დეფინიციის უქონლობაცაა. არსებული დეფინიციით მიღებული მონაცემები ღარიბთა რაოდენობაზე მცდარ წარმოდგენას იძლევა, მეორეც – ის სიღარიბის როგორც „არმქონეს“ გაგებაზეა მიბმული. ღირს ამარტვა სენის მიერ შემოთავაზებული დეფინიციის გახსენება, რომელიც გვიჩვენებს, რომ სიღარიბეს შევხედოთ არა როგორც შემოსავლის შეზღუდულობას, არამედ როგორც შესაძლებლობების შეზღუდულობას; აღვიქვათ არა ის, თუ რა რაოდენობის

რესურსი გააჩნია ადამიანს, არამედ ის, თუ როგორ შეუძლია ამ რესურსების გამოყენება.

ქართულ კონტექსტში, ვისურვებდი რომ ფოკუსირება მოხდეს არა შემოსავლის რაოდენობაზე, არამედ სხვადასხვა სოციალური სიკეთის ხელმისაწვდომობაზე. პრიორიტეტად უნდა იქცეს თანასწორი ხელმისაწვდომობა განათლებაზე, ჯანდაცვაზე, ინფორმაციაზე, ინფრასტრუქტურაზე და სხვ.

P.S. მაპატიეთ, ძალიან ბევრი „უნდა“ და „აუცილებელია“ ვიძახე. ვიცი, ყველას გაგვაჩნია ჩვენეული ხედვა იმის შესახებ, თუ რა „უნდა გაკეთდეს“. მგონია, მნიშვნელოვანია ერთმანეთს გავეუზიაროთ ეს შეხედულებები და პოლიტიკის კრიტიკოსებიდან პოლიტიკის დამკვეთებად ვიქცეთ. ხელისუფლებას კი ევალება გაგვიზიაროს და უკეთ გაგვაგებინოს, ის, რასაც გვმავს და აპირებს.

Radiko Commerciant

marketing@commerciant.ge
+995 32 2505 955

ბიზნესის პერსონალური რადიო

Commerciant.ge

ფოტორეპორტაჟი

რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა

თემო ბარძიმაშვილი

საბჭოთა დროს ცნობილი როგორც ინდუსტრიალური ქალაქი, 90-იანების დროს რუსთავი გაჩერებული და ნახევრად დანგრეული ქარხნების ტერიტორიად იქცა. ქარხნებიდან გაიტანეს და ჯართის ფასად გაყიდეს დანადგარები.

ასეთივე ბედი ეწია რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანასაც. ქართული ინდუსტრიის ეს ერთ-ერთი სიმბოლო საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ 15 წლის განმავლობაში უმოქმედო იყო.

რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის მშენებლობა 1944 წელს დაიწყო და პირველი საამქროები უკვე 1946 წელს ამუშავდა. 1950 წელს ქარხანამ პირველი მარტენული ქართული ფოლადი გამოაღწო. მისი წარმოების ყველაზე ინტენსიური წლების განმავლობაში ქარხანა უშვებდა კოქსს, აგლომერატს, ფოლადს, თუჯს, უნაკერო მილებს და სხვას. 1960-იან წლებში ქარხანაში 9000 ადამიანამდე იყო დასაქმებული.

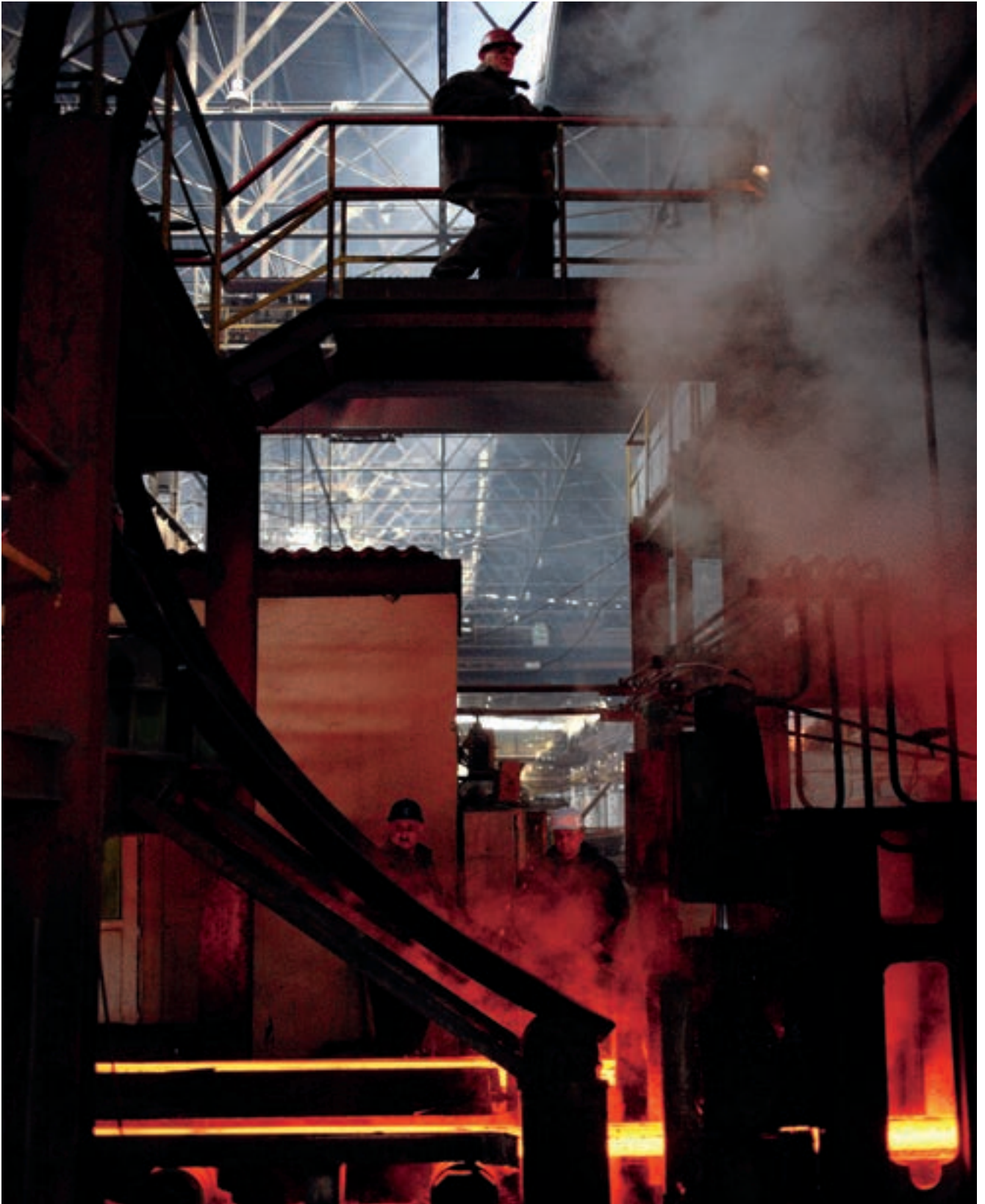
1991 წელს ქარხანამ ფუნქციონირება შეწყვიტა. მის პროდუქტზე მოთხოვნის დაცემისა და ყოფილ საბჭოთა ქვეყნებს შორის საზღვრების გაჩენის შედეგად მეტალურგია წამგებიან ინდუსტრიად გადაიქცა და წლების განმავლობაში სახელმწიფოსაც უჭირდა თითქმის 600 ათას კვადრატულ მეტრზე გაშლილი ქარხნის შენახვა. 2004 წელს ქარხნის პრივატიზირება მოხდა და სახელიც შეეცვალა. ახალი ბრენდით, „ქართული ფოლადი“, ქარხანა ნელ-ნელა

ამოქმედდა. 2007 წელს, ქარხანა ქართველმა ბიზნესმენმა, ბადრი პატარკაციშვილმა შეიძინა. მისი გარდაცვალების შემდეგ, 2009 წელს სახელმწიფომ ბიზნესმენის ოჯახს სანარმო ჩამოართვა, თუმცა სამი წლის მერე ისევ დაუბრუნა მფლობელობაში.

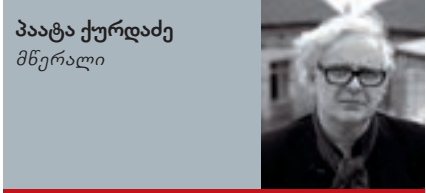
ამჟამად, ქარხანაში 1750 ადამიანი დასაქმებული და ის ძირითადად სამ პროდუქტს აწარმოებს: თუჯს, ფოლადს და უნაკერო მილებს.

ქართული ბაზვეთიები

ზაზა ქურდაძე
მწერალი

ვატერლოოს ორი მხარე ჰყავდა – გამარჯვებული და დამარცხებული. თუმცა, ეს სიტყვა ყველა ენაში მარცხის სინონიმად შევიდა. გამარჯვებული ბრიტანულ-გერმანული კოალიციის ვატერლოო საქართველოსათვის ჯერ კიდევ შორს არის, თუმცა, არც დამარცხებული ფრანგების ვატერლოოა ახლოს. მით უმეტეს, არავინ იცის, თუკი ეს დღე დადგა, ვინ აღმოჩნდება დეპრესირებული ბონაპარტის ადგილზე, სააკაშვილი, ივანიშვილი თუ ვინმე სხვა, მესამე... რომელსაც ჯერ სამკუთხა ქუდიც კი არ შეუძენია, ამდენად არც „იმპერატორის“ რანგში განუხილავს ვინმეს.

სინამდვილეში, ეს თეორიულად შესაძლო მარცხი, ერთი ბონაპარტის ვატერლოო არ იქნება. ეს გაცილებით მასშტაბური, შესაძლოა, გამანადგურებელი აპოკალიფსი აღმოჩნდეს საქართველოსთვის. და ეს საფრთხე სულაც არ განეკუთვნება ფანტასტიკის ჟანრს. ქართული სახელმწიფოებრიობა ჯერ კიდევ ძალიან მყიფეა და 2008 წელს ომის შედეგად დაკარგული ტერიტორიის ოცი პროცენტი ამის უტყუარი დასტურია.

საქართველოს სამხედრო ძალით ომი უკვე რამდენიმე საუკუნეა არ მოუგია. მისი პოტენციური მოწინააღმდეგეების ძალის გათვალისწინებით, ძნელი დასაჯერებელია, რომ ეს დღეს, ან ოდესმე შეძლოს დამოუკიდებლად. ეს ყველამ იცის, ამიტომაც ვცდილობთ თავი მოვანონოთ დასავლეთს, და რატომღაც არ ვითვალისწინებთ, რომ ჩვენი ერთადერთი შანსი, „იარაღი“ – დასავლეთ-

თან კულტურული და არა სამხედრო ინტეგრაციაა.

ყოველთვის, როდესაც კულტურა იმარჯვებს უხემ ძალაზე, მთავარი მოგებული ქვეყანა რჩება. ესე იყო 2003 წელს „ვარდების რევოლუციის“ დროსაც. მისი არაძალადობრივი დასასრული არ იყო მხოლოდ რევოლუციონერების დამსახურება. თუკი ამ მოვლენებს ხავერდოვან რევოლუციათა სერიაში მოიხსენებენ, ეს უდავოდ შევარდნადის ხელისუფლების დამსახურებაცაა, რადგან პოლიტიკურ დაპირისპირებას ორი მხარე აქვს, ბრძოლის კონტექსტს ორივე ქმნის. მაშინ გახარებულები ვიმეორებდით ყველა, რომ ევროპა გაცილებულია ჩვენი კულტურით, რომ ერთი ვიტრინაც არ ჩამსხვრეულა ქალაქში... გვიხაროდა.

მას შემდეგ კიდევ მრავალჯერ „გავაოცეთ“ ევროპა ჩვენი მაღალი კულტურით. განსაკუთრებით 2007 წლის შემდეგ – ისე ვატარებთ მრავალათასიან საპროტესტო მანიფესტაციებს „ერთი ფოთოლი არ ვარდება ხიდან“, როცა საფრანგეთში, საბერძნეთში, ინგლისში, მანიფესტანტები ყველაფერს ანადგურებენ და წვავენ... მართალია, ამას დასავლეთში ძირითადად ხულიგნები და მოროდორები აკეთებენ, და არა შუა ასაკს გადაცილებული ადამიანები, როგორცაც საქართველოში აბჯარასხმული და კარგად შეიარაღებული პრეზიდენტის „ცენტუნიორები“ ნეიმაში ასფალტზე დაგდებულ გაკოჭილ-დასისხლიანებულებს უმონყალოდ სცემდნენ ბოლო წლების განმავლობაში... სინამდვილეში, მანიფესტაციასაც ორი მხარე აქვს – და პროტესტის გამოხატვის საერთო კონტექსტის შექმნაში ორივე მონაწილეობს. საერთო კონტექსტი კი ბოლო წლებში საქართველოს უახლესი ისტორიის განმავლობაში ყველაზე სასტიკი, ბარბაროსული, თან პროგრესირებადი იყო – თუ, რა თქმა

უნდა, 90-იანი წლების პირველი ნახევარის კრიმინალურ ანარქიას არ ჩავთვლით, როდესაც მანიფესტანტებს უბრალოდ ესროდნენ.

ძალადობის შესანიღბად დემოკრატიისა და ლიბერალიზმის საბურველი ბევრად უფრო მოსახერხებელი აღმოჩნდა, ვიდრე მოდიდან გასული საბჭოური იდეოლოგიური „კოსმეტიკა“. თუმცა, ჯოჯოხეთის ახალ გარსად ტრანსფორმირებულმა გლდანის ციხემ ცოტა ხნით მაინც გვაიძულა საკუთარი სისასტიკისათვის თვალი გაგვესწორებინა. ამ კადრებმა ჩვენზე დაახლოებით იგივე ეფექტი მოახდინა, რაც ბუჰენვალდის საკონცენტრაციო ბანაკმა გერმანულ ჩვეულებრივ მოქალაქეებზე და სამხედროებზე, სადაც გენერალმა ეიზენჰაუერმა ბანაკის გათავისუფლების მეორე დღეს იძულებით შეიყვანა ისინი, რომ საკუთარი თვალით ენახათ თავიანთი თანამომძმეების მიერ კაცობრიობის წინაშე ჩადენილი დანაშაული. შეძრწუნებული გერმანელები დღემდე ბოდიშებს იხდიან – ამბობდნენ, რომ არ იცოდნენ ამის შესახებ... გაზის კამერების შესახებ მართლაც არ იცოდნენ. მაგრამ ყველამ ნახა, რომ ებრაელებს ჯერ ქონება წაართვეს, მერე ყვითელი ვარსკვლავები დააკერეს, ბოლოს კი სადღაც წაიყვანეს. ეიზენჰაუერის მიერ მოწყობილი „ექსკურსია ჯოჯოხეთში“ მხოლოდ კოლაბორაციონისტული სიჩუმის ვიზუალიზაცია იყო, რომელმაც გერმანელები აიძულა საერთო, კოლექტიური პასუხისმგებლობა ეგრძნოთ მათივე ოჯახის წევრების მიერ ჩადენილ ბარბაროსობაზე. ეს მათ ახალ მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერი და ჰუმანური ქვეყნის აშენებაში დაეხმარა.

ჩვენ სულ ახლახან ვიცხოვრეთ ყველაზე სამარცხვინო სექტემბერი, რომელსაც მე პირადად საქართველოში შევსწრებივარ, და ის 1 ოქტომბერს

დავამთავრეთ. არ ვარ დარწმუნებული, რომ ჩვენ ძალგვიძს თვალეში ჩაგხედოთ ჩვენს ფიზიკურ და მორალურ სისასტიკეს, რომელმაც ეს მახინჯი საარჩევნო კომპანიის თვეები შვა. გლდანის „ბუჰენვალდმა“ ყველაფერი გადაფარა. ქვების სროლა. დაუნდობელი ალისტრახიზმი, ვერბალური აგრესია... უკულტურობის ზეიმი ყოველ ნაბიჯზე და სიბნელე, რომლის განათებას ერთად აღებული მთელი მსოფლიოს ელექტროსადგურებიც ვერ შეძლებენ, თუ საკუთარ სისასტიკეს, სიბრიყვეს, ჯიუტ უგუნურებასა და გაუნათლებლობას თვალეში არ ჩაგხედეთ და არ შეგვრცხვან. ამის ნაცვლად ჩვენ კიდევ ერთხელ რამდენიმე კარგად ორგანიზებული ხალხმრავალი მანიფესტაცია ჩავატარეთ ისე, რომ „შემოდგომის ხეებიდან ერთი ფოთოლიც კი არ ჩამოვარდნილა“ და ამით „ევროპა კიდევ ერთხელ გავაკვირვეთ“... მერე „დემოკრატიული გზით“ გაყალბებული არჩევნები ასე თუ ისე გადავაგორეთ, და ახლა ცოტა დაბნეულები მინისტრის პორტფელის კანდიდატების შერჩევით ვართ დაკავებული „ფეისბუქზე“. ყოველ ჩვენგანს, მიუხედავად იმისა, თუ რომელ პოლიტიკურ ბანაკს ეკუთვნის, გულწრფელად სჯერა, რომ „ალისტრახიზმისა“ და ციხის ჯალათების კუთვნილ საქართველოს ნაწილს არ წარმოადგენს და რომ ასეთები მხოლოდ საქართველოს იმ ნაწილში არიან, რომელსაც ის არ ეკუთვნის, და რომელიც სძულს...

სინამდვილეში არჩევნების მეორე დღესვე სისასტიკე ჩვეული ტემპით გაგრძელდა. ვილაცას ვილაცის გამოხატვის ფორმა, ნამუშევარი არ მოენონა, და ავტორი სასტიკად „დასაჯა“. მსხვერპლის პროფესიას მნიშვნელობა არ აქვს. მუსიკოსსაც ისევე დასჯიდნენ, როგორც მწერალს, ან ტაქსის მძღოლს, დეპუტატობის კანდიდატს, მის ამომრჩეველს... ამ დასჯას წინ არანაკლებად აგრესიული და სამარცხვინო მანიფესტაცია უძღვოდა, რომელიც საეჭვოა, ევროპელებს ჩვენგან კულტურის სასწავლებელ მაგალითად გამოადგეთ... ეს სულ სხვა, ლოკალური

მნიშვნელობის პირუტყვეული გრძობების იმ „მანიფესტაციათა“ სერიიდანაა, რომელსაც თვეების განმავლობაში ყოველდღე ვუყურებდით საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში... და რომლებსაც CCN და „ევრონიუსის“ კამერები არ იღებენ, თბილისის ცენტრში გამართული დანომრილმაისურიან პოლიტიკურ კარნავალებისაგან განსხვავებით.

უნდა დავამთავროთ საკუთარ თავთან ფლირტი, და ვაღიაროთ, რომ

ფოტო: დანი სულაშვილი

ქვეყნისთვის რომელიმე

პოლიტიკური ძალის

არჩევნებში გამარჯვება ბევრს

არაფერს ნიშნავს. ნამდვილი

გამარჯვება სიბნელეზე,

უკულტურობაზე გამარჯვებაა,

რომელიც აბსოლუტურად

აუცილებელი პირობაა

ნამდვილი დემოკრატიის და არა

იმიტაციის ასაშენებლად.

საქართველოში კულტურული კატასტროფა... რომ კულტურა ისეთივე მნიშვნელოვანია ქვეყნისთვის, როგორც ეკონომიკა, უსაფრთხოება, თავდაცვა. მიგხვდეთ, რომ კულტურა უცხოელი არტისტებისთვის „ქართული ტურისტული საფარის“ მონყობით არ ვითარდება. რომ სწორედ კულტურული დეცენტრალიზაციაა საქართველოში საჭირო.

სანამ საქართველოს მოსახლეობის უდიდესი ნაწილისათვის ხელმიუწვდომელი იქნება თანამედროვე ხელოვნება და ლიტერატურა, მანამ არ დამთავრდება ლინჩის წესით ცემა-ტყევა განსხვავებული აზრის გამოხატვისათვის, ჩვენც ყოველთვის სოლიდარულნი ვიქნებით ნაცემთა მიმართ, აღშფოთებას არ დავმალავთ უხეში ბრბოს მიმართ, და ვიამაყებთ, რომ მათგან ისე განესხვავდებით, როგორც სინათლე სიბნელისგან... ოღონდ, სინათლე, რომელიც სიბნელეს ვერ ანათებს.

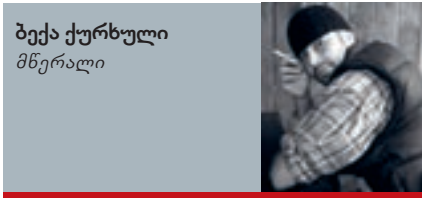
ქართული კულტურის პოლიტიკა რადიკალურ რეფორმებს საჭიროებს. თუნდაც კულტურის სამინისტროსგან ძეგლთა დაცვის გამოყოფას, ისე, როგორც თავის დროზე სპორტი და ტურიზმი გამოეყო ამ უწყებას. ისტორიული ძეგლები ისეთივე კატასტროფულ მდგომარეობაშია, როგორც თანამედროვე ცოცხალი კულტურა. ორივე ცალკე, დამოუკიდებელ სტრუქტურას იმსახურებს, სადაც ნამდვილი პროფესიონალები იმუშავენ, და არა უბრალოდ, ასე თუ ისე განათლებული ადამიანები.

დღეს თითქმის არავინ სვამს კითხვის ნიშნის ქვეშ ფაქტს, რომ განვლილი არჩევნები ეტაპი იყო დემოკრატიისაკენ მიმავალ გზაზე. აუცილებელია ორივე პროტაგონისტ მხარეს ესმოდეს, რომ ქვეყნისთვის რომელიმე პოლიტიკური ძალის არჩევნებში გამარჯვება ბევრს არაფერს ნიშნავს. ნამდვილი გამარჯვება სიბნელეზე, უკულტურობაზე გამარჯვებაა, რომელიც აბსოლუტურად აუცილებელი პირობაა ნამდვილი დემოკრატიის და არა იმიტაციის ასაშენებლად.

სხვანაირად ჩვენ „ომს“ სახელმწიფოებრიობისათვის ვერ მოვიგებთ. **■**

ჰოციბიხა და ეემო(ს)ხიხია

ბექა ქურხული მწერალი

დამთავრდა. გაიმარჯვეს, იზიემეს, იყი-
ჟინეს, იბრძოლეს, იჩხუბეს. დილით სასო-
წარკვეთილი ნიშნისმოგებით ნათქვამს: –
„ჩვენ ხომ ვრი არა ვართ“, იმავე საღამოს,
იმავე ადამიანის მიერ, ამჯერად გულწრ-
ფელად ნათქვამი: – „მაინც მაგრები ვართ,
მაგის დედა ვატირე“ მოჰყვა. ორიოდ
დღეში კი, ამ სიხარულს და ეიფორიას,
უცნაური და ამავე დროს, ბუნებრივი და-
ბნეულობა და შიში ჩაენაცვლა. დამთავრ-
და კი? ნუთუ მართლა დამთავრდა ეს 8
წლიანი ბაკქანალია, ნუთუ მართლა გადა-
ვრჩით? კიდევ რამეს ხომ არ გვიპირებენ?
თითქოს ძალიან „იოლა“ დათმეს ყველა-
ფერი. მთელი ქვეყანა სამოქალაქო ომის
თუ არა, სამოქალაქო დაპირისპირების
მოლოდინში იყო და უცებ ძალიან „იო-
ლა“ დამარცხდნენ, მრისხანე და უძლე-
ველი „ნაცები“ ძალიან „იოლა“ შეეგუნენ
და შერგეს ეს დამარცხება. საეჭვოდ
„იოლა“. და რა თქმა უნდა, მსწრაფლ
გაჩნდა ვერსიები, დაიწყო ღრმავაროვანი
საუბრები – „ამერიკა“, „ეუთო“, „გაერო“,
„მისს უთხრეს“, „ბიძინას უთხრეს“, მლ-
ვდლები ლოცულობენ“ და ა.შ.

პანიკას იწვევს სააკაშვილის ყოველი ნა-
ბიჯი: „მიმამ ცალკე გაიტანა მოსმენების
სამსახური, პრეზიდენტის ფონდი, მერიამ
შექმნა ალტერნატიული დაცვის სამსახუ-
რი“, „ნინო კალანდაძის ძმა გენერალური
შტაბის ხელმძღვანელად დაინიშნა“, „ისევე
ფართხალბენ“, „ესენი კუდს მოიქნევენ“,
„რევანმისთვის ემზადებიან“.

თავის მხრივ, საზოგადოების მიმდი-
ნარე მოვლენებისადმი ასეთი შიშნარევი
დამოკიდებულება აბსოლუტურად გასა-
გებია. გაცრუებული იმედი, თავისთავად,
ყველაზე საშინელი და მტკივნეული რა-
მეა. საქართველოში კი, რვა წლის გან-
მავლობაში, იმედის გაცრუება კი არა,

გაბახება მოხდა. ასე რომ, ეს ყველაფერი
გასაგებია, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ არა-
ვითარ შემთხვევაში ასეთ მდგომარეობაში
დარჩენა არ შეიძლება.

არსებობს ლეგენდა, რომ როდესაც
სტალინი მოკვდა, კრემლის ექიმები
მთელი კვირა გაკვეთას ვერ ბედავდნენ,
ემიროდათ, ფიქრობდნენ, „რამე რომ მო-
ხდეს“, რა გვეშველებო. ვიდრე ჩვენც
ამ ექიმებს არ დავემსგავსეთ, ჩვენი პო-
ლიტიკური ცხედარი ჩვენვე უნდა გავკვე-
თოთ და ერთხელ და სამუდამოდ გავა-
რკვიოთ, რა მეტასტაზებია მოდებული და
საერთოდ, რა უბედურება გვჭირს. უნდა
გავკვეთოთ რაც შეიძლება მალე, ვიდრე
მართლა „რამე არ მომხდარა“, ცხედა-
რი არ გაცოცხლებულა და ახლა უკვე
მთლად ზომბად ქცეული არ დაგვრევია.

ამავე დროს, ძალიან ფრთხილად უნდა
ვიყოთ. რა თქმა უნდა, სააკაშვილი და „ნა-
ციონალური მოძრაობა“ „ფართხალბეს“,
„რალაცას გვიპირებს“, „შეიძლება კუდიც
მოიქნოს“ და რა თქმა უნდა, „რევანმის-
თვისაც ემზადებიან“, ოღონდ, მხოლოდ
იმ შემთხვევაში, თუ ზედმეტ ეიფორიაში
ჩავვარდებით, ან კიდევ უფრო უარესი,
ყველაფერზე ელეთ-მელეთი დაგვემარ-
თება, დავეფრთხილებით და ავირვიოთ.

რაც მთავარია, არც ისე „იოლა“ მო-
ხდა ყველაფერი და არც „ნაციონალურ
მოძრაობას“ დაუთმია რამე „იოლა“. ჩვენ
არ დაგვეწყებია, არც განუწყვეტელი დე-
მაგოგია, არც NDI-ის კვლევის შედეგები,
არც მუქარა, შანტაჟი და პროვოკაციები.
არც ის 50-მდე დაკავებული ადამიანი,
მათ შორის, პოლკოვნიკი ნიკა ჯანჯღავა,
რომელიც 19 აგვისტოს „პოლიციისათვის
წინააღმდეგობის განვეისათვის დააკა-
ვეს“ და რომ არა არჩევნების შედეგები,
არავინ იცის, რა ბედი ეწეოდა. არც დარჩი
ცაგურას 10 დღიანი პატიმრობა, არც
სტუდენტებზე განხორციელებული თა-
ვდასხმები, არც დათა ახალაიას და სოსო
თოფურაძის სტუმრობა საპატრიარქოში
და არც ხაშურის საარჩევნო უბნებზე სპე-
ცრაზმის მიერ შეშვეებული გაზი და საარ-
ჩევნო კომისიის წევრების და მოსახლეო-

ბის დახეთქილი თავები. არ დაგვეწყებია
თბილისის საარჩევნო უბნებზე სიებით
მორბენალი „ნაცების“ აქტივისტები და
შავ მანქანებში ჩაპრესილი, სამოქალაქო
ფორმაში გადაცმული „ორგანოს თანამშ-
რომლები“. არ დაგვეწყებია, ზუგდიდში,
როლანდ ახალაიას ბიულეტენში ციფრ 15-
ის სხვა ფერის კალმით მინერილი 3-იანი,
ანუ 315. არც ის, რომ საბჭოთა პროკუ-
რორი როლანდ ახალაია დასაუღეთის ცი-
ვილიზებული სამყაროსკენ და ნატოსკენ
მიმავალი ნათელი გზის გამკვლევა, ამე-
რიკაში გაზრდილი და საქართველოს ყო-
ფილი ელჩი გაეროში, ირაკლი ალასანია
კი „ბნელი წარსულის გადმონაშთი“.

უნდა გავითვალისწინოთ ისიც, რომ
საკაშვილის რეჟიმის წინააღმდეგ ბრძო-
ლა არც გუმინ და არც ერთი წლის წინ
არ დანწყებულა, სულ ცოტა 2007 წლის
ნოემბრიდან დაიწყო და ამდენი შეცდო-
მის, ლალატის და სისულელის მიუხედა-
ვად, როგორც იქნა, აქამდე მოვედით. ასე
რომ, ეს ყველაფერი არც ისე „იოლა“ და
„მოულოდნელად“ მოხდა. სააკაშვილმა და
მისმა გუნდმა, რაც შეეძლოთ, ყველაფერი
გაკეთეს თავის გადასარჩენად და ახლაც,
ამ ნუთასაც, ყველაფერს აკეთებენ. უბრა-
ლოდ, მეტი ვერ გააყალბეს. თბილისმა
კი პოლიტიკური ვენდეტა გამოუცხადა
„ნაციონალურ მოძრაობას“. ამიტომ, არა
მგონია, ხალხს რამე იოლადა და ხონჩა-
ზე მირთმეული მიეღო. პირიქით, ძალიან
ბევრი დრო დაეკარგეთ და ძალიან დიდი
მსხვერპლი გავილეთ.

რა თქმა უნდა, არაფერი დასრულე-
ბულა. პირიქით, სწორედ ახლა იწყება
ყველაფერი, მაგრამ ვიდრე ხალხს და
საზოგადოებას ხელისუფლების შექმნი-
დება, ვგულისხმობ, წარსულ, ახლანდელ
თუ მომავალ ხელისუფლებას, ამ ქვეყანას
არაფერი ეშველება და არცთუ სახელმწი-
ფოდ, ერადაც ვერ ჩამოვყალიბდებით.
პირიქით, ნებისმიერ ხელისუფლებას ცე-
ცხლივით უნდა ემინოდეს საზოგადოე-
ბის და ხალხის, რამე არ შემეშალოს, არ
გამოცივდნენ და საიდანაც მოგებძანე-
ბულვარ, იქით არ მიმბრძანონ და თუ

ფოტო: ლევან ხინკელიძე

„ბატონ ირაკლის მინდა შევახსენო, რომ რაც ამ ბოლო 8 წლის განმავლობაში, ამ ქვეყანამ პოლიტიკოსებისა და ხელისუფლებისგან გადაიტანა, მხოლოდ საზოგადოებას და მოქალაქეებსა აქვთ ხელისუფლებისადმი ნულოვანი ტოლერანტობის უფლება!“

შევეყონდი, პანდურიც არ მომაშველონო. საქართველოში თავისუფლებისათვის ბრძოლისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბებაში ყოველთვის, ტრადიციულად, განსაკუთრებული როლი ენიჭებოდათ ხელოვანებს, საზოგადო მოღვაწეებს, მწერლებს. იქ კი სადაც საზოგადო და სამოქალაქო თავისუფლების ინსტიტუტები ჩამოყალიბებულია, საერთოდ წარმოუდგენელია ხელოვანი, ლიტერატორი და მწერალი, ნებისმიერ ხელისუფალს, კაბინეტში ეჯდეს ან მისაღებში ატუზული ელოდებოდეს. ცნობილია ფოლკნერის პასუხი კენედისადმი, მარკესი ზუსტად იმდენჯერ აჯანყდა, რამდენჯერაც მისი აურელიანო ბუენდია, ლიოსამ „ქალაქი და ძაღლები“ დაწერა და კინალამ დახვრიტეს, ივან ბუნინი გაგანია წითელი ტერორის დროს „დანყველილ დღეებს“ წერდა, ის დამთხვეული ჰემინგუეი კი ჰარი ტრუმენს სულ გაკოტრებულ მეგალანტერიეს და ნაბოზარს ეძახდა – „სიცოცხლეში გაკო-

ტრებული მეგალანტერიე არ ვყოფილვარ და არც ხელგამონვდილს ჩამომივლია, სა-მონყალოდ ხმები მომეციოთ“. სწორედ ამიტომ უსწორდებოდნენ და დევნიდნენ ასე სასტიკად ბოლშევიკები მწერლებს. სწორედ ხელოვნებისა და შემოქმედების კისრის მოგრეხვით ინყება ხალხის დამონება. საქართველოშიც ხელისუფლება შემოქმედს და მწერალს გაცილებით მეტად უნდა უფრთხოდეს, ვიდრე იარაღიან ამბოხებულს. იმისთვის კი, რომ შემოქმედის და მწერლის სიტყვას ფასი ჰქონდეს, ის მკვეთრად უნდა გაემიჯნოს ხელისუფლებას და მუდმივ ოპოზიციაში უნდა იყოს. პროსახელისუფლო ხელოვანი, მწერალი თუ რეპერი მხოლოდ ჩვენი, დაავადებული მენტალიტეტის და აზროვნების მუტაციის შედეგია. სააკაშვილი და „ნაციონალური მოძრაობა“ უკვე წარსულია და ყველა თავისას მიიღებს. ახლა ჩვენ საქმე პრემიერმინის-

ტრობის კანდიდატ ბიძინა ივანიშვილთან და მის გუნდთან გვაქვს. მათ არავითარ შემთხვევაში არ უნდა მივცეთ ისეთი კარტბლანში, როგორიც სააკაშვილს და „მის რაზმს“ ჰქონდა და რამაც ამ უბედურებად მიგვიყვანა. ბატონ ივანიშვილს პოლიტიკაში გამოჩენის დღიდან კარგად უნდა ესმოდეს, რომ ყოველ ნამოცდენილ სიტყვაზე, ფრაზაზე თუ რეაქციაზე აგებს პასუხს. დანყებული იქიდან, რომ „რუსებთან სააკაშვილმა დაინყო ომი,“ რაზეც მერე მთელი წელი თავს იმართლებდა და ტალიავინის კომისიის დასკვნას იფარებდა, დამთავრებული, რამდენიმე დღის წინანდელი იაღლიშით, როცა საქართველოს ეთნიკურად სომეხ მოქალაქეებს „შეახსენა,“ რომ „მათი სამშობლო აქვეა“ და მერე ისევ თავის მართლებას მოჰყვა. პოლიტიკოსის ბედი და ხელობა ეგ არის, რომ ჯერ უნდა დაფიქრდეს და მერე ილაპარაკოს, მით უმეტეს, რომ იცის – მის ყოველ ნათქვამს კუდს კი არა, კუდეებს გამოაბამენ და მერე ახსნაგანმარტება მოუწევს – რა თქვა, რისი თქმა უნდოდა და რას გულისხმობდა.

P.S. აქვე არ შემიძლია ორიოდ სიტყვა არ ვთქვა, შს-ს მინისტრობის ახალი კანდიდატის პირველივე კომენტარზე, როდესაც მან კვლავ ის ავადასახსენებელი სიტყვები – „ნულოვანი ტოლერანტობა“ ახსენა.

ბატონ ირაკლის მინდა შევახსენო, რომ რაც ამ ბოლო 8 წლის განმავლობაში, ამ ქვეყანამ პოლიტიკოსებისა და ხელისუფლებისგან გადაიტანა, მხოლოდ საზოგადოებას და მოქალაქეებსა აქვთ ხელისუფლებისადმი ნულოვანი ტოლერანტობის უფლება!“ არც ის დაგავინყდეთ, რომ ამ უბედურებას სწორედ შსს ახორციელებდა, სწორედ ის უწყება, რომლის ხელმძღვანელობასაც თქვენ აპირებთ. ძალიან არ მინდა თქვენი წინამორბედების მსგავსად, თქვენც ლამის 12 საათის მერე მოგიჩიოთ სარფის საბაჟოდან ქვეყნის დატოვება, თან აქეთ-იქით ყურებით, თავში რამე არ ჩამარტყანო.

ჯერ არ მოსულა და უკვე „ნულოვანი ტოლერანტობა“! გამომივიდა აქ! „ნულოვანი ტოლერანტობა“ მხოლოდ საკუთარი თავის მიმართ! 📌

ხიხმი, ტემპი და ქალაქი

კობა თოლორდავა
ჟურნალისტი

დღეს ვერთობით. ყოველთვის მომწონდა ამ სიტყვებით რუბრიკის დაწყება. სამწუხაროდ, იშვიათად ვახერხებ ხოლმე.

ანრი ლეფვერი, ფრანგი სოციოლოგი, ფილოსოფოსი და ავტორი ძალიან საინტერესო ტექსტებისა ურბანულ საკითხებზე, ამბობდა, რომ ადამიანისთვის საკუთარი ყოველდღიური ცხოვრების რიტმის ანალიზი შეუძლებელია, რადგანაც ის უშუალოდაა რიტმის ნაწილი, ანუ, ის თვითონაა რიტმი. რიტმი კი რიტმისვე ანალიზს ვერ მოახერხებს. იგივე შეიძლება ითქვას ყოველდღიური ცხოვრების ტემპზეც. მეორე მხრივ, ნებისმიერი გარე დამკვირვებლისთვის სრულიად შესაძლებელია თუნდაც ფეხით მოსიარულეებზე დაკვირვების მეშვეობით გაარკვიოს, თუ რამდენად სწრაფად ცხოვრობს არა მარტო კონკრეტული ადამიანი, არამედ ესა თუ ის ქალაქი. მაგალითად, ბრიტანეთის საბჭოს მკვლევრების და ჰერთფორდშირის უნივერსიტეტის კვლევების თანახმად, მსოფლიოს ყველა ქალაქს თავისი განუმეორებელი რიტმი და ტემპი აქვს და მათზე დაკვირვების მეშვეობით ადვილად შეიძლება დადგინდეს, თუ რა კავშირშია ტემპი და რიტმი სოციო-გეოგრაფიულ, საზოგადოებრივ და კულტურულ მარკერებთან ანუ, უფრო მარტივად რომ ვთქვათ, როგორი ცხოვრებით ცხოვრობენ ადამიანები ამ ქალაქებში.

ერთ-ერთი ასეთი უკანასკნელი კვლევა 2007 წელს ჩატარდა. მსოფლიოს ოცდაათერთმეტე ქალაქში ტემპის სამი ინდიკატორი იქნა შერჩეული, – ქალაქების ცენტრალურ ნაწილებში ფეხით მოსიარულეთა საშუალო სიჩქარე, ფოსტების მუშაკთა მუშაობის ტემპი და ქალაქების ქუჩებში არსებული საათების სიზუსტე.

საბოლოო დასკვნის მიხედვით, როგორც აღმოჩნდა, დღევანდელ დიდ ქალაქში საშუალო მეტრის გავლას ადამიანი საშუალოდ 12,5 წამს ანდომებს, რაც იმას ნიშნავს, რომ მსოფლიოს ქალაქები (შესაბამისად, მათი მაცხოვრებლები) 10% უფრო „აჩქარებულები“ არიან, ვიდრე ეს ათი წლის წინ იყო.

პირველ ათეულში მოხვედრილი ქალაქების სია ასე გამოიყურება: სინგაპური, კოპენჰაგენი, მადრიდი, გუანჯოუ (ჩინეთი), დუბლინი, კუორიტბა (ბრაზილია), ბერლინი, ნიუ-იორკი, უტრეხტი, ვენა. პირველი, რაც ამ კვლევის შედეგების გაცნობისთანავე შეიმჩნევა, ისაა, რომ ეკონომიკურად განვითარებულ ქვეყნებში ტემპი ბევრად უფრო მაღალია, ვიდრე განვითარებად ან ჩამორჩენილ ქვეყნებში. აგრეთვე, „აჩქარებულთა“ შორისაა ქვეყნები ცივი კლიმატით და შედარებით ინდივიდუალისტური საზოგადოებით. საინტერესოა ისიც, რომ „აჩქარებულ“ ქალაქებში უფრო მაღალია სიკვდილიანობა გულ-სისხლძარღვთა დაავადებებისაგან და მწველთა რიცხვიც, თუმცა სრულიად მოულოდნელია, ვთქვათ, დუბლინის მოხვედრა ამ სიაში, რადგანაც, სავარაუდოდ, დუბლინელები საკმაოდ

მოშვებულნი არიან ქალაქში სიარულისას.

ყველაზე საინტერესო კი ისაა, რომ ამ და დანარჩენი კვლევების მონაცემებზე დაყრდნობით, არტისტების ერთმა ჯგუფმა, რომელსაც წარმოშობით ესტონელი ვარვარა გულჯაევა ხელმძღვანელობდა, შესაძლებლად ჩათვალა ქალაქების რიტმის და ტემპის ბგერაში გადმოტანა, მაგრამ არა ქალაქში მოსიარულეებზე დაკვირვების, არამედ გეოლოკაციურ მონაცემებზე დაყრდნობით. გეოლოკაციური მონაცემები საშუალებას იძლევა თვალყური გააღვენოს მობილური ტელეფონების თუ ინტერნეტში შეერთებული კომპიუტერების მოხმარების სიხშირეს და ეს სწორედ ისაა, რასაც ზემოთ ნახსენები არტისტების ჯგუფი დაეყრდნო. მათი ძირითადი გეოლოკაციური წყარო „ტიტერი“, „ფლიკერი“ და „ოუთიუბი“ იყო.

ასე გაჩნდა ათი მეტრონომი, მუსიკალური ტემპის სიჩქარის გასაზომი ხელსაწყო, რომელიც მსოფლიოს ათი ქალაქის გეოლოკაციურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით შესაბამისად იყო მომართული, რაც ნიშნავს იმას, რომ მოხმარების სიხშირიდან გამომდინარე, ათივე მეტრონომის ქანქარა სხვადასხვა ტემპში ირხეოდა. თუ თავს შეინუსებთ და აი, ამას (<http://varvarag.wordpress.com/the-rhythm-of-city/>) შეხედავთ, თვითონ შეძლებთ მსოფლიოს ქალაქების სოციალური ქსელების ხმაურის „მოსმენას“, თანაც ყველა, ვისაც რიტმის შეგრძნება გაქვთ, იმასაც ადვილად დაიჭერთ, თუ როგორი შეწყობილი რიტმიული მონახაზით ხმაურობს ეს ათივე ქალაქი ათი მეტრონომის მეშვეობით.

თბილისი ამ ქალაქების რიცხვში სამწუხაროდ არაა. ყველა ზემოთ ხსენებულ კვლევას ვგულისხმობ, მაგრამ ფაქტია, რომ, ისევე როგორც ნებისმიერ სხვა ქალაქს, მასაც თავისი საკუთარი და განუმეორებელი ტემპი, რიტმი და ბგერა ექნება. ყველაზე უფრო ეს უკანასკნელი მაინტერესებს. დღევანდელიდან გამომდინარე, რამდენადაც ვხვდები, მეტრონომის ქანქარა ნაგოჭარვით უნდა დახტოდეს აქეთ-იქით. ■

www.ucnobifm.ge

თუ გპოებრბ როგელიგე სიუჟეტი ან გდღეგე, ეწვიე "მეცხრე არხის" Youtube-ს.

tv9.ge/youtube

You Tube

ესაღე დღინახო გეტი

აქ იხილავ ყველა საინფორმაციო გამოშვების და გადაცემის არქივს. კონკრეტული ვიდეო ფაილის მოსაძებნად გამოიყენე ძიების ველი, ან გადადი Playlist-ების გვერდზე, სადაც მასალა გადაცემების და თარიღების მიხედვით არის დალაგებული.